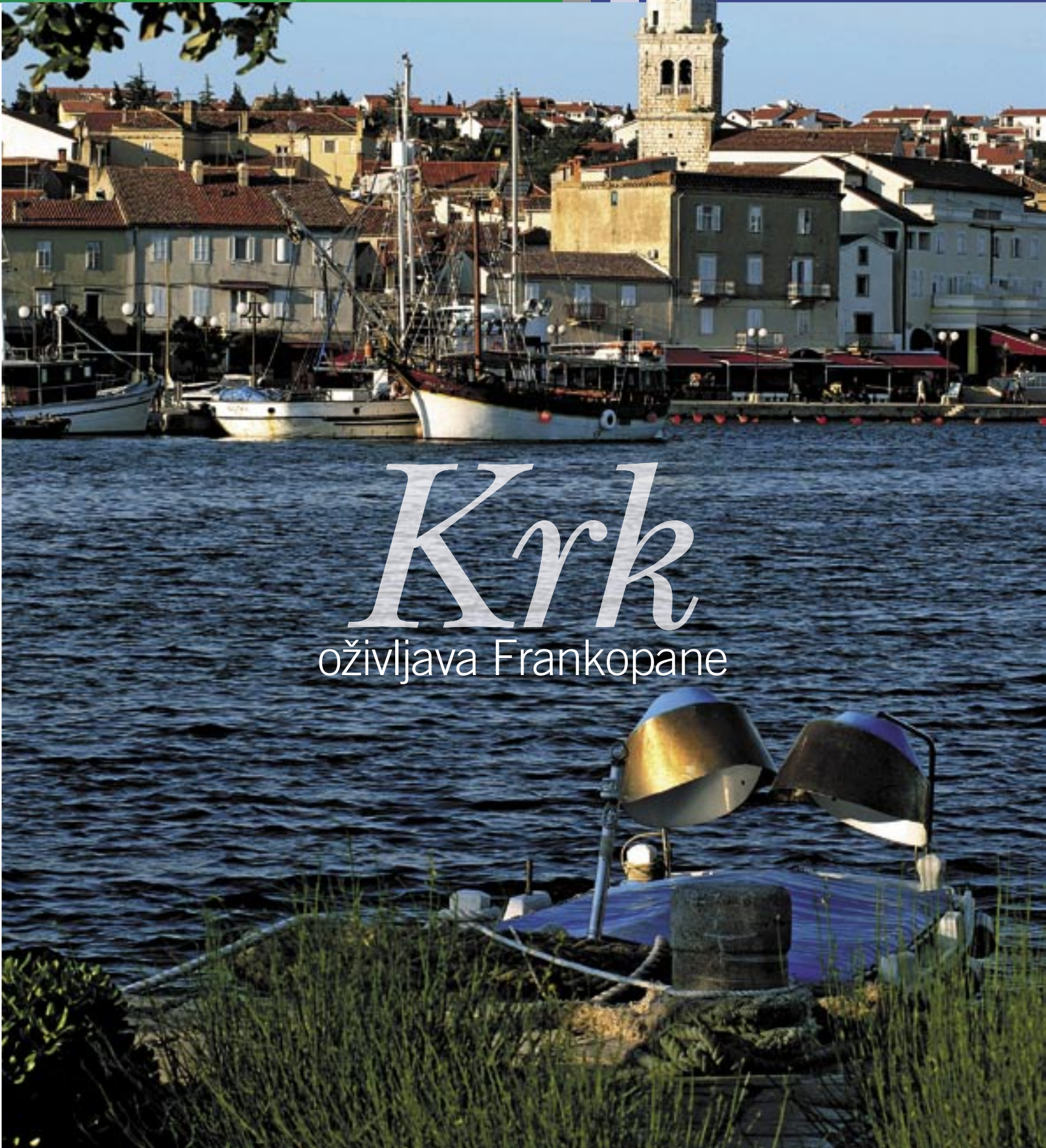

magazin primorsko-goranske županije
godina II. / br. 4
rijeka / travanj 2006

besplatni primjerak

zeleno i plavo

Krk oživljava Frankopane

Siječanj

■ utorak, 17. siječnja

- U organizaciji Primorsko-goranske županije održan okrugli stol o prijedlogu Zakona o linijskom pomorskom prometu na kojem je tridesetak stručnjaka zaključilo da Zakon treba odbaciti ili "Jadroliniji" dodijeliti prioritarnu koncesiju
- U povodu "Antonje", na Liburniji i u Kastvu podignute pusne "banderi" čime su i u tom dijelu županije službeno započele maškare

■ subota, 21. siječnja

- Od Marinića do centra Viškova Halubajski karneval okupio tri tisuće maškara

■ utorak, 24. siječnja

- Na području cijele županije već dva dana traje iznimna hladnoća potpomognuta jakom burom, te nigdje nije zabilježena temperatura iznad 0 °C

■ srijeda, 25. siječnja

- Župan Zlatko Komadina upisao se u knjige žalosti otvorene u prostorijama Konzulata Srbije i Crne Gore u povodu željezničke tragedije u blizini Podgorice, te u prostorijama Zajednice Albanaca PGŽ-a u povodu smrti prvog predsjednika Kosova dr. Ibrahima Rugove

- Općinsko vijeće Lokve, kao prvo s područja Primorsko-goranske županije, izabralo dotadašnjeg predsjednika Vijeća Davorina Cencića za načelnika općine sukladno izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Za novog predsjednika Općinskog vijeća izabran Mirko Turukalo

■ ponedjeljak, 30. siječnja

- U Riječkom KBC-u obilježena 35. obljetnica prve transplantacije bubrega i 40. obljetnica prve dijalize, u kojem razdoblju je u Rijeci presađeno 839 bubrega, te obavljena prva 4 simultana presađivanja gušterače i bubrega
- Iz MOL-a najavljeno da se sukladno tehnologijama u mađarskim rafinerijama, i u rafineriji nafte na Urinju razmišlja o novom postrojenju za termo-obradu teških naftnih frakcija u kojima bi jedan od produkata bio koks. Nekoliko dana kasnije Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog planiranja odbilo tako zamišljen program modernizacije rafinerije na Urinju

■ utorak, 31. siječnja

- U Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku obilježena 60. obljetnica pobjede nad fašizmom i 65. godišnjica ustanka pri čemu je istaknuto da se Hrvatska s pravom ponosi svojom ulogom u Drugom svjetskom ratu
- Na sjednici Općinskog vijeća Puna za načelnika općine izabran dotadašnji predsjednik Vijeća Mladen Juranić, a za novog predsjednika Vijeća izabran Dragutin Žic

Veljača

■ četvrtak, 2. veljače

- Županijska skupština na svojoj sjednici dala negativno mišljenje na konačni prijedlog Zakona o linijskom pomorskom prometu, a članovi Skupštine apelirali na Vladu RH da povuče prijedlog Zakona iz procedure

■ petak, 3. veljače

- Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci ministar znanosti, obrazovanja i sporta dr. Dragan Primorac otvorio jedinstveni Centar za proteomiku te Centar za inženjering i uzgoj laboratorijskih miševa
- U društvenom domu Kukuljanovo članovi osmeročlane koalicije (bivše oporbe) održali sjednicu Gradskog vijeća Grada Bakra (bez nazočnosti ostalih članova iz dotadašnje vladajuće koalicije) na kojoj su za novoga gradonačelnika Bakra izabrali Alda Žica
- U Opatiji u hotelu "Kvarner" koncertom u čast skladatelju Ljubi Kuntariću, u organizaciji Hrvatske televizije započela trodnevna "Opatijska serenada"

90dana

Otvoren put prema osnivanju euroregije Alpe-Jadran, te Jadranske euroregije. Tekstovi dokumenata se usklađuju

Primorsko-goranska županija, odnosno njeni predstavnici, trebali bi do ljeta staviti svoj potpis na udruživanje u dvije euroregije. Nakon što su otklonjene nedoumice oko nekih termina pisma namjere, očekuje se da će župan Zlatko Komadina potpisati pročišćeni tekst pisma namjere o osnivanju euroregije Alpe-Jadran. Čelnici šest regija (Koruška, Slovenija, Friuli-Venezia-Giulia, Veneto, Istarska županija te Primorsko-goranska županija) odgođeni će susret, koji se trebao dogoditi 7. ožujka u Trstu, imati u istom gradu vjerojatno tijekom svibnja. Pismo namjere trebalo bi definirati osnovne ciljeve osnivanja euroregije Alpe-Jadran kao što su gospodarska, kulturna i infrastrukturna suradnja, a pravni okvir i statut bit će usuglašeni do kraja godine.

Dobro napreduje i osnivanje Jadranske euroregije, koja uključuje hrvatske županije i talijanske regije te gradove iz Slovenije, BiH, Crne Gore i Albanije koje izlaze na Jadransko more. Na sastanku u Splitu 20. ožujka župani jadranskih

županija dogovorili su se o načinu, tempu i preduvjetima za pristupanje Jadranskoj euroregiji. U pripremama za osnivanje euroregije, u Puli će se 30. lipnja uz prisustvo predsjednika RH Stjepana Mesića osnovati Jadransko vijeće. Očekuje se da će prvi predsjednik Jadranske euroregije biti župan Istarske županije Ivan Jakovčić a njeno sjedište u Puli. Jadranska euroregija radit će u pet stalnih komisija (okoliš, turizam i kultura, poljoprivreda, ribarstvo, transport i infrastruktura), a osnovni cilj ove asocijacije trebala bi biti zaštita Jadrana, odnosno zajednička briga o njemu, te zajednički nastup prema pretpripravnim fondovima EU iz kojih bi se zajednički programi mogli financirati.

Za sve ove akcije Županija se kadrovski pojačava mladim stručnjacima za eurointegracije. Novi savjetnik župana za međunarodnu suradnju i eurointegracije je Hrvoje Marušić, Opatijac koji je na ovaj posao došao iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija gdje je radio upravo na pretpripravnim fondovima EU. ■

Županija pristupa euroregijama

*Kreditom Europske investicijske
banke, uz jamstvo države,
omogućen završetak autoceste
koja se gradi 40 godina*

Na vidiku rješenje prometnih problema

*Od Kikovice do
Bosiljeva u naredne
dvije godine izgradit
će se još dvije
prometne trake*

*Sa svečanosti
potpisivanja Ugovora
o kreditiranju gradnje
punog profila Autoceste
Rijeka - Zagreb*

Do kraja 2008. godine bit će izgrađeno svih 55 kilometara nedostajućeg punog profila autoceste Rijeka-Zagreb, za što je Europska investicijska banka, uz državno jamstvo, odobrila 210 milijuna eura kredita. Ugovor o gradnji punog profila autoceste Rijeka-Zagreb potpisan je u zgradi Pomorskog i povijesnog muzeja 9. ožujka uz prisustvo predstavnika hrvatske Vlade na čelu s premijerom dr. Ivom Sanaderom. Kredit, odobren na rok od 25 godina i s pet godina počeka, dovoljan je za 75 posto izgradnje nedostajućeg punog profila autoceste. Do 2010. godine bit će gotov i puni profil riječke zaobilaznice između Diračja i Orehovice te cesta D-403 koja treba povezati čvor Škurinje s kontejnerskim terminalom riječke luke na Zagrebačkoj obali. Dionica zaobilaznice Orehovica

- Sv. Kuzam bit će gotova ovoga ljeta, dok će cesta D-404 od čvora Draga do Brajdice biti završena do 2007. godine. Premijer Sanader i ministar Kalmeta najavili su da od naredne godine kreće izgradnja ravničarske pruge od Rijeke do Zagreba čiji se završetak predviđa 2012. godine. Početna sredstva za ovu investiciju su osigurana, 800 milijuna kuna od sveukupnih 8 milijardi koliko će stajati cijela investicija koja je od ključne važnosti za razvoj riječke luke. U konačnici će ravničarska pruga približiti Zagreb i Rijeku na samo sat vožnje modernom željeznicom.

U Primorsko-goranskoj županiji zadovoljni su ovim razvojem situacije, ali ističu da se mora raditi i na autocesti prema Žutoj Lokvi te spajanju autoceste od čvora Permani prema Grobniku. ■

■ subota, 4. veljače

- U brodogradilištu Kraljevica porinut prvi hrvatski riječni brod za ophodnju unutarnjih plovnih putova "Vučedolska golubica", vrijedan 10 milijuna kuna

■ ponedjeljak, 6. veljače

- U Veneciji potpisana deklaracija o osnivanju euro-regije "Jadran" u koju bi ušle sve "primorske" hrvatske županije, talijanske regije, te slovenski, bosansko-hercegovački, crnogorski i albanski gradovi na Jadranskom moru. Deklaraciju je kao predstavnik Primorsko-goranske županije potpisao zamjenik župana Luka Denona

■ utorak, 7. veljače

- U Opatiji u hotelu "Kvarner", u nazočnosti župana Zlatka Komadine, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva Petar Čobanković otvorio jubilarni 50. seminar biljne zaštite koji je okupio oko 800 stručnjaka iz tog područja

■ srijeda, 8. veljače

- Predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader u Kutini najavio ostvarenje osporavanog projekta gradnje velikog terminala za prihvata ukapljenog plina (LNG) na otoku Krku, obrazloživši to energetske neovisnošću i riječima: "Moramo se grijati, to je važnije od ekologije!"
- Primorsko-goransku županiju, te Rijeku i Opatiju posjetila novoimenovana veleposlanica Kraljevine Norveške u RH Elisabeth Walaas. U sjedištu Županije, veleposlanicu primio župan Zlatko Komadina

- U Rijeci, u zgradi Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja proglašeni najbolji sportaši Primorsko-goranske županije u 2005. godini i to Mario Šivilija, član boksačkoga kluba "Rijeka" i Petra Naranda, članica karate kluba "Ri Croatia"
- U Kastvu održana završna svečanost turističke akcije Primorsko-goranske radnja "Korak od mora, dva do gora" koja ima za cilj poticanje turizma u malim mjestima

■ četvrtak, 9. veljače

- U sjedištu Županije zamjenik župana Luka Denona i intendantica HNK Ivana pl. Zajca Mani Gotovac potpisali Ugovor o pokroviteljstvu 120. obljetnice postojanja zgrade teatra u vrijednosti 400.000 kuna, te godišnji Ugovor o sufinanciranju programa vrijedan 330.000 kuna
- Na zatvorenoj sjednici Vlade RH raspušteno Gradsko vijeće Grada Bakra, a za povjerenika Vlade izabran dosadašnji predsjednik Gradskog vijeća Grada Bakra Zdravko Baričević koji mora u zakonskom roku od 60 dana raspisati izbore na novo Gradsko vijeće
- Na sjednici Općinskog vijeća Fužine za načelnika općine izabran dotadašnji predsjednik Vijeća Marinko Kauzlaric, a za novog predsjednika Vijeća izabran Miljenko Fak

■ petak, 10. veljače

- U Torinu svečano otvorene 20. Zimske olimpijske igre. Između 23 hrvatska natjecatelja, čak je 9 natjecatelja s područja Primorsko-goranske županije koji su se natjecali u različitim disciplinama alpskog i nordijskog skijanja, te biatlonu

■ nedjelja, 12. veljače

- U Opatiji održan jubilarni, deseti dječji karnevalski korzo s četrdesetak karnevalskih skupina s oko dvije i pol tisuće sudionika

■ ponedjeljak, 13. veljače

- U riječkoj luci, na Zagrebačkoj obali, japanska tvrtka Kajima otvorila gradilište novog kontejnerskog terminala. Tvrtka iz Tokija izgradit će oko 33.600 četvornih metara obale, koja će dubinom od gotovo 20-ak metara omogućiti prihvat najvećih kontejnerskih brodova
- U Baški dotadašnji predsjednik Općinskog vijeća prof. dr. Milivoj Dujmović izabran za načelnika Općine, a za predsjednika Vijeća izabran Zlatko Dorčić

■ **četvrtak, 16. veljače**

- Član Uprave INA - Industrija nafte d.d. Zalan Bacs najavio skoro donošenje odluke o zatvaranju rafinerije na Mlaci i preseljenju proizvodnje na Urinju, te predložio da se na lokaciji sadašnjih INA Maziva Rijeka otvori rafinerijski muzej
- Na sjednici Općinskog vijeća Vrbnika za načelnika općine izabran dotadašnji predsjednik Vijeća Franjo Toljanić, a za novog predsjednika Vijeća izabran Branko Pavan
- Na sjednici Općinskog vijeća Skrada za načelnika općine izabran dotadašnji predsjednik Vijeća Dubravko Grbac, a za novog predsjednika Vijeća izabran Duško Zatezalo

■ **petak, 17. veljače**

- U Opatijskoj Thalassoterapiji osnovana Katedra za rehabilitacijsku medicinu
- Svečanom sjednicom u Mrkoplju započeo 44. Memorijal mira - 26 smrznutih partizana, u znak sjećanja na tragičnu sudbinu 26 boraca Druge brigade 13. primorsko-goranske udarne divizije na maršu preko Matić poljane u veljači 1944. godine

■ **subota, 18. veljače**

- Rijekom u sklopu 10. dječje karnevalske povorke prodefiliralo 4.300 djece vrtičkog i osnovnoškolskog uzrasta u 74 karnevalske grupe
- Predsjednik Republike Stjepan Mesić posjetio Vrbovsko i buduće skijalište Bijela kosa

■ **nedjelja, 19. veljače**

- U mnogim mjestima Županije lijepo vrijeme okupilo brojne sudionike na različitim maškaranim manifestacijama: u Opatiji uz 10.000 gledatelja održana Balinjerada s 240 maškaranih natjecatelja, na Platku održano maškaranje u skijanju, 800 maškara okupiralo crikveničke ulice, više od 2.000 maškara u velikoj karnevalskoj povorci Lovranom, maškare zavladaše Prezidom, Vrbovskim i Delnicama

■ **ponedjeljak, 20. veljače**

- U Zagrebu dodijeljene nagrade Hrvatske gospodarske komore "Zlatna kuna", a Erste&Steiermarkische Bank d.d. Rijeka dobila je nagradu u konkurenciji banaka
- Vijeće Županijskog suda u Rijeci nakon višegodišnjeg suđenja za "afere Brodokomerc" osudilo poznatog hrvatskog tajkuna Josipa Gučića na dvije i pol godine zatvora, a njegovi bivši direktori osuđeni na kazne od 10 do 18 mjeseci

■ **srijeda, 22. veljače**

- U Rijeci, na Pećinama, u nazočnosti Harisha Saxena, predsjednika Međunarodne hostelske federacije, otvoren prvi riječki omladinski hostel
- U dvorištu Pomorske škole u Bakru, u okviru projekta "Odgjoj za održivi razvoj" svečano zasadene masline
- Zajedničkim koncertom svih generacija riječke skupine "Putokazi" u HKD-u na Sušaku svečano obilježena 22. godišnjica te glazbene skupine

■ **četvrtak, 23. veljače**

- Na riječkom lukobranu u sklopu Gateway projekta rušenjem radionica počelo uređenje modernog centra riječke luke - u roku od 18 mjeseci splitski "Konstruktor" treba izgraditi novu zgradu putničkog terminala

■ **petak, 24. veljače**

- U Matuljima svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen Dan općine Matulji, na kojoj je nagrada za životno djelo dodijeljena Milanu Surini iz Pasjaka

■ **subota, 25. veljače**

- U brodogradilištu "3. maj" u Rijeci porinut prvi hrvatski brod za Latviju, tanker nosivosti 51.800 tona, kao najveća novogradnja u posljednjih 5 godina
- U Matuljima održana 11. zvončarska smotra okupivši dvanaest zvončarskih grupa
- U sklopu 23. Riječkog karnevala u zgradi Pomorskog i povijesnog muzeja u Rijeci održan karnevalski bal

■ **nedjelja, 26. veljače**

- Spektakularnom, petnaestminutnom zvonjavom posljednje 110. maškarane grupe - 150 halubajskih zvončara, kao uvodom u primopredaju ključeva grada meštra Tonija gradonačelniku Rijeke, nakon dva mjeseca trajanja "petoga godišnjeg doba", završio Riječki karneval. • U sedmosatnoj, 23. po redu karnevalskoj povorci sudjelovalo osam tisuća maškara

Obnovom trajektnog pristaništa Merag na Cresu stječu se uvjeti oživotvorenja ideje plave magistrale koja će povezati sve kvarnerske otoke

90dana

Luka Merag i za velike trajekte

U Cresu, a zatim i u Rijeci tijekom ožujka potpisani su sporazumi i jamstva za financiranje dogradnje luke i trajektnog pristaništa Merag na otoku Cresu. Ova investicija vrijedna je 10,4 milijuna kuna a zajednički je financiraju Primorsko-goranska županija i Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Ministarstvo mora daje 5,4 milijuna kuna, a preostalih 5 milijuna kuna osigurano je dugoročnim bankarskim kreditom koji podiže Županijska lučka uprava Cres uz

jamstvo Primorsko-goranske županije. Obnovljeno i za stotinjak metara prošireno trajektno pristanište Merag moći će primiti dva velika trajekta istovremeno, a bit će omogućeno i noćenje trajekta na otočkoj strani. Za izvođača radova odabrana je creska tvrtka Elektroroda d.o.o. Radovi su početi 15. ožujka i trajat će do 15. svibnja, kada će biti prekinuti radi početka turističke sezone, te nastavljeni 15. rujna kako bi do kraja ove godine mogli biti dovršeni. ■

Erste banci "Zlatna kuna"

U tradicionalnom izboru »Zlatna kuna« Hrvatske gospodarske komore u konkurenciji banaka najuspješnijom je proglašena Erste&Steiermarkische Bank d.d. Rijeka. To je velik poticaj ovoj riječkoj banci, ostvaren u vrlo jakoj konkurenciji redom uspješnih hrvatskih banaka. Erste Steiermarkische banka u 2005. godini je ostvarila 347 milijuna kuna dobiti, što je za 17,6 posto više nego godinu ranije. Bilanca je iznosila 30,32 milijarde kuna, što je za 18 posto više u odnosu na godinu prije. Banka je, prema riječima predsjednika Uprave Petra Radakovića, povećala tržišni udio u gotovo svim segmentima. Širenjem poslovne mreže (najavljeno je otvaranje još četiri poslovnice u Hrvatskoj) te pridobivanjem novih klijenata, Erste se potvrdila kao nacionalna banka. ■

Zadruga »Zeleno i plavo« predstavlja prvi primjer u Hrvatskoj udruživanja najznačajnijih proizvođača autohtonih proizvoda s prostora jedne županije

Zajednički prema tržištu

Sedamnaest proizvođača autohtonih poljoprivrednih proizvoda iz Primorsko-goranske županije udružilo se u zajedničku Zadrugu »Zeleno i plavo«, kako bi na taj način lakše promovirali i predstavili svoje proizvode. Riječ je o tvrtkama, obrtima, zadrugama i obiteljskim gospodarstvima iz svih krajeva županije, od kojih su neki dugo na tržištu a neki su tek kročili – njihovi proizvodi poput meda, maslinovog ulja, sira, morskih proizvoda ili likera na ovaj će način, vjeruju, uspješnije na tržište roba, kao i u turističku ponudu. Osnivačka skupština i predstavljanje nove Zadruga, koja je za svoj naziv uzela ime identično našem županijskom magazinu, bilo je 28. ožujka u Rijeci. Tom je prigodom na brodu Arca Fiumana upriličena mala svečanost sa predstavljanjem proizvoda svih članova novoosnovane Zadruga.

Zadruga »Zeleno i plavo«, kako je naglašeno, predstavlja prvi primjer u Hrvatskoj udruživanja najznačajnijih proizvođača s prostora jedne županije i njihov zajednički pristup tržištu te promociju

autohtonih proizvoda. Projekt su podržali Primorsko-goranska županija, Grad Rijeka te Regionalna razvojna agencija Porin i Hrvatski savez zadruga. ■

Tko su članovi

Zadrugu »Zeleno i plavo« čine: Gorski d.o.o. Fužine (proizvodi od meda), Kota d.o.o. Ravna Gora (proizvodi na bazi bilja i šumskih plodova), Gorje d.o.o. Skrad (likeri, voće), Kotač, obrt Lokve (likeri, sirupi, ocat), Ekološka pčelarska zadruga Vidmar, Vrbovsko (proizvodnja meda), Poljoprivredna zadruga Agroliburnia, Matulji (puževi), Poljoprivredna zadruga Apitrade, Hreljin (med i pčelarstvo), Okus mora d.o.o. Novi Vinodolski (plodovi mora), VUPIK d.d. Vukovar, PJ Pavlomir, Novi Vinodolski (proizvodnja vina i rakija), Poljoprivredna zadruga Gospoja, Vrbnik (proizvodnja vina i rakija), Poljoprivredna zadruga Vrbnik (proizvodnja vina i rakija), Oleal d.o.o. Punat (maslinovo ulje i kozmetički proizvodi), Krajani d.o.o., Malinska (prerada svježih ribe), Adria fileti, obrt Viškovo (prerada ribe), Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Magriž, Kornić-Krk (krčki sir), Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Pavan, Vrbnik (krčki sir), Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Kamenar, Čavle (mlijeko i sir).

ponedjeljak, 27. veljače

- Veleposlanik SAD-a u Hrvatskoj Ralph Frank u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci otvorio "American corner": knjižničko-informacijsku i referalnu bazu sa zbirkom građe na engleskom jeziku
- U Vrbniku načelnik općine Franjo Toljanić potpisao ugovor s direktorima KP "Ponikve" i GP "Krk", vrijedan 10 milijuna kuna, za izgradnju vodovoda kojim će pitka voda s izvorišta Paprati za dvije godine doći do naselja Risika, Garica i visokih zona Vrbnika
- Iznenadni snijeg zabijelio Rijeku i cijelu okolicu te uzrokovao manje probleme u prometu

utorak, 28. veljače

- Na kvarnerskim otocima maškaranim zabavama, suđenjem i teškim presudama Pustu, te njegovim spaljivanjem završio ovogodišnji karneval i počelo vrijeme odricanja - korizme
- Kao i svake godine i ove je većina poreznih obveznika čekala posljednji dan za predaju svojih poreznih prijava - obračuna za 2005. godinu. U Područnom uredu Porezne uprave Rijeka, koja objedinjuje sve ispostave na području Županije, zaprimili oko 72 tisuće prijava

Ožujak

srijeda, 1. ožujka

- U Županijskoj lučkoj upravi Cres potpisan sporazum o financiranju dogradnje luke i trajektnog pristaništa Merag, vrijedan 10,4 milijuna kuna
- U Delnicama, nakon četvrt stoljeća održano prvo natjecanje u skijaškim skokovima. Kako Hrvatska nema svojih skakača, skakali su samo slovenski, a petnaestogodišnji Urban Zamernik skočio 72,5 metra srušivši dotadašnji rekord za 2 metra
- U Klani dotadašnji predsjednik Općinskog vijeća Ivan Šnajdar izabran za načelnika općine, a za predsjednika Vijeća izabran Slavko Gauš
- Na crkveničko-vinodolskom području, te Liburniji, na Pepelnicu (pusnu srijedu) nakon čitanja presude i suđenja spaljeni svi mesopusti - krivci za sve loše što se događalo. Najspektakularnije je bilo u Mošćeničkoj Dragi gdje je "Veli škifi kragujina" Gobo lansiranjem rakete "odletio" na Mjesec

četvrtak, 2. ožujka

- U kontejnersku luku na Brajdici uplovio brod "Ital Fastosa", najveći kontejnerski brod koji je ikad uplovio u hrvatske luke
- U Brod Moravicama dotadašnji predsjednik Općinskog vijeća Dragutin Crnković izabran za načelnika Općine, a za predsjednika Vijeća izabran Branimir Svetličić

petak, 3. ožujka

- Zajednica udruga umirovljenika PGŽ-a uselila u nove prostorije u Verdijevoj ulici u Rijeci, uređene i opremljene uz pomoć Primorsko-goranske županije

subota, 4. ožujka

- U opatijskom hotelu "Kvarner" održana završna večer "Dore 2006" - izbora hrvatske predstavice za Eurosong na kojem je očekivano pobijedila Severina, a mlada Riječanka Tina Vukov osvojila treće mjesto

nedjelja, 5. ožujka

- Na području cijele Županije zbog nevremena - kiše, snijega, grada i vjetrova, proglašeni zimski uvjeti, a snijeg se spustio skoro do mora
- Na međunarodnoj manifestaciji "Maslina 2006" održanoj u Splitu, između 720 uzoraka maslinova ulja iz 11 zemalja, čak 41 medalja pripala creskim, krčkim, rapskim i lošinjskim maslinarima

ponedjeljak, 6. ožujka

- Predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader primio izaslanstvo Primorsko-goranske županije na čelu sa županom Zlatkom Komadinom, i tom prilikom podržao ideju o organizaciji Zimske univerzijade u Gorskom kotaru

srijeda, 8. ožujka

- Širom Županije različitim prigodnim manifestacijama obilježen Međunarodni dan žena

četvrtak, 9. ožujka

- U zgradi Pomorskog i povijesnog muzeja u Rijeci predstavnici Europske investicijske banke i "Autoceste

Rijeka - Zagreb", uz nazočnost predsjednika Vlade RH dr. Ive Sanadera, potpisali ugovor vrijedan 210 milijuna eura za kreditiranje izgradnje drugog traka (punog profila) na preostalih 40-ak kilometara autoceste od Kikovice do Stare Sušice

■ **petak, 10. ožujka**

• U Nerezinama održana sjednica Povjerenstva za otoke Primorsko-goranske županije na kojoj je zaključeno da je nužno osnivanje Centra za kvarnerske otoke, kao stručne službe koja bi operativno provodila pripremljene programe održivog razvoja kvarnerskih otoka

■ **subota, 11. ožujka**

• U Rijeci u "Šahovskom domu", pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije počeo 6. međunarodni ženski velemaštorski turnir "Cvijet Mediterana"

• U Nerezinama završena 10. međunarodna manifestacija blagodatni maslinovog ulja

• Na graničnom prijelazu Pasjak otkriveno i zaplijenjeno 13 kg heroína, vrijednog milijun i pol kuna, na kojem bi se u uličnoj prodaji moglo zaraditi pet milijuna kuna. Ta, do sada najveća količina heroína zaplijenjena na prijelazu Pasjak, pronađena je u automobilu njemačkih registarskih oznaka

■ **ponedjeljak, 13. ožujka**

• U Zagrebu su se susreli predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader i župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina te razgovarali o projektima važnim za razvoj grada Rijeke i Županije

• Primorsko-goransku županiju i Grad Rijeku posjetio ministar kulture Češke Republike Vítězslav Jandák u pratnji veleposlanika Češke Republike u RH Petra Buriáneka

• U Dobrinju dotadašnji predsjednik Općinskog vijeća Neven Komadina izabran za načelnika Općine, a za predsjednika Vijeća izabran Zoran Kirinčić

90dana

U organizaciji Zajednice sportova Primorsko-goranske županije u Mramornoj dvorani Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja proglašeni su najuspješniji sportaši, sportski djelatnici, školski sportski klubovi, sportaši s invaliditetom i jedinice lokalne samouprave u Primorsko-goranskoj županiji za 2005. godinu. Najuspješnija sportašica je Petra Naranda iz Karate kluba »RI Croatia«, koja je osvojila prva mjesta u Svjetskom kupu za kadetkinje i juniorku. Najuspješniji sportaš Mario Šivolija, član Boksačkog kluba »Rijeka«, svjetski viceprvak svijeta u poluteškoj kategoriji. Najuspješnija ženska seniorska ekipa su osvajačice Kupa odbojkašice »Rijeke«, a nogometaši HNK »Rijeke« kao osvajači nogometnog Kupa najbolja su muška ekipa. Sportski djelatnici Zdenko Jurković i Aleksandar Mikuličić

Najbolji s

dobili su priznanje za dugogodišnju aktivnost u sportu, a općine Kostrena i Čavle priznanje za najviše uloženo u sportsku infrastrukturu.

Evo i svih nagrađenih:

Najuspješnija kadetkinja

Ana Znaor, članica Kickboxing sportske udruge MALINSKA

Najuspješniji kadet

Rene Pernuš, član Karate kluba RI CROATIA – Rijeka

Najuspješnija ženska kadetska ekipa

Streljački klub LOKOMOTIVA iz Rijeke

Najuspješnija muška kadetska ekipa

.....priznajmo.....
o računalima i podacima
brinememo tek kad nastanu problemi,
dok ne bude kasno razmislite...

Jesu li Vaši podaci na računalima sigurni?
Jesu li podaci osigurani od nestanka i krađe?
Jeste li ste zaštićeni od virusa?
Jeste li zaštićeni od neautoriziranog pristupa sa Interneta?

Povećajte sigurnost Vašeg poslovanja
Smanjite troškove poslovanja
Povećajte produktivnost (za više od 20%)
Ubrzajte i pojednostavite svakodnevnu komunikaciju
Organizirajte i zaštitite poslovne podatke
Osigurajte se od neautoriziranog pristupa
Radite i kada ste izvan ureda
Fokusirajte se na Vaš posao, a ne na održavanje
informatičke opreme

Vi bezbrižno radite, naš tim stručnih i educiranih djelatnika rado će biti od pomoći u svim segmentima Vašeg informacijskog sustava.

business partner

Najuspješnija sportašica je Petra Naranda iz Karate kluba »RI CROATIA«, a najuspješniji sportaš Mario Šivolija, član Boksackog kluba »RIJEKA«

portaši Županije

Nogometaši HNK Rijeka

Športsko streljački klub DUB – Malinska
Najuspješnija juniorka

Ana Jelušić, članica Skijaškog kluba

PLATAK iz Rijeke

Najuspješniji junior

Marko Šestan, član Jedriličarskog kluba

OPATIJA

Najuspješnija ženska juniorska ekipa

Klub sinkroniziranog plivanja Primorje

Aqua Maris

Najuspješnija muška juniorska ekipa

Juniorska ekipa Biciklističkog kluba Rijeka

Najuspješnija ženska seniorska ekipa

Ženski odbojkaški klub RIJEKA

Najuspješnija muška seniorska ekipa

Hrvatski nogometni klub RIJEKA

Najuspješnija sportašica

Petra Naranda, Karate klub »RI CROATIA«

Najuspješniji sportaš

Mario Šivolija, Boksacki klub »RIJEKA«

Najuspješnija ekipa sa invaliditetom

Atletska ekipa Društva za sport i rekreaciju invalida PGŽ

Najuspješni sportaši sa invaliditetom

Mate Rukavina, član Plivačko kluba

Primorje EB

Rudolf Petrović, član Streljačkog kluba

Protect – Rijeka i Društva za sport i

rekreaciju invalida PGŽ

Najuspješnije osnovne i srednje škole

na natjecanjima školskih sportskih

klubova

OŠ Kozala iz Rijeke

Prva Riječka Hrvatska gimnazija, Rijeka
Posebna priznanja za izuzetne sportske rezultate u 2005. g.

Snježana Pejić, članica Streljačkog kluba Lokomotiva

Maja Kezele, Skijaški klub Goranin Delnice

Tina Mihelić, Jedriličarski klub Galeb

– Kostrena,

Ana Grbac, Ženski odbojkaški klub Rijeka

Marko Popović, Športsko ribolovna udruga

Čabranka

Jakša Pavković, Judo Klub Rijeka

Danijel Mihelić, Jedriličarski klub Galeb

Leo Brnić, Boćarski klub Benčić DSK

Dominik Straga, Plivački klub Primorje

Erste bank

Najuspješniji sportski djelatnici PGŽ u 2005. g

Čedo Vukelić, Boćarski klub Benčić DSK

Predrag Znaor, Kick-boxing športska

udruga Malinska

Priznanje sportskim djelatnicima za

dugogodišnju aktivnost u sportu

Zdenku Jurkoviću, Šahovski klub Goranka

– Ravna Gora

Aleksandar Mikuličić, Savez za športski

ribolov na moru PGŽ

Priznanje jedinici lokalne samouprave

koja je najviše uložila u sportsku

infrastrukturu u 2005. godini.

Općina Kostrena

Općina Čavle ■

■ utorak, 14. ožujka

- U Moravicama svečanom sjednicom Gradskog vijeća proslavljen Dan grada Vrbovskog
- Na opatijskoj šetnici na Slatini otkriveno prvih osam zvijezda posvećenih hrvatskim glazbenicima, znanstvenicima i sportašima
- Na sjednici Općinskog vijeća Mošćeničke Drage za načelnika općine izabran dotadašnji predsjednik Vijeća Anton Rudan, a za novog predsjednika Vijeća izabran Emilio Dešković
- Na sjednici Općinskog vijeća Mrkoplja za načelnika općine izabran dotadašnji predsjednik Vijeća Ivan Butković, a za novog predsjednika Vijeća izabran Tomislav Cuculić

■ srijeda, 15. ožujka

- Na riječkoj Putničkoj obali otvoren 22. međunarodni sajam nautike, sporta i tehničke kulture "Nautica 2006" na kojem je proizvođače izložilo više od 200 izlagača iz Hrvatske i inozemstva

■ četvrtak, 16. ožujka

- Vlada RH osnovala tri radne skupine za realizaciju spornih projekata na području Županije: privatizaciju Liburnia Rivera Hotela d.d. Opatija, Jadrana d.d. Crikvenica i Imperiala d.d. Rab; izbor lokacije za izgradnju terminala za prihvrat ukapljenog prirodnog plina; te obnovu zaštićene spomeničke baštine u Luci Rijeka radi realizacije projekta Rijeka Gateway

■ subota, 18. ožujka

- U Rijeci, na Škurinjama, uz nazočnost riječkog nadbiskupa dr. Ivana Devčića, te velikog broja vjernika i svećenika otvorena i blagoslovljena nova zgrada Caritasa Riječke nadbiskupije
- U brodogradilištu „3. maj“ predan tanker „Pula“ i dogovorena gradnja još četiri broda za „Uljanik plovidbu“

■ ponedjeljak, 20. ožujka

- U Splitu na sastanku župana „morskih“ županija podržana inicijativa za osnivanje Jadranske euroregije, a osnivanje najavljeno za 30. lipnja u Puli

■ utorak, 21. ožujka

- U Malom Lošinj, uz nazočnost predsjednika Vlade RH dr. sc. Ive Sanadera i više ministara označen završetak radova na uređenju Rive lošinjskih kapetana
- U Lukovdolu otvoreno 43. Goranovo proljeće, nagrada „Goranov vijenac“ uručena pjesnikinji Andriani Škunca

■ četvrtak, 23. ožujka

- U HNK „Ivana pl. Zajca“ u Rijeci pred prepunom dvoranom, kao hrvatska pretpremijera, izvedena „ciganska opera“ Gorana Bregovića „Karmen sa sretnim završetkom“

■ petak, 24. ožujka

- U sjedištu županije u Rijeci, župan Zlatko Komadina i ravnatelj županijsku lučke uprave Cres Anđelko Petričić, te direktor Erste Banke Radaković potpisali kreditno jamstvo za dogradnju trajektne luke Merag na Cresu, posao vrijedan 10,5 milijuna kuna

■ subota, 25. ožujka

- U derbiju 24. kola prve Hrvatske nogometne lige pogotkom Vugrineca u 85' „Rijeka“ je usred Maksimira pobijedila „Dinamo“ s 2:1

■ ponedjeljak, 27. ožujka

- U Omišlju predstavnici Općine Omišalj i JANAF-a potpisali donacijski ugovor vrijedan 600.000 kuna, namijenjenih uređenju ulica u staroj jezgri Omišlja
- U Rijeci vitalni umirovljeni sudac riječkog trgovačkog suda Vladimir Jenko proslavio 100. rođendan

■ utorak, 28. ožujka

- U zgradi Pomorskog i povijesnog muzeja župan Zlatko Komadina i predsjednik Upravnog odbora Zaklade Sveučilišta u Rijeci prof. dr. sc. Ivan Francić potpisali Ugovor o financiranju programa Zaklade u 2006. g ukupno vrijedan 450.000 kuna. Tom prigodom podijeljene su i godišnje Nagrade Zaklade
- U Rijeci radi zajedničkog nastupa na tržištu osnovana zadruga Zeleno i plavo, koju čini 17 članova osnivača iz Primorsko-goranske županije, koji se bave proizvodnjom autohtonih poljoprivrednih proizvoda

**Pristupite tekućem računu
putem Erste mBankinga...
...čim prelistate magazin!**

ERSTE
BANK
Jer ste Vi na prvom mjestu.

Erste banka Vam među prvima u svijetu predstavlja jedinstvenu i potpunu uslugu mobilnog bankarstva - Erste mBanking. Osim svih pogodnosti koje Vam donosi Erste tekući račun, sada Vas očekuje još jedna: pristup tekućem računu uvijek i svuda. Erste mBanking uslugom možete plaćati sve račune, oročiti štednju te imati uvid u stanja po svim računima otvorenim u Banci. To Vam omogućava samo tekući račun Erste banke.

razgovor:

akademik *Petar Strčić*,
povjesničar, dobitnik županijske
Nagrade za životno djelo

*Što će mi takova
zla povijest
od koje nitko
nikada ništa
nije naučio pa se
stalno ponavlja?
A upravo na
takve crne
dijelove povijesti
najčešće se
pozivaju mnogi,
a ne na ono što
je u njoj lijepo*

Nakon niza nagrada koje ste dobili za svoj znanstveni rad i društveni angažman, sustigla vas je i Nagrada za životno djelo Primorsko-goranske županije. Može se reći da ste najveći broj radova posvetili mjestima i osobama s ovog područja?

- Zaista je tako! Povijest područja Primorsko-goranske županije, dakle kvarnerskoga Primorja, Gorskoga kotara i liburnijske Istre osnovica je moga zanimanja oduvijek. Naravno, zbog veoma uske povezanosti zbivanja, procesa, života pojedinih ličnosti itd., u to zanimanje ulaze i ostali dio Istre, kao i senjski prostor. To je u vezi i s djelovanjem obitelji knezova krčkih. A za njihovim tragom idem i u druge krajeve Hrvatske, pa i u strane zemlje, čak i u Švedsku, primjerice, gdje su bili danski namjesnici. Osim ▶

Nitko nikada
ništa nije
naučio iz povijesti

razgovor: akademik *Petar Strčić*

toga, zapadna Hrvatska - uz Slovensko primorje - najkraći je prometni spoj središnje Europe s Mediteranom pa je zato najčešće u vlasti stranih silnica. Stoga se bavim i talijanskim, slovenskim, austrijskim, mađarskim, osmanlijskim i odnosom drugih prema području ove županije, pa tako i cijele zapadne Hrvatske.

Ako se govori o užoj specijalizaciji - u prvome redu stručnjak sam za posljednja dva stoljeća. Iz 19. st. sam i doktorirao, o velikome preporodnom djelu biskupa Dobrile i njegova naraštaja u Istri i na kvarnerskim otocima.

*** Kad se govori o vašem znanstvenom opusu, onda je to stvar velikih brojki. Što biste baš istaknuli u svojoj radnoj biografiji? Što osobno od svoga učinka najviše vrednujete?**

- Među sadržajima mojih pedesetak autorskih i koautorskih knjiga i više stotina studija i članaka istaknuo bih teme o mojoj Boduliji, dakle i Frankopanima, jer su i jedno i drugo fenomen svoje vrste. Kud ćete ljepšu povijesnu sliku: Frankopani su jedina obitelj na obje strane Jadrana koja je čak 600 godina bila u žiži čak i mnogih europskih događanja. I k tome su još njegovatelji i čvrsti branitelji prava hrvatskoga etnosa, iako su podrijetlom iz Rima. To se ogleda i u brizi knezova za staroslavensku, tj. starohrvatsku službu Božju i glagoljašku baštinu općenito, a ova je upravo u Primorsko-goranskoj županiji najbogatija na svijetu. A veoma visok aristokratski status, čak i hrvatskih potkraljeva, pa općeeuropski ugled omogućili su im upravo krčki Boduli.

Povijest mora ostati povijest

*** Vaš je stav da povijest nije sama sebi svrha, nego da mora biti u funkciji sadašnjeg života i budućnosti. No,**

istodobno svojim studentima znate reći da nitko nikada ništa nije naučio iz povijesti. Objasnite nam to.

- Svojedobno je u staljinističkome SSSR-u postojao fiktivni, danas bismo rekli - virtualni, veoma utjecajni Radio-Erevan. Evo jedne od njegovih paklenih pošalica: "Sadašnjost nam je predivna i uživamo u njoj. U budućnost nas vodi naš drug Staljin i ona je svijetla. Ali, ali - što ćemo s tom poviješću? Pa ona se stalno mijenja!" A to je i vidljivo ne samo u enciklopedijama i drugim izdanjima, već i fizički, smrtonosno: fotografije s proslava u Moskvi nerijetko su iste, ali između pojedinaca u vrhu SSSR-a na Lenjinovu mauzoleju je crnina. Taj koji je pocrnjen nerijetko je već bio ubijen.

Što će mi takova zla povijest od koje nitko nikada ništa nije naučio pa se stalno ponavlja? A upravo na takve crne dijelove povijesti najčešće se pozivaju mnogi, a ne na ono što je u njoj lijepo. Što ja imam od toga da znam detalje o klanju moga tate, komadanju i bacanju u bezdan? Njihovi unuci i prauunci pojma nemaju što su njihovi djedovi i pradjedovi činili, pa bolje da i ne znaju. Moja mama i više mojih profesora odgojili su me tako da ne mrzim ubojice i zlo u povijesti, već da ga stavim u kontekst tadašnjega, a ne današnjega vremena. Što će sadašnjoj vodećoj političkoj strukturi Italije iredentizam iz 19. st. u odnosu prema istočnome Jadranu? Prigovaralo se dr. Tuđmanu nastojanje da pomiri što se zaista ne da pomiriti u povijesti najzloglasnijega i najmasovnijega konclogora smrti u središnjoj i jugoistočnoj Europi, Jasenovca, ustaške kvislinške NDH. A što se upravo danas događa s tim istim žrtvama, no sada u prijeporu - ni više ni manje - nekadašnjih Tuđmanovih protivnika? Ista stvar.

Povijest mora, ponavljam -

mora! - ostati povijest. A iz nje samo kao pouku treba ponešto izvući u korist sadašnjosti i građenja budućnosti. No, toga se malo tko drži. Stoga već 40-ak godina svojim studentima obrazlažem moju formulu 5 N. Za nju, vidim, i vi znate, a rabe je javno i drugi. A ta moja nesretna formula 5 N glasi ovako: Nitko nikada ništa nije naučio - iz povijesti. I nije! Jer da se barem nešto naučilo, onda ne bi bilo ni velikosrpske oružane agresije na Hrvatsku, niti tragedije Vukovara i Srebrenice, niti našega oslobodilačkog Domovinskog rata, niti nakon rata preko 1300 samoubojstva naših mladih branitelja, niti samoubojstva

dr. Milana Babića, osuđenoga kao predsjednika tzv. Republike Srpske Krajine na 13 godina robije, koji je tek u zatvoru, u Haagu došao do zaista kapitalne spoznaje: "Preklinjem moj srpski narod da ostavi prošlost iza sebe i okrene se budućnosti." Kasno se toga sjetio.

Današnja Rijeka postoji 59 godina

*** Povijest se, svjedoci smo, lako i zlorabi. Ponekad imamo dojam da postoji više paralelnih povijesti, upravo onoliko koliko se naroda i država sukobljava oko pojedinih pitanja?**

- Pravo imate kad kažete da se

Mi se čudimo kako skupine u Italiji mogu tražiti i Rijeku, a na talijanskome i na drugim svjetskim jezicima nemamo niti jednu jedinu noviju našu knjigu o Rijeci kao o hrvatskome nacionalnom prostoru

Pitanje ratne odštete

* Zašto u našoj javnosti, odnosno u politici, nije jače izraženo pitanje ratne odštete za naše ljude koji su stradali ili bili zatočeni u talijanskim logorima za vrijeme II. svjetskog rata? Čini se da to pitanje poteže jedino predsjednik Mesić.

- Vidite, ne znam. Italija je Jugoslaviji dala neku svotu, ali ona nije isplaćena stradalnicima. Svakako, čudim se da sami stradalnici, npr. grobnički Podhumljani nisu pokrenuli uobičajene pravne postupke. No, znam da u tome pogledu upravo nešto kreće.

povijest lako zlorabi. I to veoma često, kako to nekome odgovara. Ali, nemate pravo u pogledu sadržaja druge rečenice. To vam se, dakako, opravdano čini, ali samo zbog prilika koje namjerno konstruiraju mnogi naši političari i politikanti, a ne narod. Ni to nije ništa novo. Što bi se, primjerice, Hrvati i Talijani sukobljavali kao narodi? Toga nikada nije bilo. Nama Bodulima, stoljećima, sve do 1797. godine zlo je nanosilo samo onih "sto obitelji" iz vladajuće strukture Mletaka i njihovih pomagača i domaćih kvislinga. Sličan je slučaj i za vladavine fašista. Ali, zato imate niz primjera divne suradnje i pomoći između Talijana i Hrvata.

Spomenut ću tek sjajni utjecaj talijanske kulture. Uvijek ističem svojim studentima: nisu ni Nijemci kao narod nanosili zlo ni nama, u riječkome području od 1943. do 1945., već nacističke strukture Velikonjemačkoga Reicha. A njihovi pripadnici nisu bili, primjerice, Mann, Marlene Dietrich, Brandt, Adenauer i mnogi drugi Nijemci. Ta mnogi Talijani sudjelovali su u NOR-u, mnogi Srbi upravo u riječkome području suprotstavili su se nedavnoj velikosrpskoj neočetničkoj agresiji.

*** Postoje li "crne rupe" (neistražena mjesta) u burnoj povijesti Rijeke? To jest, je li nakon "Povijesti Rijeke" iz**

1988. godine došlo vrijeme za novu "Povijest", koja će noviju prošlost sagledati iz svih kutova, odnosno i iz kuta poraženih, izbjeglih, bez obzira na to što "povijest pišu pobjednici"?

- Dakako, nikad kraja novim spoznajama. Mnogi među nama i danas ne znaju ni odavno dostupne podatke, npr. da sadašnja Rijeka nikad u povijesti nije postojala sve do 1947. godine...

Bio sam odgovorni urednik i koautor dijela sadržaja "Povijesti Rijeke" 1988. i pretiska sljedeće godine. To je prva hrvatska sinteza povijesti grada uz utok Rječine u Jadran. I sada imamo

veoma malo onih koji se bave poviješću Rijeke, za razliku od Italije, a profesionalca niti jednoga. Morat ću sam, možda u suradnji s nekim kolegom, pripremiti novo izdanje.

Nažalost, oni koji financiraju takve stvari u nas - nemaju puno smisla za povijest toga grada, pa se snalazimo na zaista čudnovate načine. To je stara boljka Rijeke. Prošle godine u cijelome svijetu, pa tako i u Hrvatskoj manifestiralo se u povodu 60. obljetnice sloma nacifašizma. Htio sam dati moje rezultate najnovijih istraživanja o Rijeci u II. svjetskome ratu, pa i o "Riječkoj bitki", znamenitoj i u svjetskim razmjerima.

razgovor: akademik *Petar Strčić*

*Ljevičarstva ili
desničarstva u
znanosti nema ako se
znanstvenik drži vrela*
- dr. Petar Strčić

Nadležna republička, županijska i gradska tijela odobrila su mi 34.000 kuna, što nije dovoljno ni za brošuricu, ali jest za neke od brojnih koktela održanih u Hrvatskoj u toj jubilarnoj godini. Naravno, moja i slične knjige nemaju tržišnu, svakodnevnu, kratkotrajnu vrijednost. I onda se čudimo kako skupine u Italiji mogu tražiti i Rijeku! Pa na talijanskome i na drugim svjetskim jezicima nemamo niti jednu jedinu noviju našu knjigu o Rijeci kao o hrvatskome nacionalnom prostoru! Više se i ne govori o nekadašnjoj Rijeci kao talijanskoj, već stranci misle da je cijela današnja Rijeka talijanska. Naravno, mogu izraditi "Povijest Rijeke" na povijesnim tračevima, zašto je npr. sjajni poeta D'Annunzio kao vođa svoje paravojne "državice" u nekadašnjoj palači mađarskih guvernera u Rijeci imao u jednoj kupaonici nekoliko kada, zahodskih školjki i bidea. Opis nečega takvoga sada je super moda u nas, i takva "Povijest Rijeke" zaista bi bila, kako se ono kaže, megahit, s velikim novčanim prihodom. Ali, to nije to.

Riječani, narodi i egzodusi

A što se tiče izbjeglih, mislite na one u Italiji, vi kažete poraženih - oni nisu bili poraženi, a većina nije ni trebala otići. Jer, o kome se radi? Pogledajte odavno dostupne, službene, statističke, demografske podatke, počev od onih prvih popisa po narodnostima, za njemačko-austrijskoga Bachova apsolutizma 1851. godine, objavljenih na hrvatskome jeziku već 1852., a na njemačkome 1856. godine. Tada je grad Rijeka imao 12.667 stanovnika (prema drugim podacima 12.602), a od toga 9.904 Hrvata, 1.677 Slovenaca, 691 Talijana i 228 Mađara, Nijemaca i drugih. Dakle, tadašnji grad Rijeka, na desnoj obali Rječine apsolutno je hrvatskoga karaktera. Ali,

samo u razdoblju od 1880. do 1910. godine porastao je broj npr. Mađara čak za 854,9 %, Talijana za 152,1 %, a Hrvata samo za 96,2 i Slovenaca za 79,1 %. Pojavili su se i pripadnici drugih narodnosti, onim naglim ritmom kako Mađari tadašnju Rijeku pretvaraju samo u svoju izvozno-uvoznu luku, jednu od najvećih u Europi. I u nevremenu, jednostavno, većina njih odabrala je povratak u svoju domovinu. Pa kad je 1918. god. iščezla vlast Mađara, njihov se broj smanjio na svega 9,6 %, a s njima su u Mađarsku otišli i brojni Hrvati mađaroni ili ungarezi. Ali, 1918. god. Talijana već ima 62,5 %, a Hrvata 19,7 %. Tako da u vrijeme vladavine Kraljevine Italije, god. 1925. u tadašnjoj Rijeci ima 31.600 Talijana ili 69,8 %, a svih drugih samo 13.737, od toga tek 10.576 ili 23 % Hrvata. A njih je i dalje sve manje, sa zaoštavanjem fašističke politike, pa je tako 1940. god. 41.314 ili 67,8 % Talijana, a Jugoslavena, tj. Hrvata i Slovenaca samo 5.482. Pa se, kao i Mađari ranije, god. 1945. i kasnije tzv. regnicoli, tj. doseljeni Talijani iz Italije, napose od 1918. god. dalje vraćaju u domovinu. S njima su otišli i Hrvati talijanaši, no u staljinističkome razdoblju Jugoslavije otišao je i znatan broj Hrvata, uglavnom tražeći način da odu u SAD. Prekrasno je sve to, na način umjetnika prikazao akademik Nedjeljko Fabrio u svojem romanu "Vježbanje života", koji je pretvoren i u teatarski doživljaj.

Sve se to događa mirnim ili nasilnim načinima i drugdje, pa nije riječka specifičnost, niti neuobičajeno u povijesti bilo kojega prostora u Europi ili izvan nje.

Naravno, svako nasilje treba kazniti, pa i u riječkim slučajevima, a bilo ga je, i to kao pouka svim potonjim nasilnicima. Ali i izbjegli i nasilnici dio su povijesti i znanstvenici im posvećuju dužnu, jednaku

pozornost. Samo neznanstvenici izvlače iz toga politikantske ili političke komponente. U tome pogledu nismo griješili u "Povijesti Rijeke", niti smo je pisali iz položaja "pobjednika". Uostalom - ja "pobjednik"?! Dajte, molim vas. Prvu osnovicu za tekst u "Povijesti Rijeke" o razdoblju od 1918. do 1941. god. dao je Talijan iz same Rijeke, a ratno je razdoblje pregledao drugi Talijan, i njegove su primjedbe usvojene. Ali, nije bitno je li netko Talijan ili Hrvat, glavno je da su tekstovi napisani u skladu s vrelima.

Vrelo uvijek ostaje izvor

*** Vi ste po političkoj naklonosti ipak ljevičar. Smeta li to opredjeljenje znanstvenoj objektivnosti?**

- Da, ja sam "ljevičar", ali koje "sorte"? Pa i Staljin je sa svojim golemim, sibirskim logorima bio "ljevičar", kao i Pol Pot, koji je ubio pola vlastitoga naroda. Ali, 70-ih godina u riječkim novinama piše da sam desničar, štoviše, sa Zvanom Črnjom vođa sam kontrarevolucije. Kao pravi Bodul poduzeo sam "nečasne sigurnosne mjere", pa sam se održao na nogama, ali sam izgubio prvu Nagradu grada Rijeke, iako sam već u rukama imao potpisanu diplomu. Onda, 80-ih opet sam apsolutni desničar - imate bezbroj napisa u novinama širom Hrvatske - tada sam vođa skupine hrvatskih ultranacionalista. Službeno je zatražena moja smjena s mjesta direktora Arhiva Hrvatske, predsjednika Povijesnoga društva Hrvatske itd. Ali, u 90-ih propao sam prvi put na izborima za akademika, jer da sam jugokomunjara, iako je u časopisu "Hrvatska ljevica" pisalo da sam desničar. Poslije 2000. god. u beogradskoj "Politici" mrzitelj sam Srba, u zagrebačkome "Hrvatskom slovu" mrzitelj sam hercegovačkih Hrvata, u riječkome talijanskom "La voce del populo" neprijatelj

sam Talijana u Hrvatskoj, a za jednoga simpozija u Sloveniji rečeno mi je da sam protivnik Slovenaca. A nedavni veliki simpozij o Hrvatskoj u II. svjetskome ratu, koji sam organizirao u okviru Akademije, crkveni "Glas Koncila", desničarski zagrebački "Fokus" i "Glas" boraca NOR-a ocijenili su s - pohvalama. Još ako u azijskoj republici Mongoliji doznaju da tvrdim da nije bilo Grobničke bitke s Tatarima, onda se može očekivati da će me i Mongoli proglasiti - antitatarinom. Pa sad, molim lijepo, šjor Ogurlić, snađite se u svemu tome.

Sve ovo što govorim nije samo šala, već se zaista meni događa. Ali, ako mislite pod ljevičarem ono što se uobičajeno naziva prakršćanstvom ili osnovicom marksizma ili demokracijom, a to je sve isto, dakle, humani odnos prema ljudima - onda sam zaista ljevičar. Jer, izraziti ljevičari, svaki u svojem razdoblju djelovanja, bili su i biskupi Dobrila i Mahnić, i "otac Istre" dr. Leginja, i pop Spinčić, i Vladimir Gortan, i mons. Milanović, i Gliha, i dr. Đuro Rošić, i prof. dr. Vanda Ekl, i Željko Grbac - itd., itd. Pa i nedavno preminuli riječki nadbiskup i metropolit mons. Josip Pavlišić, čvrsto se držeći Kristove riječi, bio je cijeloga svoga dugog životnoga vijeka izraziti ljevičar.

Ljevičari i desničari mogu biti pripadnici i komunističkih partija i Katoličke crkve i drugi, ali isto tako i staljinisti i inkvizitori. Pa svjedoci smo bezbroj konvertita 90-ih godina - od vatrenih Jugoslavena i tzv. komunista pretvorili su se u isto tako vatrene pohoditelje sv. mise i ultradesne hrvatske nacionaliste. A što se tiče ljevičarstva ili desničarstva u znanosti - ako se znanstvenik drži vrela, onda nema mjesta neobjektivnosti. Doduše, zbog toga su povjesničari gubili glave u staljinističkome SSSR-u ili u hitlerovskome III. Reichu, a moj profesor Grga Novak

Nažalost, nikada se nisam naučio Zagrebu, tome megalopolisu u kojemu ljudi npr. polemiziraju, a nikada u životu ne popiju zajedno čak ni bićerin

Polemički mrtvaci

* Često sudjelujete u javnim polemikama. Moglo bi se reći da ste među najpolemičnijim hrvatskim akademikima.

- A ne, nisam. I drugi akademici polemiziraju, svaki na svoj način. Polemiku zaista negujem već od mojih znanstvenih početaka u 60-im godinama, u skladu npr. s učenjem moga profesora Šidaka. Polemika je najkonstruktivnija srž znanstvenoga rada. Jer, nitko ne može sve znati. Pa zato i postoje simpoziji da izložite rezultate svojih najnovijih istraživanja i tražite od kolega raspravu, kritiku, pomoć. Ali, u nas se svaka polemika svodi na običan napad na kritičara kao osobu, ocjenjuje se čak i kakva ima krvna zrnca. Onda se polemika proširi, na kraju svi zaborave prvoga polemičara, pa i o čemu se polemiziralo, svi se svađaju sa svakim. I svi u žaru tvrde da samo oni imaju pravo. Da je takve netrpeljivosti i u medicini - svaki bi pacijent bio mrtav. Tako su i rezultati naših polemika - mrtvaci. Pokušavam ih oživiti, ali veoma, veoma teško ide. No, u polemikama redovito se održavam na nogama, a i to je već nešto.

bio je zatočen u ustaškome Jasenovcu. U nas su bili, srećom za mene, od 60-ih godina drukčiji uvjeti za znanstvenike. Između ostaloga sam i stručnjak za pomoćne povijesne znanosti, pa tako i za arheografiju ili egdotiku. Pažljivo negujem integralno objavljivanje vrela, pa imam objavljeno i više knjiga. Jer, vrelo uvijek ostaje izvor, a taj prokleti papir, audio ili filmska vrpca kad-tad isplivaju na površinu. I što onda? Zato danas u Italiji gotovo više i nema povjesničara od ugleda koji iredentistički poseže za istočnim Jadranom, ili u Sloveniji koji bi posezao za hrvatskim teritorijem.

Bodul u Zagrebu

*** Prije tridesetak godina otišli ste poslom u Zagreb, i sve do danas živite praktički u dva grada. Pretpostavljam da to nije uvijek bilo jednostavno.**

- U Zagreb sam 1980. otišao za direktora Arhiva Hrvatske, iako nisam bio ni u kakvoj "kadrovskoj križaljki". Bilo je to pitanje časti – zamislite, predložili su me moji profesori i drugi najugledniji hrvatski povjesničari i arhivisti. Suetno sam mislio "odslužiti" samo jedan četverogodišnji mandat. Takav je bio i dogovor. I počeo sam se - doslovce - 1984. pakirati za povratak u Rijeku, na moju Krimeju. No, pošlo mi je "dobro za rukom" i produžen mi je mandat, i to protupropisno, doslovce, a i bez da sam pitan. A i moja sada pokojna jedinica odabrala je studij i život u Zagrebu. Poslije je i moja mama preminula u Rijeci, pa se obitelj našla u Zagrebu, dakako i Mali Dedin Pipin Mali, kako se sam odaziva jedini unuk. I što sad? Kažem - nažalost, jer se nisam naučio Zagrebu, tome megalopolisu u kojemu ljudi npr. polemiziraju, a nikada u životu ne popiju zajedno čak ni bićerin.

Komplicacija ima bezbroj, gotovo svaki tjedan sam u Rijeci, u Istri, na Krku. Još mi nije suviše teško. Osobito me u zadnje vrijeme drži i to što

sam uspio oformiti nove ekipe dobrih suradnika tako da, za sada, gotovo "sve štima". A ono što je najljepše - upravo mi u Rijeci i Istri izrasta i ekipa najmlađih povjesničara, profesionalaca. Jer, nastala je bila velika praznina. Zamislite si samo - od starih ostao sam gotovo sam. Tako su otišli Antić, Bačić, Barbalić, Bolonić, Bratulić, Butorović, Cuculić, Črnja, Čulinović, Ekl, Franelić, Fučić, Giron, Glavičić, Herljević, Karabaić, Karaman, Klen, Lukić, Marušić, Matejčić, Milanović, Mirković, Pelozo, Stulli, Šepić, Šonje, Vižintin, Zjačić, Žic Rokov i drugi koji su se bavili poviješću ove županije i ostaloga dijela zapadne Hrvatske. Neki od njih radili su u Akademijinu Sjevernojadranskom institutu, današnjemu Zavodu za povijesne i društvene znanosti, ili se tamo gotovo redovito sastajali i nerijetko plodno surađivali. A bili su i staljinisti, i tzv. komunisti, i izbačeni iz partije, i svećenici, i bivši svećenici, i agnostici, i bivši zatočnici, i hrvatski nacionalisti, i ljevičari, i desničari, i ljubitelji dobre šale, i pića i jela. Od starih u Zavodu ostao sam, doslovce, sâm. Pa se koji put zapitam gledajući uvis: ajde, ne budite tako tihi, dajte mi neki znak, što da učinim?

Sada, konačno sa sve većim brojem mladih, obuhvaća me divan osjećaj, iza mene ne ostaju samo moje knjige, 50-ak "Krčkih zbornika", 20 svezaka "Rijeke", niz drugih izdanja, dakle, ipak samo tiskani papir, koji hoće, a možda i nitko neće nikada uzeti u ruke, osim pokojega historiografa. Ali, sada mi ostaju živi ljudi, stvaratelji. To je ono što stalno govorim, ali i radim već 45 godina: povijest da, ali njome neka se ne bave političari i političanti, već profesionalni povjesničari, u čast predaka, ali i u vlastitu korist danas i napose naših nasljednika. ■

zdravlje *Program ranog otkrivanja raka*

Program spašavanja života

Bila sam savršeno zdrava, očekivala sam da za koju godinu odem u zasluženu mirovinu i započnem novi život, bez obaveza i s puno slobodnog vremena, onog što mi je cijeli život nedostajalo. Bili smo stambeno osigurani, djeca su nam završila školovanje i zaposlila se, pa smo planirali da i mi malo uživamo, šćemo po lungomareu, sjednemo na kavicu gdje nam se hoće i kad nam se hoće, pa čak možda malo i putujemo po svijetu. A onda sam u siječnju otišla na taj pregled, prvi u moje 54 godine života, i svi su naši planovi pali u vodu - govori Marija A., Riječanka koja je, odazvavši se pozivu na besplatan mamografski pregled, otkrila da spada među onih 1 posto pregledanih koje su završile s dijagnozom: rak dojke.

Zastrašujuća dijagnoza Mariju je zatekla posve nespremnom: liječiti se ili prepustiti se sudbini. Srećom, prevladala je odluka da sudbinu uhvati za rogove, jer objasnili su joj, njen čvorčić je bio manji od 1 cm i šanse za izlječenje su bile odlične. Da se nije odazvala mamografskom pregledu, tko zna koliko bi još vremena propustila i svakim danom imala sve manju šansu za izlječenje. Neznanje, nažalost, ne znači i da bi bolest bila otjerana. Naprotiv, da je početkom ove godine ignorirala poziv za mamografsku provjeru, krajnji ishod bi sigurno bio smrtan, a samo je pitanje koliko bi dotle prošlo vremena. Bi li Marija doživjela da za koju godinu vidi vjenčanja svoje djece, rođenje unuka, njihovo odrastanje i uspjeh u školi, da li bi slavila 50. godišnjicu braka? Ovakvo, šokantna dijagnoza trgnula ju je

Imamo solidnu osnovu, dobru koordinaciju i pravičan pristup probiru žena - mr. Ivo Afrić

Dr. Giulia Malatestinić: Omjer uložениh sredstava i ostvarene koristi uvijek ide u korist spašenih života

dovoljno rano da si pokuša spasiti godine života koje su još bile pred njom.

- Da mi nije bilo tog pregleda, vjerojatno bih još jedno vrijeme živjela u blaženom neznanju, a onda bi bilo prekasno za liječenje - govori ova žena, koja je u međuvremenu operirana, prošla veći dio svog liječenja i na putu je sigurnog ozdravljenja.

Odaziv vrlo dobar - oko 64 posto

Marija A. je samo jedna od 7.100 pregledanih žena u PGŽ-u od početka provedbe sveobuhvatnog županijskog programa ranog otkrivanja raka dojke. Program je započeo još 2004. godine kada je bio tek u fazi pilot-projekta, provedenog na liburnijskom području, gdje je pregledano 2.500 žena. Pokazao se djelotvornim, pa je poslužio i kao uzor za izradu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke. Taj je Nacionalni program tek usvojen, a cilj mu je smanjiti smrtnost od raka dojke, bolesti od koje se više ne bi smjelo umirati jer suvremena medicina sposobna je ponuditi rješenje i to ponajprije u prevenciji i ranom otkrivanju promjena koje bi mogle dovesti do toga da rak više nije moguće liječiti. Otkrije li se dovoljno rano, rak dojke je u 95 posto slučajeva moguće izliječiti!

Mamografskim probirom bi se stoga već u idućih 5 godina trebao smanjiti mortalitet od raka dojke za najmanje 25 posto žena u dobi od 50 do 69 godina, smatraju tvorci Programa. Budući da u PGŽ-u ima 40.000 žena u dobi od 50 do 69 godina, koje su i najsklonije obolijevanju od raka dojke, računa se da će u idućih 5 godina barem 400 žena biti spašeno od prerane i nepotrebne smrti. Naravno, sve koje budu pozvane - a samo tijekom ove godine bit će pozvano 20.000 žena i svake sljedeće isto toliko, s tim da će svaka žena dobivati poziv na pregled svake druge godine - trebale bi se tom pozivu i odazvati. Odaziv je do sada bio oko 64 posto, što se smatra vrlo dobrim rezultatom.

- Screening je definiran kao identifikacija u *a priori* zdravoj populaciji u kojoj subjekti ispitivanja ne pokazuju znakove bolesti ili pripadaju visoko rizičnima za određenu bolest. Provjera vlastitog zdravlja stoga će svakoj ženi dobro doći i u psihičkom pogledu - govori dr. Vedrana Fržop Kotulovski, članica Županijskog poglavarstva za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb. Projekt se provodi uz suradnju Doma zdravlja PGŽ-a, Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ-a, KBC-a Rijeka i Medicinskog fakulteta Rijeka, a uz financijsku podršku Županije i jedinica

Program je namijenjen svim ženama od 50 do 69 godina. Sveobuhvatni županijski program pokazao se djelotvornim pa je poslužio i kao uzor za izradu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke

dojke

koji je prihvatila država

Nedostaje još jedan radiolog

Najveća prepreka u ranom otkrivanju raka dojke do sada je bio nedovoljan broj mamografa, no to više nije slučaj jer je u zadnje 3 godine Dom zdravlja PGŽ-a dobro opremljen tim aparatima. Po riječima ravnateljice Doma zdravlja, Milene Kabalin dr. med. većina ispostava je pokrivena mrežom mamografa. Imaju ih Rijeka, Opatija, Delnice, Crikvenica, Krk, Rab i Mali Lošinj. Mamografi su nabavljeni sredstvima Primorsko-goranske županije, a pripomogli su Grad Rijeka, Mali Lošinj i Crikvenica te uz doprinos "Mićih grdelina" iz Malog Lošinja i Udruženja obrtnika Cres-Lošinj. Dom zdravlja u Rijeci je od ove godine opremljen i ultrazvukom, najsuvremenijim color dopplerom, nabavljenim iz decentraliziranih sredstava. Kod sumnjivih slučajeva, nakon pregleda mamografom, žene se upućuju na ultrazvuk i magnifikaciju u okviru Doma zdravlja.

– Ultrazvuk je namijenjen praćenju suspektih slučajeva, pa sada žene više neće morati na ultrazvučnu dijagnostiku čekati u KBC-u Rijeka, nego će moći sve ovdje obaviti, pa tek onda po potrebi ići na liječenje u KBC Rijeka. Sada nam je jedini problem to što hitno trebamo još jednog radiologa - govori dr. Kabalin.

Većina ispostava Doma zdravlja PGŽ-a je pokrivena mrežom mamografa - dr. Milena Kabalin

Otkrije li se dovoljno rano, rak dojke je u 95 posto slučajeva moguće izliječiti

zdravlje Program ranog otkrivanja raka dojke

Budući da u
69 godina,
dojke, račun
žena

Dr. Sonja Bačić Požgaj: Krivulja pojavljivanja raka dojke raste s dobi i najviša je nakon 50. godine života

lokalne samouprave. Provodi se, naravno, s liječnicima obiteljske medicine.

Jedina županija u Hrvatskoj

Program ranog otkrivanja raka dojke je financiran iz sredstava PGŽ-a i lokalne samouprave.

– Jedina smo županija u Hrvatskoj koja je ovako sustavno i sveobuhvatno pristupila prevenciji i ranom otkrivanju raka dojke, ali takav pristup zahtijeva velika financijska sredstva i medijsku podršku. Ni jedna lokalna samouprava nije odbila podršku u sufinanciranju tog projekta, tako da sada imamo solidnu osnovu, dobru koordinaciju i pravičan pristup probiru svih žena određene dobne skupine - govori pročelnik Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb, mr. Ivo Afrić.

Provjera vlastitog zdravlja svakoj će ženi dobro doći i u psihičkom pogledu - dr. Vedrana Fržop Kotulovski

Da je riječ o vrlo složenom projektu, potvrđuje i dr. sc. Giulia Malatestinić iz Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ.

– Riječ je o jednom od najsloženijih projekata za menadžment u javnom zdravstvu, s nizom suradnika, koji bez političke podrške ne bi mogao biti proveden i zahtijeva dugoročno zdravstveno političko određenje. Javno zdravstvo je tu temeljni vodič i disciplina koja osigurava da će se Program provesti po unaprijed dogovorenim standardima, ali da se Županija nije odredila, ne bismo ga mogli provesti - govori dr. Malatestinić.

A da je zaista riječ o velikom javnozdravstvenom problemu, dokazuje i rezultat dosadašnjeg screeninga, koji kao i u svijetu, pokazuje 4 posto suspektnih rezultata, od čega se karcinom potvrdi u oko 1 posto slučajeva. Što se pak tiče koristi od ovako skupog i složenog projekta kakav je županijski program ranog otkrivanja raka dojke, dr. Malatestinić navodi kako je višestruko premašen osnovni minimum isplativosti, jer omjer uložениh sredstava i ostvarene koristi uvijek ide u korist spašenih života. Pridodaju li se tome i uštede na troškovima liječenja, koje je daleko jeftinije ako je bolest uočena u ranijem stadiju, te ušteda na vremenu liječenja i konačno i manja psihička trauma u žene kojoj se rano uočena bolest liječi uz manje radikalnih zahvata, nije neočekivano što je županijski program ranog otkrivanja raka dojke imao odjeka u cijeloj zemlji, tako će se i Nacionalni program početi primjenjivati tijekom ove godine. ■

Prevladati strah od pregleda

Dr. Sonja Bačić Požgaj, specijalist radiolog, koja u riječkoj ispostavi Doma zdravlja PGŽ-a mamografski pregledava žene, govori kako je mamografski probir u razvijenim zemljama već standard, a kod nas tim važniji što raste i broj oboljelih i broj smrtnih ishoda, što znači da rak nije uočen na vrijeme.

– Ova vrsta pregleda radi se kao provjera zdravlja žene, dok ona još nema nikakvih simptoma, zato što je važno rak otkriti u ranoj fazi, kada je veličine ispod 1 cm u promjeru. I znatno manji je mamografski detektabilan, naročito kod postmenopausalnih žena. Krivulja pojavljivanja raka dojke raste s dobi i najviša je nakon 50. godine života. Upravo žene tih godina pa sve do 69. su obuhvaćene mamografskim pregledima, pa iako su oni besplatni, iako za njih ne treba uputnica, a nema ni čekanja, već se žena samo treba odazvati pozivu, mnoge imaju straha od toga što će pregled pokazati. No, žene strah trebaju prevladati i svakako iskoristiti mogućnost da provjere svoje zdravlje - govori dr. Bačić Požgaj.

PGŽ-u ima 40.000 žena u dobi od 50 do koje su i najsklonije obolijevanju od raka na se da će u idućih 5 godina barem 400 biti spašeno od prerane i nepotrebne smrti

Besplatni telefon 0800-200-041

Na pregled neće biti pozivane žene mlađe od 50 ili starije od 69 godina, one koje su već oboljele od karcinoma ili su od njega operirane ili su u obradi. Žene uz poziv dobivaju i anketni listić koji trebaju ispuniti, a kod bilo kakve nejasnoće ili ukoliko žele promijeniti termin pregleda, mogu se najaviti na besplatni telefonski broj 0800-200-041. Na taj broj bi se trebale javiti i ako mijenjaju adresu, kako bi im poziv bio dostavljen na adresu na kojoj žive.

Pročišćava i vlaži sluznicu nosa na prirodan način

AQUA MARIS UDAHNITE MORE

Sprej za nos
AQUA MARIS
preporučujemo:

- kod prehlade i začepljenog nosa
- djeci i odraslima za svakodnevnu nosnu higijenu
- osobama koje borave u klimatiziranim prostorijama i prostorijama s centralnim grijanjem
- svima koji imaju probleme sa suhom sluznicom nosa i dišnih putova (npr. starije osobe, pušači)

AQUA-MARIS DODIHTNIK JE ZLATNE
MEDALJE INPEX XV • PITTSBURGH, USA

JGL

"JADRAN" - Galenski laboratorij d.d., Rijeka
Marketing: 051/546-385 • www.jgl.hr

vizitka

VUPIK Pavlomir, Novi Vinodolski

Zajedno s Primorsko-goranskom županijom, Gradom Novim Vinodolskim i Hrvatskim vodama izgrađena je akumulacija s 50.000 kubika vode, koja se koristi u sušnim razdobljima za navodnjavanje vinograda

Ministar poljoprivrede Čobanković u posjeti Pavlomiru

Svake godine bira se "Ružica Vinodola"

Još iz vremena prije Krista u Vinodolskoj dolini uzgajala se vinova loza. Uzgajali su je najstariji stanovnici Iliri, kao i osvajači Rimljani u 2. stoljeću. U Vinodolskom zakonu iz 1288. godine u dijelu o obveznom pravu govori se i o vinu, pa se tako određuje trženje vina u krčmi, zatim čuvanje usjeva i vinograda "pudarija". Vinova loza je od davnih dana pa sve do napada filoksere, prije stotinjak godina, bila hraniteljica puka primorske Hrvatske pa tako i Vinodola. U razdoblju poslije Prvog, a posebno Drugog svjetskog rata, nakon što je filoksera poharala vinograde, mnogi Vinodolci su se iselili u daleke prekomorske zemlje ili su napustili svoja mjesta i otišli u velike gradove, posebno uz more, gdje su se počeli baviti turizmom, a vinogradi su prepušteni propadanju.

No, devedesetih godina prošlog stoljeća u Novi Vinodolski dolaze kao prognanici Vukovarci, vupikovci, vinogradari i stručnjaci za proizvodnju vina, koji su na području Pavlomira u Novljanskom polju počeli kultivirati zapuštene površine zemljišta i saditi vinovu lozu - o čemu smo razgovarali s Miroslavom Palinkašem, direktorom Poslovne jedinice Pavlomir u Novom Vinodolskom, u sastavu Vupika iz Vukovara.

- Službeno s radom smo počeli 6. siječnja 1992. godine, na Dan Grada Novog Vinodolskog, zajedno s Voćarsko-vinogradskom stanicom, misleći da ćemo se brzo vratiti u Vukovar. Prvih godina počeli smo pomalo proizvoditi pšenicu, kukuruz i druge povrtnarske kulture, što smo radili do 1994. godine. Ispitujući takav način proizvodnje došli smo do zaključka da Vinodolska dolina ima vrlo kvalitetno tlo, ali i vrlo tešku klimu, posebno zbog bure, koja nam je usjeve i povrće uništavala. Promišljajući što dalje, a kako smo vidjeli da nema brzog povratka u Vukovar, došli smo do zaključka iz razgovora sa starim Novljanima, koji su se nekada bavili ovdje poljoprivredom, da bi trebalo saditi vinograde. Čudeći se što tu nema vinograda, a zove se Vinodolska dolina, čije ime govori o vinu, istraživali smo i došli do zaključka da je to bila bogata vinorodna dolina gdje se uzgajalo od 400 do 600 hektara vinograda. Vinodolsku dolinu smo zatekli zapuštenu, punu šipražja, i u prvom momentu smo mislili da tu nikada nije bilo neke proizvodnje loze i grožđa. Dobili smo šansu da radimo, i s obzirom da smo vinogradari po struci, ubrzo smo pronašli nekoliko parcela i krenuli u proizvodnju, najprije eksperimentalno na

Miroslav Palinkaš, direktor PJ Pavlomir u Novom Vinodolskom

Vukovarci vinovu lo

jednom hektaru vinograda, a onda smo došli do zaključka da je autohtona sorta žlahtina najprihvatljivija za ovaj kraj, da chardonnay daje odlične rezultate, kao i muškati žuti, i moderna sorta cabernet sauvignon, koja je dopuštena za Istru i Hrvatsko primorje, a frankovku smo mi, kao kontinentalci, donijeli u ove, primorske krajeve.

Pomoć Županije i Grada Novog Vinodolskog

Sadnja vinograda nije tako jednostavna, jer je za jedan hektar vinograda potrebno oko 160 tisuća kuna ulaganja tijekom tri godine dok ne dođe do prvog roda. Do sada smo već posadili dvadeset hektara vinograda i ove godine idemo na još tri nova hektara, tako da je Vupik dosad uložio oko tri milijuna kuna u ove vinograde, a u sufinanciranju loznih cjepova sudjelovali su Primorsko-goranska županija i Grad Novi Vinodolski, koji nam u tim segmentima pomažu. No, bez državne potpore ne možemo se razvijati, jer zemljište nije riješeno, odnosno nemamo dugoročnu koncesiju, a da bi se dobila koncesija moraju biti riješeni imovinski

Prvih godina počeli su proizvoditi pšenicu, kukuruz i druge povrtlarske kulture, no kad je to zbog klime propalo, Vukovarci su poslušali stare Novljane i ovdje zasadili vinograde

ci vratili ozu u Vinodol

odnosi. Ipak, mi smo uporni, i vlastitim sredstvima sadit ćemo vinovu lozu sve do našeg plana od trideset hektara i pretvorit ćemo ovu Vinodolsku dolinu ponovo u dolinu vina - kaže Miroslav Palinkaš.

- Do sada smo posadili oko 85.000 trsova, a još sadimo oko 15.000 trsova sorte žlahtina i cabernet sauvignon. Danas proizvodimo oko 50.000 litara vina godišnje, od toga najviše je chardonnaya i žlahtine. Imamo i pinota bijelog, muškata žutog i cabernet sauvignona, crne sorte koja je dobro prihvaćena. Za sadnju vinograda morali smo se opremiti i modernom mehanizacijom, u što je uloženo oko milijun kuna. Da bismo sve to priveli normalnoj proizvodnji i savladali prirodne prepreke, pristupili smo zajedno s Primorsko-goranskom županijom, Gradom Novim Vinodolskim i Hrvatskim vodama izgradnji akumulacije odnosno retencije s 50.000 kubika vode, koju koristimo u sušnim razdobljima za navodnjavanje vinograda.

Županija i Grad Novi Vinodolski uključili su se i u uređenje zemljišnih odnosa pa se nadam da ćemo dobiti dogoročnu koncesiju kako bismo mogli koristiti i druge

fondove. Naglasak je na okupnjavanju zemljišta i nadamo se da će to biti riješeno po modelu švedske vlade koja nas je uzela u pilot-projekt. Županija i Grad Novi Vinodolski pomažu nam i u komercijalnom dijelu, kada koriste naša vina za poslovne svrhe, a isto tako promotivno sudjeluju i u berbama grožđa, otvaraju berbe, druže se s nama i, moram reći, jako dobro smo prihvaćeni u Hrvatskom primorju. Kandidirali smo kod europskih fondova program za navodnjavanje, a kada se riješi zemljište, kandidirat ćemo i ostale programe - navodi direktor "Pavlomira".

U planu i ruralni turizam

Palinkaš kaže da se osim proizvodnjom vina žele baviti i ruralnim turizmom, pa su tako na ruševinama jedne stare kuće već krenuli u izgradnju novog vinskog podruma i ostalih sadržaja kako bi gosti nakon kupanja mogli doći u vinograde i uz vinodolska vina kušati neko od autohtonih jela od povrća koje u Pavlomiru proizvode. U planu je izgradnja dvadesetak kamenih kuća oko vinograda, gdje bi gosti mogli prespavati, a uz to bili bi

Ostala samo dva Vukovarca

- Jako puno računa vodimo o kvaliteti vina i moram reći da smo za ovih nekoliko godina dobili priznanja na nekoliko sajмова u Hrvatskoj i inozemstvu gdje smo osvojili brončane i srebrne medalje, što je dokaz kvalitete vina iz Vinodola. Prošle godine napravili smo iskorak u vinarstvu Vinodola kada smo izradili elaborat o zaštiti geografskog porijekla naših vina, tako da su prvi put u povijesti vinodolska vina zaštićena i nose naziv "kvalitetna vina s geografskim porijeklom". Imamo šest sorti vina koje punimo u boce od 0,75 litara i prošle godine zabilježili smo dobru prodaju tih vina, jer boce su elegantne, s etiketama koje je izradio akademski slikar Ivan Balažević.

Danas vino prerađujemo u vlastitom kvalitetnom podrumu kapaciteta pedeset tisuća litara. Osim vina koja tu proizvodimo, plasiramo i vina iz Vukovara, gdje imamo 350 hektara vinograda, uglavnom graševinu i traminac, koji su ovdje dobro prihvaćeni u restoranima i hotelima. Moram još naglasiti jako dobru suradnju s domaćim stanovništvom i ostalim vinarima iz Vinodola, koji na manjim površinama uzgajaju vinovu lozu. U Pavlomiru i u našim točionicama u Crikvenici i Rijeci ukupno nas je zaposleno četrnaestero, a ljeti je taj broj veći. Od Vukovaraca ovdje smo ostali samo brat i ja, a svi ostali su domaći ljudi - istaknuo je na kraju Miroslav Palinkaš.

Ove godine bit će jubilarna deseta berba grožđa u Pavlomiru

im pruženi i kvalitetni rekreacijski sadržaji - boćanje, nogomet, odbojka, tenis i dječje igralište da se mogu cjelodnevno zadržavati. Također, u planu je i program s jahanjem. Naime, na porušanim kompostarama planiraju izgraditi staje u kojima bi se čuvali konji privatnih vlasnika, a isto tako bi zainteresirani mogli doći na rekreativno jahanje po Vinodolskoj dolini. ■

nakafe *Darijo Vasilić, gradonačelnik*

Četvrti mandat najmlađega

Darijo Vasilić, gradonačelnik Krka, bit će upisan u povijest kao jedan od najmlađih gradonačelnika u Hrvatskoj. Kada je 1993. godine sjeo u fotelju prvog Bodula imao je samo 27 godina, a pamti ga se po širokom osmijehu, blagom pristupu, uglađenosti i pristupačnosti. Vjerojatno su sve to, i još mnogo toga što mi ne znamo, bili razlozi za ukazano mu povjerenje u godinama kada se eventualno tek počinje graditi karijera. Nakon prvoga uslijedio je drugi, pa treći i evo ga u četvrtom mandatu! Ima čvrstu podršku biračke baze, jer su sve liste na kojima je bio nositelj dobile više od 50 posto glasova. Gradsko vijeće uvijek je sastavljeno natpolovičnom većinom i nikada, baš nikada, nije se u postizbornim križaljicama ni pomislilo na trgovinu mandatima.

- To je vjerojatno razlog da povjerene nam zadatke odrađujemo u jednoj mirnoj, ležernoj atmosferi - kazao nam je naš domaćin.

Trajekt je za otočane nastavak ceste

Darijo Vasilić nakon 13-godišnjeg iskustva u vođenju Grada Krka i predsjedavanju Koordinaciji krčkih jedinica lokalne samouprave više nije najmađi, ali je svakako jedan od najiskusnijih gradonačelnika.

* Koliko vam to iskustvo pomaže u radu?

- Mnogo, a posebno mi je pomoglo u vrijeme kada sam dvije i pol godine bio zastupnik u Hrvatskom saboru. Sudjelovao sam u predlaganju Zakona o decentralizaciji, te prve verzije Zakona o otocima i osmišljavanju boljih rješenja za otočane.

* Jeste li zadovoljni novim Zakonom o otocima?

- U jednom dijelu da, u drugom ne. Bolji je kad je riječ o prometu nekretninama i

pravu prvokupa države i jedinica lokalne samouprave, jer će se tako spriječiti rasprodaja otoka strancima i imovina ostati u hrvatskim rukama. Međutim, ima i nekih dijelova koji nisu dobri. Tako više ne postoji odredba (prebačena je u prijedlog o linijskom brodskom prometu) u kojoj se govori da bi za stalne stanovnike cijena prijevoza trajektom bila ista kao i cestarina, temeljem koje je trajekt bio svojevrsni most ili nastavak ceste, što je bilo jamstvo da se otočani neće seliti na kopno. Loš je i dio koji se odnosi na lovstvo, jer se otvara mogućnost novog unosa visoke, alohtone divljači. Kaže se da je to moguće uz dozvolu Državne uprave za zaštitu prirode, a kako je lovački lobi jak u svim strukturama, bojim se da je to mogućnost za manipulacije. S krčkim lovcima gradska uprava vrlo dobro surađuje, jer i među njima ima ovčara, ali problem bi mogao nastati s lovcima drugih lovačkih društava.

* Krk je poznat i po Koordinaciji jedinica lokalne samouprave kojoj ste vi na čelu.

- Nisam više. Tako je bilo donedavno, a onda smo odlučili da sastanku Koordinacije uvijek predsjedava načelnik općine-domaćina sjednice, ili ja kad se održava

u Krku. Ocijenili smo da će to biti bolje, jer načelnik i njegova ekipa u tom slučaju pripremaju sjednicu, a u točkama dnevnog reda naglasak je na problemima te sredine. Razumljivo je da čelnici svake jedinice lokalne samouprave bolje poznaju svoje probleme nego ja koji sam gradonačelnik Krka. To je bila jedna od prvih, ako ne i prva u Hrvatskoj, koordinacija jedinica lokalne samouprave, a nakon Krka tako su se organizirali i općine i gradovi na području riječkog prstena te Gorskog kotara. Pokazalo se to odličnim načinom brige o područjima koja su nekada bila jedinstvena administrativna cjelina. Koordinacijom se uspješno rješavaju dugoročni projekti i osnovni problemi stanovnika, a to su vodovod i kanalizacija, gospodarenje otpadom. Mi i danas imamo zajedničku osnovnu školu i dječji vrtić, vatrogasce, turističku zajednicu, zajedničke institucije i akcije, a svi problemi rješavaju se zadovoljavajućom dinamikom.

Zaustavili apartmanizaciju

* Govorimo stalno o nečemu u čemu je Krk bio ili je još uvijek prvi. Ima li još primjera?

- Prvi smo u Hrvatskoj lani otvorili plažu za pse ili bolje rečeno plažu na koju mogu dolaziti vlasnici sa svojim psima. Poznato je da se kupači ljute ako pas dođe na običnu plažu i mi smo tome doskočili. I sam sam se iznenadio koliko smo podrške dobili za tu ideju. čak su mi javili da je prilog o našoj plaži za pse bio emitiran na švedskoj državnoj televiziji. Nadalje, mislim da smo prvi u Hrvatskoj izgradili osnovnu školu u kojoj su sve učionice, kabineti, knjižnica, blagovaonica, zbornica, sanitarne prostorije i svi drugi prostori dostupni invalidima. Invalidnim smo osobama prilagodili i sve

Krku više ne priznaju da je najveći hrvatski otok, ali zato raste broj stanovnika - svake se godine brojem novorođene djece i doseljavanjem broj stanovnika povećava za jedan posto

Krka

gradonačelnika

Darijo Vasilic: Zaustavili smo depopulizaciju otoka. Godišnje se rađa 60 do 70 djece, a to su tri razreda prvašića, što je više nego dobro

druge gradske prostore, od plaža do javnih WC-a, a posebno me je obradovala vijest da su članovi udruge Mladi invalidi Hrvatske izjavili da je briga za te osobe u Krku mnogo bolja nego u Zagrebu.

*** Uspjeli ste se othrvati apartmanizaciji?**

- Točno, zahvaljujući urbanističkom planu uređenja, kojim smo utvrdili da izgrađenost ne smije prelaziti 20 posto i da kvadratura stanova mora biti veća, pa nisu baš pogodni za ljetovanje, već više za stanovanje i kupile su ih uglavnom mlade obitelji. Izgrađena je i jedna zgrada po Programu poticane stanogradnje i mogu reći da mi

s tim stanovima, poznatima kao Čačićevi, nemamo nikakvih problema.

*** Što su prioriteti budućeg razvoja?**

- Najvažniji je završetak kanalizacije, izgradnja glavnog kolektora, vodoopskrba Šotoventa i izgradnja dječjeg vrtića za 250 predškolaca. Moram se pohvaliti da smo zaustavili depopulizaciju otoka i da se svake godine brojem novorođene djece i doseljavanjem broj stanovnika povećava za jedan posto. Godišnje se rađa 60 do 70 djece, a to su tri razreda prvašića, što je više nego dobro.

*** Brojčano se povećavate, a teritorijalno smanjujete?**

- Znam na što mislite - na najnoviji podatak da je Cres sada veći od Krka, odnosno da je preuzeo od nas epitet najvećeg hrvatskog otoka. Ima različitih objašnjenja. Čitao sam da su se koristile veličine izmjerene još u doba Austro-Ugarske, a da njihov katastar nije uključivao površinu pod vodom, pa je tako Cres zakinut za Vransko jezero što je sada ispravljeno. Drugo objašnjenje je da do razlika često dolazi ako se na otocima površina mjeri za plime ili oseke. Naravno da je za oseke površina veća, a kad je obala kao na Krku duga 192 kilometra, lako dođe do razlike.

Povratak Frankopanima

*** Pripremate li što novoga u turističkoj ponudi?**

- Mislim da će ono što pripremamo pozdraviti i otočani i gosti. Ovoga ljeta drugačije ćemo organizirati ljetne manifestacije, posebno Vino-fest i Krčki sajam, a studiju smo naručili od riječkog Filozofskog fakulteta. Želimo iskoristiti činjenicu da su našu povijest obilježili Frankopani i naše ćemo manifestacije organizirati s njihovim zaštitnim znakom, u stilu vremena u kojemu su živjeli. Pokušat ćemo to vrijeme prenijeti u naše doba, zajedno s nekadašnjim jelima, odjećom, zanatima... Recimo, nešto slično kao što je Rapska fjera.

*** Možda vam u svemu pomaže činjenica da su s Krka rodom jedan karizmatik i jedan kardinal?**

- Da, i to u malom Vrbniku iz kojega su potekli i kardinal Josip Bozanić i Zlatko Sudac, ali i još dvadesetak svećenika. Možda nam stvarno i to pomaže.■

užance *Žejanski zvončari*

Sa zvončarima počinja

Na sam dan Pusta - blagdan Pepelnice - prije prvog crkvenog zvona, žejansko selo budi buka zvonaca koja označava početak kraja pusnog razdoblja. Nakon što su prvi u čitavome kraju, još u noći Tri kralja, Žejanski zvončari najavili pusno vrijeme, tradicionalnim obilaskom Žejana i Muna na Pepelnicu su označili kraj pusnoga ludovanja do iduće godine.

Za razliku od najvećeg dijela prigrada zapadno od Rijeke, Žejane, i inače po mnogočemu specifično mjesto, počevši od rumunjskog, odnosno vlaškog porijekla stanovništva, posebne su i po svojim pusnim običajima. Dok većina zvončara i mašakara u mjestima na obroncima Učke i u Kastavštini čeka da 17. siječnja "zatuli Antonjski rog", Žejanski zvončari u gluho doba noći, par minuta iza ponoći 6. siječnja obilaze selo uz zvonjavu. Za svakog od sveta Tri kralja obilaze po jedan krug selom, iako te noći još ne oblače tradicionalnu zvončarsku odoru i ne stavljaju kumarak (klobuk ili šešir) ukrašen šarenim trakama po

kojima su prepoznatljivi. Svog pusta dižu na sam blagdan Tri kralja i od tada pa do kraja Pusta, uz drevni običaj obilaska susjednih sela, uvode i nove tradicije, pa su posljednjih godina redoviti gosti Zvončarske smotre u Matuljima, te na smotrama i karnevalima u Viškovu, na Krimeji, u Opatiji i Rijeci. Često se uključuju i u ljetne karnevalske priredbe poput onih u Novom Vinodolskom, Senju i Fužinama, a povremeno gostuju i u inozemstvu.

- Zvončari i na Pust bude selo pre prvega zvona od crekve, pokazuju se po sele va Žejanah, a onda gredu na Male Mune, pa Vele Mune, kade ih počasti domačo pusno društvo. Za to vreme, njihi zvončari zvone va Žejanah, kaže Mauro Doričić, voditelj žejanskog Folklornog društva.

Iako su slični, zvončari Muna i Žejana ipak se razlikuju u opremi. Žejanci nose po dvije "šube" - ovčje kože, tri "klopote" ili zvonca vezana "na ranač", uz tradicionalne bijele hlače i mornarske majice imaju i po dvije bijele marame učvršćene na špagu na

Bogatstvo zvončarske opreme možda je najljepše danas vidjeti na velikoj zvončarskoj smotri koja se posljednjih jedanaest godina održava u Matuljima, a čiji su i Žejanski zvončari redoviti sudionici

Vlaški govor i bugarenje u mjestu bez oštarije

Stanovnici Žejana najvećim su djelom porijeklom Vlasi, odnosno Rumunji, pa iako danas većina uz književni hrvatski u svakodnevnom govoru koristi čakavštinu matuljskoga kraja, "kućni" im je jezik često vlaški – jezik koji se razvio iz jednog od pučkih dijalekata latinskoga, kao i rumunjski, kojemu je najrodniji. Službeno se o njihovom jeziku govori kao o "istro-romanskom". Specifičan jezik i običaji probudili su interes mnogih istraživača, filologa, povjesničara, etnologa, pa su se Žejane našle i na popisu UNESCO-ova programa zaštite jezika kojima prijeti izumiranje. Ta organizacija pomaže i rad njihovog Folklornog društva u okviru kojeg djeluje, uz zvončare, i plesna skupina, te pjevačka grupa "Žejanski kantaduri". Ona čuva drevni način dvoglasnog pjevanja, tzv. bugarenje, posebno i po tome što se ne da notama zapisati. Žejanci čuvaju i drevni instrument, tzv. cindru. Radi se o nekoj vrsti tamburice, koja je već bila gotovo izgubljena 60-ih godina prošloga stoljeća, ali ju je obnovio Rado Doričić, jedan iz sastava "4 D" koji uz njega još čine i Boris, Igor i Mauro Doričić. Žejansko bugarenje posebno je i po tome što ovdje pjevaju muškarci, iako su se bugarenjem izvorno bavile žene.

Selo je za Drugog svjetskog rata čak dva puta spaljeno, ali su se Žejanci vratili na svoja ognjišta. Nijemci su srušili i Crkvu sv. Andrije, koja je obnovljena 1992. godine. Vodovod je danas najveći nedostak Žejana, a mještani su razočarani i time što još nije otvoren granični prijelaz Mune – Starod, pa umjesto tri kilometra do slovenske granice moraju prelaziti više od trideset kilometara do Rupe. Mjesto susreta u selu je zgrada stare škole i uz nju izgrađeno igralište, a zvončari, odnosno Folklorno društvo tu se sastaje svakih petnaest dana, i to je zapravo jedina prilika za okupljanje, budući da Žejane nemaju čak ni svoju oštariju.

proljeće

užance *Žejanski zvončari*

Žejanski "kumarak" ili klobuk ukrašen je mnoštvom fijočića (mašnica), a od njih se gusto spuštaju bajeri - šarene trake, gotovo do poda. Oni su simbol novoga, najava novog životnog ciklusa koji počinje s proljećem

kojem vise zvonci, a u ruci drvenu palicu na čijem je vrhu kugla (boča ili batica). Na vrhu klobuka je specifičan ukras - roža, navodno simbol sunca, a po klobuku su polijepljene slike. Te slike bira svaki zvončar za sebe, ali nerijetko su na slikama izrezanima iz časopisa oskudno odjevene ljepotice (valjda i to daje snagu zvončarima da izdrže teške ophodnje). "Kumarak" ili klobuk ukrašen je mnoštvom fijočića (mašnica), a od njih se gusto spuštaju bajeri - šarene trake, gotovo do poda. Oni su simbol novoga, najava novog životnog ciklusa koji počinje s proljećem.

Naime, zvončarska se tradicija, ne samo u Žejanama, već u čitavome kraju, vezuje uz tjeranje zime i zlih duhova, a zvana bude prirodu s dolaskom proljeća i prizivaju plodnost. Velike i strašne maske životinjskih oblička kakve danas nose Halubajski zvončari nekada su bile karakteristične za sve zvončarske skupine, a takvo je prerusavanje navodno pridonijelo pobjedi u boju s Turcima ili Tatarima. Maske su bile takve sve do početka okupacije kada su Talijani zabranili skrivanje lica, pa su zvončari zapadnoga dijela stvorili novu tradiciju s kumarakom i krabujosnicom (šešir ukrašen cvijećem kakav nose, primjerice, Rukavački zvončari). Bogatstvo zvončarske opreme možda je najljepše danas vidjeti na velikoj zvončarskoj smotri koja se posljednjih jedanaest godina održava u Matuljima, a čiji su i Žejanski zvončari redoviti sudionici.

Pratnja zvončara odjevena je u bijelo, bijelu košulju i hlače, crne cipele, plavi pojas (cinturin), tamni šešir (klobuk) i tradicionalni žejanski "črjeni facol" - crvenu maramu oslikanu cvijećem i ukrašenu resama. Istu odoru danas nose i Žejanke u pratnji zvončara, jer je starinsku žejansku žensku nošnju dosta teško rekonstruirati, već i zbog materijala od kojega se nekad izrađivala, pa je danas zvončarska pratnja, muška i ženska, jednako obučena. Zvončare vodi "kapo", također obučen u bijelo, no umjesto šešira on na glavi nosi bijelu "kapetansku" kapu, i opasan je plavim opasačem, ima zviždaljku i dugi štap ukrašen trakama.

Kad zvončari obilaze selo, kapo je taj koji mora prvi ući su svaku kuću, pozdraviti domaćina, a tek za njim dolaze ostali zvončari i pratnja. Hodajući od kuće do kuće u košare spremaju jaja i novac, a na dugo "koplje" nabadaju komade pancete što im daruju mještani. Od toga se prve subote nakon Pusta priprema fritaja za sve zvončare i njihovu pratnju, prijatelje i goste. ■

Žejanski Doričići

Najčešće prezime u Žejanama je prezime Doričić, i nosi ga velik broj stanovnika, iako nisu svi u rodu. Upravo je uz to prezime vezana i jedna anegdota koju smo čuli od jednog od mnogih žejanskih Doričića. Prije nešto više od deset godina žejansko folklorno društvo otputilo se na gostovanje u Nizozemsku, a pri prijelazu granice kontrola putovnica nikako da završi. "Prisluškujući" razgovor graničara uspjeli su shvatiti da se jedan od carinika brine neće li ova (pre)velika obitelj Doričića iz ratom zahvaćene Hrvatske čim prijeđe granicu poželjeti i ostati u njihovoj zemlji, zatražiti azil, raditi na crno ili tko zna što još. Nije ni čudo što je carinik došao na takvu pomisao, s obzirom da je u grupi od 36 ljudi prezime Doričić nosilo njih - 28.

kartulina Riječki karneval

Po završetku još jednog, 23. po redu Riječkog karnevala, novinske su stupce, kao i nakon svakog dosadašnjeg, krasili naslovi poput "najuspješniji karneval do sada". Rast te najveće riječke manifestacije, koja istovremeno ima "dih stare užanci" i imidž suvremene, marketinški vrlo probitačne masovne manifestacije, neosporna je činjenica koju moraju priznati i njeni najžešći kritičari, no da ima prostora za njegovo obogaćivanje i poneku kritiku, priznaju i njegovi najveći zagovornici.

Danas, uz nešto vremenskog odmaka od karnevalskog ludila koje je tijekom 43 dana zahvatilo grad na Rječini, svi već znaju sve o karnevalskim priredbama, velikoj međunarodnoj i "maloj" dječjoj povorci, maskama i grupama, feštama, VIP i manje-VIP balovima, Maškaranoj ulici i Maškaranom maratonu... bilo da su se sami maskirali, izbliza ili izdaleka promatrali ili bježali od maškara glavom bez obzira. Ali već i to što se tek rijetki ne smatraju pozvanima komentirati Riječki karneval i da je on tijekom gotovo dva mjeseca tema tolikih razgovora i napisa, govori o kakvoj se priredbi radi.

Karnevalsku su zastavu na blagdan Antonje podigli članovi Pusnog odbora Pehlin, slijedio je izbor kraljice karnevala i predaja gradskog ključa maškarama, odnosno Meštru Toniju, 20. siječnja, a potom dječje karnevalske igre, jubilara 10. smotra zvončara i feštara na Krimeji, Oktanski bal u Circolu, maškaran auto-rally "Pariz - Bakar", karnevalske sportske igre, dječja karnevalska povorka koja je okupila preko 4 tisuće malih maškara, zatim i Rotarijanski maskenbal, Diplomatski bal u Guvernerovoj palači, te Carnival party, sve do međunarodne karnevalske povorke u kojoj se rijeka od preko 8 tisuća maškara razlila središtem Rijeke. Komedije u karnevalu samo su dodatno začimile karnevalski ugođaj u gradu, uz Kazališni vrtuljak na sceni HNK Ivana pl. Zajca, kao i fešte u šatoru postavljenom na Rivi, a maškare ▶

Budi što ž

Pripreme za Karneval

"Insieme... unite, unite Europe ... L'Europa non è lontana" glazbeni je lajtmotiv pjesme pobjednice zagrebačkog Eurosonga koji je pratio zajednički nastup četiri riječke karnevalske grupe koje su, sjedinjene u različitosti, na Riječkom karnevalu ispričale svoju "Europsku štoriju na maškaran način": Lako ćemo, Veseli oldtimeri, Čiket i Pikici. Oni su se za veliki karneval pripremali u hladnoj, polumračnoj hali, tek jednoj od mnogih preostalih u derutnim objektima propalog "Rikarda Benčića", koju im je Grad prepustio

eval

Snaga našeg karnevala je prije svega u entuzijazmu, trudu i novcu koji karnevalske grupe ulažu u pripremu svojih maski i alegorijskih kola. To je odavno izgubljeno u karnevalima izvan naših granica, i to moramo sačuvati kako se ne bismo pretvorili u komercijalnu predstavu, kaže Petar Škarpa

eliš, i dogodine

za pripremu alegorijskih kola.

Suradnju između četiri udruge starih riječkih karnevalista, pojasnila nam je "meštrica" Veselih oldtimera Đurđica Margetić.

- Zapravo smo se tako lako dogovorili. Potretilo se da su kostimi Čiketa i Pikića sukladni, jedni su polovični lijevo i desno, drugi ispred i iza, malo smo razmislili – u Europu se može s ove i s one strane, možemo ovakvi i onakvi, pa i Svemirci, i tako smo se složili – svi ćemo zajedno u Europu – u istom loncu.

Uz dovikivanje, smijeh, glazbu i poneki plesni korak koji

neizbježno prate sva njihova druženja, pa tako i pripreme za povorku, nastajao je EU-lonac na prikolici kamiona koji već više godina odraduje svoj posao na karnevalu, svaki put drukčije maskiran. Od lanijske tvrđave pretvorio se u nešto posve drugo. No, zbog pet centimetara, za koliko je premašio širinu vrata hale u Benčiću, "Europljane" je na sam dan karnevala čekao nimalo zabavan posao – prije no što su svoja alegorijska kola mogli izvesti iz hale morali su potpuno demontirati lonac, izvući ga, izvesti vozilo, i onda ponovo montirati lonac na mjesto.

Iako je za sve njih maskiranje prije svega zadovoljstvo, malo se kad spominje i trošak koji predstavlja priprema maski. Kompletan kostim, rekao nam je Uroš Dukić iz grupe "Lako ćemo", zna ih koštati 500 do 600 kuna, a gdje su još troškovi izrade alegorijskih kola. Računamo li da u grupi poput ove ima 50 članova, trošak kostima penje se na 25.000 kuna, a naknada koju sudionicima karnevala odobrava Turistička zajednica iznosi tek 2.000 kuna. A tu je još i iznajmljivanje prikolice za alegorijska kola...

kartulina *Riječki karneval*

nisu napustile Rijeku ni nakon Pepelnice, jer su i nakon veleborne povorke i spuštanja karnevalske zastave, trajale tri izložbe posvećene maškarama, među kojima i izložba tradicijskih maski i fotografija Žarka Lučića.

Promocija Rijeke i čitavoga kraja

Od davne 1983. godine kada je sramežljivo počeo rasti, Riječki je karneval dosegao tada neslućene razmjere, kako po broju sudionika, tako i po broju posjetitelja i popratnih priredbi. No, koliko ljudi, toliko čudi – jedni mu "maškaroni" zamjeraju komercijalizaciju, drugi neprofitabilnost i nedovoljnu turističku promociju, a nerijetko jedno i drugo zajedno. Kao i obično, istina je negdje u sredini, ili možda, potpuno izvan tih okvira.

Direktor riječke Turističke zajednice Petar Škarpa ističe kako je Riječki karneval najveća karnevalska manifestacija u Hrvatskoj i ovom dijelu Europe te je uvelike pridonio promociji Grada Rijeke i čitavoga kraja. U njemu sudjeluju najkvalitetnije karnevalske grupe, kako domaće, tako i iz drugih krajeva Hrvatske i iz inozemstva, koje dolaze na poziv Turističke zajednice. To je i jedna od najvećih novosti, jer se odabirom karnevalskih grupa od strane povjerenstva na čelu s mešтром Tonijem nastojalo uvesti reda u povorku, smanjiti broj incidenata i pijanih ispada, te podići kvaliteta čitave manifestacije, a čini se da to pozdravlja i većina sudionika, pa i dobar dio od preko 100 tisuća posjetitelja, koliko ih je pratilo povorku.

Iako se tvrdi da je Riječki karneval i jedan od najboljih izvoznih proizvoda ovoga kraja, kritika je obično upućena na (navodno) nedovoljnu promociju i zaradu od njega. Upitan da to komentira, Petar Škarpa nam je ukratko oslikao kako se odvijala promotivna kampanja na koju je utrošeno oko 400 tisuća kuna. Na nacionalnoj je razini diljem Hrvatske postavljeno 230 jumbo plakata, uz oko 2 tisuće plakata, te znatno više letaka i prospekata.

Što bolje Turistička zajednica promovira karneval, privući će više posjetitelja, a oni će generirati veću zaradu u gradu i oko njega, posebno ugostiteljima i hotelijerima

Maškarana skupina "Lako ćemo"

Bez konkurencije najstarija riječka maškarana grupa svakako je grupa Lako ćemo, s čijim smo mešтром Urošom Dukićem porazgovarali o koječemu – o povijesti, pripremama, kritikama i pohvalama na račun karnevala... Grupa se rodila još davne 1977. godine, i radilo se o velikom društvu, ljudima iz svih krajeva Rijeke. Ime "Lako ćemo" nose od '81., a tih godina autobusom redovito obilaze maškarane balove u Crikvenici, Rapcu, Haludovu, kasnije i Opatiji i drugdje, jer u to doba Rijeka nije imala ni malo "k" od današnjeg karnevala. Neke od njihovih poznatih maski uključuju masku cirkusa iz '82., kada je nastao i današnji simbol grupe, klaun Karmelino. "Najslobodnija plovidba" bio je naziv njihove maske iz 1986. godine kada su izradili i prva alegorijska kola kojima su, zajedno s Halubajskim zvončarima i Pehinarskim feštarima, prošli po zaleđenom Korzu. Nastojali su da im maske budu aktualne i smiješne, obilježili su '88. najezdu crnih udovica, '89. su bili maskirani u pakete, jer su taman doneseni državni "paketi mjera", '97. su Korzom prošli kao lude krave, 2001. kao "zagušeni riječki dimnjaci" aludirajući na ugasle dimnjake nekadašnjih riječkih divova poput Hartere, Torpeda, Vulkana...

O Riječkom karnevalu, nakon tolikih godina, Uroš Dukić kaže da, za razliku od mnogih drugih, ima svoju dušu, nije komercijalan, i to treba pod svaku cijenu sačuvati, no ne bi škodilo malo više financijske podrške grupama od strane organizatora. Vrlo pozitivnim ocjenjuje sve veći broj različitih manifestacija koje se priređuju u sklopu karnevala, kao i ograničavanje karnevalske povorke, čime su izbjegnuti incidenti koji su, po njegovu mišljenju, ranije znali pokvariti veseli karnevalski ugođaj, jer maškara mora biti vesela, a ne pijana. Kako kaže Dukić, ljudi, maškarajte se, jer nema boljeg antistresnog programa od maškaranog veselja.

Đurđica Margetić, Ivo Margetić i Uroš Dukić iz "Veselih oldtimera" i grupe "Lako ćemo"

Tu su i brojne objave u tiskanim medijima, na lokalnim i nacionalnim radiopostajama, kao i spotovi na HTV-u. Cijena takve kampanje, tvrdi Škarpa, višestruko bi premašila ne samo budžet karnevala, već i čitav godišnji budžet Turističke zajednice, no mediji su dobrim dijelom izlazili ususret Karnevalu, pa je kampanja odrađena uz pristojnu cijenu. Karneval je ove godine pratilo 225 akreditiranih novinara iz 66 redakcija, a među njima 31 strani novinar iz 19 redakcija.

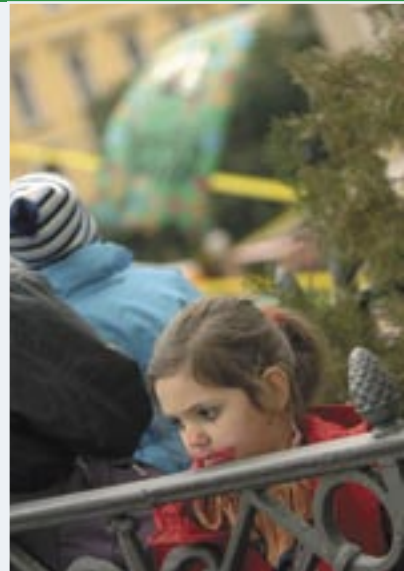
Kazališna predstava ili karneval?

Za inozemno je tržište odnedavno pokrenuta nešto drukčija kampanja, u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom, ali i turističkim zajednicama Županije, te Opatije, Matulja i Novog Vinodolskog. Stranim je posjetiteljima od lani ponuđen katalog "Karnevali na Kvarneru". Budući da se karnevali, iako različiti od naših, održavaju i u većini drugih zemalja, na tradicionalno emitivnim turističkim tržištima poput Italije, Njemačke ili Austrije, ovako objedinjenom turističkom ponudom omogućili smo kvalitetnije predstavljanje naših manifestacija, tumači Škarpa.

Nerijetko se spominje karneval u Viareggiu kao primjer, no to je samo velika komercijalna priredba, ni u kojem slučaju karneval s dušom, kao što je naš, kaže Škarpa.

- U Viareggiu radi tvrtka čiji je budžet 6 milijuna eura i koja čitave godine ne radi ništa drugo nego poznata ogromna alegorijska kola na kojima se tijekom karnevala voze uglavnom studenti i učenici pod maskama, a za taj "nastup" dobivaju honorar. Ulaznica košta 15 eura, ona za sjedenje 25 eura, što nisu mali iznosi, a kratko nakon defilea i vatrometa, grad ostaje prazan, dok Rijeka, kao i čitava njena okolica, s karnevalom i maškarama živi tijekom čitavog karnevalskog razdoblja. To je više kazališna predstava nego karneval.

Odgovor na pitanja bi li oni koji Riječkom karnevalu spočitavaju neprofitabilnost podržali da organizator unaprijed naruči

kartulina *Riječki karneval*

alegorijska kola određenog izgleda i odredi kakve će biti maske, te da li bi rado platili ulaznicu ili bi Turističku zajednicu optužili za komercijalizaciju priredbe koja izvire iz tradicije ovoga kraja, sam se po sebi nameće. Posljednjih godina Turistička zajednica ipak pomaže karnevalske grupe određenim novčanim iznosom, makar on bio skroman, jer vrijednost jednog kostima nerijetko premašuje 500 kuna.

- Snaga našeg karnevala je prije svega u entuzijazmu i velikom trudu, pa i novcu koji karnevalske grupe ulažu u pripremu svojih maski i alegorijskih kola. To je ono što je odavno izgubljeno u karnevalima izvan naših granica, i to moramo nastojati sačuvati kako se ne bismo pretvorili u komercijalnu predstavu. Entuzijazam i trud sudionika čini dušu našeg karnevala koju treba njegovati. Na istom se poslu biranja maske, u smišljanju poruke koju će tom maskom izraziti, šivanju kostima, ukrašavanju alegorijskih kola i izradi opreme složi čitavo selo, velika društva od po 50 - 60 osoba, i to zajedništvo je jedna od naših istinskih vrijednosti. Karnevalsko vrijeme zapravo je jedino kada se svi okupe u tolikom broju i spremaju za zajednički nastup, jer današnji ritam života i ne ostavlja puno vremena za druženje.

Zamjerke na račun maškara

Turistička zajednica ove je godine za riječke karnevalske grupe osigurala više od 300 tisuća kuna. Svaka grupa dobiva po 2.000 kuna za izradu maski, a isti iznos i za alegorijska kola, tako da maskirane grupe s alegorijskim kolima dobivaju ukupno po 4.000 kuna, a Turistička zajednica pomaže i u organiziranju programa kao što je to ove godine, primjerice, bila Maškarana ulica, dječje karnevalske igre i slično.

- Rijeka od karnevala i pratećih manifestacija ukupno sasvim sigurno više dobiva nego što na njihovu organizaciju troši. Ako uzmemo sve što se mora učiniti da bi se karneval održao, od rada

Mediji su dobrim dijelom izlazili ususret Karnevalu, pa je kampanja odrađena uz pristojnu cijenu. Karneval je ove godine pratilo 225 akreditiranih novinara iz 66 redakcija, a među njima 31 strani novinar iz 19 redakcija

do promocije i drugih troškova, rekao bih da je financijski efekt otprilike 1 prema 4 između uloženog i dobivenog, možda i više - kaže Škarpa. - Riječki karneval i njegove manifestacije obogatit će svaka nova ideja u svakom pojedinom lokalnu - novo jelo, kolač ili posebno piće, u karnevalskom duhu ukrašena prodavaonica koja prodaje prigodne proizvode, i počasti svoje posjetitelje makar malim znakom maškarene pažnje, svaka predstava, koncert i bilo što slično samo će doprinijeti raznovrsnosti, pa i kvaliteti čitave manifestacije. Iako, moram reći da je svake godine sve više ugostitelja i trgovaca, te drugih subjekata uključeno u karnevalska zbivanja.

Tu zapravo dolazimo do one poslovične, i to "kružne uzročno-posljedične veze" - što bolje Turistička zajednica promovira karneval, privući će više posjetitelja, a oni će generirati veću zaradu u gradu i oko njega, posebno ugostiteljima i hotelijerima. Budući da se Turistička zajednica dobrim dijelom financira iz doprinosa koji plaćaju obveznici, ugostiteljski i drugi subjekti, imat će veći budžet, pa će moći više uložiti u promidžbu...

Jedna od zamjerki, koja čak i nije upućena izravno organizatorima i uopće se ne tiče novca, ove je godine bila upućena na račun maškara koje kao da su zaboravile na tradicionalno ismijavanje aktualnih političkih i inih događaja u gradu i oko njega. Jer upravo je karakteristika naših maškara da ironiziraju, ismijavaju aktualne političke ili druge pojave. Ove je godine toga bilo puno manje - maske poput strašila, štrumpfova, starih Egipcana i slično uistinu lijepo izgledaju, ali obično je u masi maškara bilo puno više grupa čija maska šalje određenu poruku, koja će ljude nasmijati.

Za kraj tek rečenica - da Rijeka već nema karneval, trebalo bi ga izmisliti i zato, da parafraziramo ovogodišnji slogan "Budi što želiš - dođi i na sljedeći Riječki karneval - pod aktualnom i smiješnom maskom". ■

okonas *Žarko Lučić, Halubje*

Zač se zvončari

Zač se zvončari? To je više-manje objašnjeno, no ni zgorega ponovit. Pul našega naroda je to jedna vrsta predaje da je to od vreme kad su Tataři došli do Grobničkoga polja pa su se naši stari dignuli da to obrane, pa su zeli ta zvona, te zoomorfne maske, bačuke i s ten su krenuli da se brane. I obranili se. To je legenda, ali je poznato da od davna

Duševno

zvončari postoje da se otraju zle sili, da se dočeka proljeće; znači odlazi zima i se nedaće, odlazi siromaštvo i sad ćemo set, sad ćemo sadit, sad će bit topleji i bolji dani, bit će svega više. Taj solsticij, prelaz iz najlucé zime va proljeće, sagdere je to povezano z raspuštanjem, zabavum, jelom, pićem, seksom. Znači, otuda ona mistika i magija, posipanje popelon...

Zvončari su tipično muški ritual, a ženske dolaze po strane, va smislu zabave i tanca, u smislu našeg pohoda da na sakoј štaciji, pred oštarijun kade storimo kolo, remo na tanac i jelo. Taj se običaj danas vezuje za karneval, ko del mesopusta, ali je sav taj ritual nastavanje te prastare užanci ka povezuje prostor i vreme.

Vrijedna kolekcija maski Žarka Lučića mogla bi jednog dana prerasti u muzej. Njegova je pak želja da u svjetskom muzeju maski u Belgiji izloži u stalni postav šest najznačajnijih hrvatskih maski

Sam veli dobitnik

Ljubavi Žarka Lučića idu u tri smjera: planinarenje i putovanja, zvončari i maske, te skupljanje starina.

Nekad je radio u Ini kao precizni mehaničar, pa je bio vozač, a zatim plovio dvije i pol godine, bio je profesionalni vozač u Mirovinsko-invalidskom, da bi sada bio službenik u istom zavodu.

Ali, ono što je u njegovu životu konstanta, to je ljubav prema zvončarima. Rođen u Halubju, gdje su zvončari najmarkantnija tradicijska pojava, Žarko ih je prepoznao odmalena: "Ja sam to kot mali otrok videl, prestrašil se – zavolel." Rezultat toga su stotine maski koje je izradio za Halubajске zvončare i tisuće kilometara koje je prošao u potrazi za sličnim običajima i maskama po Europi, postavši pravi kolekcionar i stručnjak. Vrijedna kolekcija maski Žarka Lučića mogla bi jednog dana prerasti u muzej. Njegova je pak želja da u svjetskom muzeju maski u Belgiji izloži u stalni postav šest najznačajnijih hrvatskih maski.

Ovu svoju životnu fazu zaključio je izložbom maski u salonu Filodrammatice u Rijeci u veljači ove godine za trajanja Riječkoga karnevala.

- Karneval, ni on samo radi turizma. To je fenomen ko ča smo i mi zvončari kad zijdemo na cestu. Nan, kad to razdoblje pride, mi gremo spontano. Kot ča ja rečen, jednostavno ko da dobiješ lahu febru. To je neč ča je va čoveke usajeno po rojenju - priča Žarko.

- Ja sam sudionik zvončari već treiset i pet let. Od sedamdeset i prve-druge već nosin ti zvonci. Va kašnejem periodu sam primetil da pored tega ča ja to nosim i volim, da bi bilo dobro da ja to popratim ča se tiče snimak i ča se tiče običaja. Pa sam onda počel snimat

i storil san z leti na tisuće dijapozitivi.

Onda san, krajem osamdesetih, počel pratit ostali zvončari: Žejanci, Munci, Zamećani, Brgujci, Mučići, Rukavćani, da vidim kako oni redu, ke su njihе karakteristike. I tek kad sam malo ušal va to onda sam primetil da tu postoje značajne razliki. Obašal sam ta mesta, videl kako ljudi žive, pa sam sve to zapisal. Sad je to već vela dokumentacija.

E, da bin onda šal va Ptuj, gledat ptujski kurenti i sve to pratil: kurenti z Ptuja, Markovci, Lancove Vasi, kurenti z Kobarida, Kanala ob Soči i tako dalje. Onda sam obašal Bugarsku, oni imaju osamdeset skupin koje su nekih vrsta zvončari. Onda ima sličnih va Sardinije i Sicilije, pa ima neki običaj va Grčkoj i Rumunjskoj, a povezal sam se i z ljudi z Pečuha, ki imaju takozvane "buše". Tako je krenulo. Do danas sam obašal Mađarsku, Francusku, Portugal, Sloveniju, Austriju, Italiju, Bugarsku, Rumunjsku, Slovačku, Poljsku, Grčku i Makedoniju.

Trde postoli za trdi puti

Prva istraživanja o zvončari potiču iz 1932. kad je pokojni Milovan Glavazzi va Marčeljah snimal film od zvončari, od 7. do 9. veljače tega leta. Otad je i prva fotografija, i prvi pisani dokumenat na dve-tri stranice o temu običaju na ovom lokalitetu. To je zišlo va jednoj publikaciji 1933. leta, va knjizi "Narodna umjetnost i običaji", i to je naš najstariji dokument. A preko Radio Rijeke pronašli smo najstareju fotografiju o temi maškaranemi običaji - fotografiju lovranskih maškar iz 1912. i najstariju fotografiju zvončari iz 1932. leta. Evo, se je tu: mornarske brageše i kratke majice na rigi, trde postoli za trdi kastavski puti.

Kad se gleda naš lokalitet: zač maske i ovčje runo? Zač te bačuke, ili kako neki reču kijače? Bačuke su se nekad delale od korena jesena. A jasen kad raste va krše i on se bori z svojimi koreni da se probije. I kad se njega zikopa pa i pogleda, kad se uključi malo mašti, onda se more videt razne likove nekega čudnega blaga, nekeh aždaja i demona. A krzno je samo po sebi ovdeka prirodno jer Halubje je nastalo od haluba, jedne pastirske kolibi, kade se je sklanjalo i kade se čuvalo ovce. Halubje je nastalo od haluba. A kako je bilo kož, onda su se tako ljudi pokrili kožami i partili.

Maska je neš neodređeno

Kad se govori o maski, ja zamišljan, a delan ih više od treiset let, da je to njuška ka ne predstavlja neku određenu životinju: vuka, medveda, al neko drugo blago, nego vavek neš neodređeno. Del mistike, del sni i del blaga ka su postojeća. Znači, storit neč od svoje mašte. Tako su, vjerujen, i ljudi ovde to delali.

A zvona, i to je cela filozofija. Zvono ni lahko storit, to ne more saki. Zvonac, ako je dobro obrađen, mora se čut na kilometri. Danas to delaju bravari, kako ki kemu gre. Maškare je nekad delal Slave od Marčelji, kašneje san ja nastavil. Ja sam dosad storil fanj maski.

Pitaš me dal mi to donosi kakove materijalne koristi. Samo da ti ovo rečen: od materijalne strani ja imam samo gubitki. Sva ta putovanja, kade sam moral prodat stare stvari da bi šal na put, sva ta druženja z judi, ugošćivanja, sve te maski i propagandni materijal, fanj tega san ja sam financiral. Prema tomu, ja sam ustvari gubitnik. Ali sam duševno veli dobitnik.■

ustanove *Dom za starije i nemoćne o*

Da je zima malo ranije ustuknula pred toplim proljetnim danima, Dom za starije i nemoćne osobe Mali Kartec u Krku dočekao bi nas u cvjetno-zelenom ozračju, a budući da je toga dana, kada smo kroz uzorno uredan okoliš stigli pred vrata doma, pod sivim nebeskim svodom puhala jaka bura, morali smo se zadovoljiti tek pogledom na promrzle borove, masline i drugo mediteransko raslinje, na prazne šetnice i ogoljele balkone. Stanari su pobjegli u svoje tople sobe, osim dvije kartaške ekipe i nekoliko pojedinaca u dnevnom boravku.

A da smo, pak, toga dana došli samo nekoliko sati ranije, i mi bismo, a ne samo njegovateljice i medicinske sestre, uživali u torti koju je za godišnjicu braka pripremio bračni par Alojz Vouk i Marija Blašković Vouk.

- Tu su se upoznali i prije godinu dana vjenčali, a još uvijek ljubav plamti žarom mladenaca. Gospodin Alojz ne pušta svoju Mariju samu ni kada u ženskom društvu u radno-okupacijskoj radionici izrađuje ručni rad i čestitke, a tamo je jedini muškarac - kaže ravnatelj Mladen Pokrajčić.

Eto, tako se i u domovima umirovljenika često rasplamsaju iskre ljubavi. Možda je to zato što su članovi te velike obitelji sportski nabrijani, ekološki osviješteni, društveno i radno angažirani...

Korisnici u trećoj životnoj dobi postali maslinari

Od svih tih aktivnosti ravnatelj je najponosniji na projekt Rekreacija osoba starije životne dobi, jer su, njegujući zdrav duh u zdravom tijelu, u domu prije dvije godine bili domaćini Hrvatskog festivala rekreacije osoba starije životne dobi, a lani

Velika obitelj sportski n

istog županijskog festivala. Državni festival pratio je međunarodni kongres na istu temu. U lipnju ove godine opet će se zajedno s domaćinima u raznim sportskim aktivnosti natjecati njihovi vršnjaci iz cijele Hrvatske i Slovenije, a zbog velikog interesa za Peti hrvatski festival osoba starije životne dobi, morali su ograničiti broj gostiju na 1200.

- Rekreaciju smo pokrenuli 1997. godine. Naši korisnici pod stručnim vodstvom vježbaju svaki dan od 9 do 10 sati u posebno uređenoj prostoriji, a za toplih dana koriste se vanjski tereni. Imamo bočalište, dvije viseće kuglane, šah s velikim figurama, vanjsko igralište odbojkaških dimenzija. Tijekom ljeta provodi se program hidroterapije u moru, na plaži rezerviranoj

Sobe Mali Kartec u Krku

Ravnatelj Mladen Pokrajčić i njegovi suradnici najponosniji su na projekt *Rekreacija osoba starije životne dobi*

Osobna karta doma

Mali Kartec je ustanova čiji je osnivač Primorsko-goranska županija. Kapacitet je 143 do 149 mjesta, zaposlen je 51 djelatnik, a osnovna je djelatnost briga o starijim i nemoćnim osobama. Smještaj u dvokrevetnoj sobi stoji 1.994 kuna, u jednokrevetnoj 2.200, a u stacionaru 3.000 kuna, što je mnogo jeftinije nego u privatnim domovima.

Država nam i dalje na donacije naplaćuje carinu - ravnatelj Mladen Pokrajčić

abrijanih i ekološki osviještenih ljudi

samo za naše korisnike, a za one koji žele mirniju rekreaciju uređene su šetnice kroz borovu šumicu, s klupama i paviljonom za odmor te plesnim podijem na kojem se ljeti priređuju plesne večeri - kaže ravnatelj.

U šumici smo vidjeli i košnice, ali budući da je priroda još spavala, kao i botanički vrt oko doma, pčele nisu imale razloga riskirati život da bi izašle na hladnoću. O njima se brine jedan od stanara doma, jer pčele vole imati jednoga gospodara. A svi drugi koji mogu i znaju brinu se o okolišu. Kad je čistoća u pitanju, tu je glavni Josip čijem oku neće promaknuti niti jedan papir, a kada je riječ o uređenju botaničkog vrta, svi se hvataju motike i lopate. I moraju, jer zauzima 30.000 četvornih metara na kojima je zasađeno

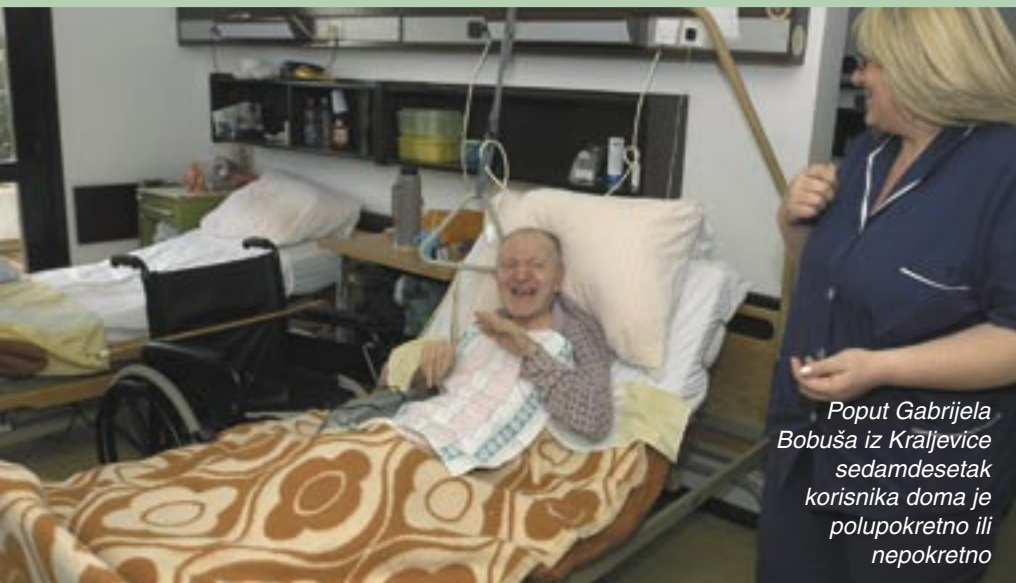

Sobe u domu su ugodne i tople

ustanove

Dom za starije i nemoćne osobe Mali Kartec u Krku

Poput Gabrijela Bobuša iz Kraljevice sedamdesetak korisnika doma je polupokretno ili nepokretno

oko 500 stabala mediteranskog raslinja i stablašica. Prije nekoliko godina posadili su 120 maslina, a ove godine ubrali prve plodove i iscijedili 3,5 litara maslinova ulja. Svakog proljeća podijeli se između 400 i 500 sadnica pelargonija, o kojima se brinu stanari soba, a kada se u dom dođe za toplijih dana, balkoni plamte u veselim bojama cvijeća.

- Treći projekt na koji smo posebno ponosni naša je posudionica ortopedskih pomagala. Dobivamo ih iz donacija, a kada pokrijemo svoje potrebe, ostatak posuđujemo drugim ustanovama i pojedincima. Budući da je to posudionica, moraju potpisati ugovor u kojemu stoji da će pomagalo, kada ga više ne budu trebali, vratiti u što boljem stanju. Na taj način smo državi sigurno uštedjeli više od 100.000 kuna, pomogli brojnim

Pave Barić, Anton Derenčinović, Anton Karabajić i Ivan Čubranić vrijeme krata obaveznom briškulom i trešetom

Kartanje - rado prihvaćena rekreacija

Kad zapuše hladna bura, skupljaju se kartaške ekipe. Kartaju i muškarci i žene, a ne fali ni kibica. Pave Barić, Anton Derenčinović, Anton Karabajić i Ivan Čubranić nerado su prekinuli briškulom, pa smo se uputili kat više ženskoj ekipi koja redovito karta remi. Skupile su se iz raznih krajeva Hrvatske, kažu da su u mladosti, u onom davnom ratu bile na različitim stranama, ali su prihvatile opću pomirbu, pa su svakog dana zajedno, a druže se po pravilu: nema ogovaranja ni priča o bolesti, ali politiku rado prokomentiraju. Najmlađu 80-godišnju Zlatu Grgić mogu poslati i po šibice, jer u društvu su još dvije 86-godišnjakinje, Valerija Perše i Darinka Šlipogor, a živahna Zora Jan ni u snu ne odaje da su joj tek 93 godine.

O pčelama i košnicama brine se jedan od stanara doma, jer pčele vole imati jednoga gospodara. Kad je čistoća u pitanju, tu je glavni Josip čijem oku neće promaknuti niti jedan papir, a kada je riječ o uređenju botaničkog vrta, svi se hvataju motike i lopate

pojedincima invalidima i obiteljima koje brinu o invalidnim osobama, a naših pomagala ima širom Hrvatske. Ponosni smo što je taj projekt prihvaćen u bečkom Institutu za edukaciju djelatnika u socijalno-zdravstvenoj skrbi koji radi po programu Europske unije. Započeli smo ga u suradnji s Crvenim križem u više njemačkih gradova, a zadnjih godina surađujemo samo s Hrvatsko-njemačkom zajednicom u gradu Karlsruhe. Dobili smo iste ovlasti kao Caritas i Crveni križ, ali kao i oni borimo se s jednim problemom - država i dalje na donacije naplaćuje carinu. Naši korisnici koji znaju to raditi, popravljaju pomagala, a najvredniji je naš Gojko Hajduković, porijeklom iz Brloga u Lici - kažu ravnatelj i glavna sestra doma Ankica Vučković.

Tako živi sedamdesetak korisnika kojima godine nisu oduzele mogućnost kretanja, ali isto toliko korisnika je polupokretno ili

nepokretno. Oni su uglavnom u svojim sobama u stacionaru na brizi njegovateljica i medicinskog osoblja. Međutim, nisu izgubili volju za život, a najbolji primjer je Gabrijel Bobuš, nepokretan od rođenja, porijeklom iz Kraljevice i daljnji rođak poznate kantautorice Mirjane Bobuš. Nepokretan je i teško govori, ali nasmijan i vedar, a povjerio nam je da je posebno sretan otkako je 1991. godine došao u ovaj dom.

Izrada čestitki

Ima još toga, a bit će i više! Većina žena rado svraća u radno-okupacijsku radionicu gdje se plete, veza, hekla, izrađuju suveniri i čestitke. U vrijeme našeg posjeta bile su uglavnom okupirane izradom uskrasnih čestitki, a zahvaljujući čestim posjetima predstavnika donatora i drugih gostiju, njihovi su radovi širom Europe. Prodaju se na prodajnim izložbama pa se u radionici i radi i zaradi. Uskoro se proširuje djelatnost

i na dnevni boravak u koji će dolaziti osobe starije dobi koje žive sa svojim obiteljima, ali problem je dok članovi obitelji rade. Drugim riječima, bit će to svojevrsni dječji vrtić za odrasle. Još uvijek nedosanjani san je polivalentna dvorana od 300 četvornih metara, ali i to će se ostvariti. Prije toga mora se krenuti u rekonstrukciju stacionara, a pomalo i u obnovu cijeloga doma, jer za dvije godine upisuje se u tridesetogodišnjake, a to su godine kada se izgled i opće stanje mora popravljati redovitom šminkom. ■

Jamac održivog razvoja

- čišćenje i degazacija brodskih i industrijskih spremnika
- čišćenje spremnika sirove nafte i naftnih derivata
- sakupljanje i zbrinjavanje otpadnih ulja, otpadnih emulzija te zauljenih otpadnih voda
- sakupljanje i zbrinjavanje opasnog otpada
- čišćenje, TV inspekcija, in-situ sanacija kanalizacijskih sustava
- termička desorpcija ugljikovodika iz zagađenog tla
- intervencije kod eko akcidenata od 0-24 h

d.o.o. RIJEKA

Industrijska ekologija i zaštita okoliša
Korzo 40, 51000 Rijeka, tel.051 336-093, fax 051 336-022
ind-eko@ri.t-com.hr www.ind-eko.hr

ekoetno “Ruta” - grupa za kvalitetniji život na otoku

Vuna je danas odbačena po cijelom otoku Cresu, završava u gromačama, jamama, na livadama, estetski narušava izgled otoka i postaje sve ozbiljniji ekološki problem a jedan dio ipak se spašava zahvaljujući članicama “Rute”

U rukama creskih “rutica” gruba vuna

Ruta je trava koja sadrži u sebi i malo Rotrova, a najbolja je kada, zajedno s drugim samoniklim otočnim i primorskim travama, oplemenjuje lozovaču i pretvara je u načinjenicu, odnosno od alkoholnog pića u lijek. “Ruta” je, pak, udruga koju su osnovale vrijedne creske žene, kojoj je život dala i održava ga vrijedna i poduzetna Vesna Jakić, spremna uvijek i iznova osmisliti neku akciju kojom će udahnuti život starim običajima, starim navadama, starom načinu življenja, otočnim vrijednostima i otočnim prednostima. Jedna od njih je ovčarstvo, briga o izdržljivoj creskoj pramenki koja daje pregrubu vunu da bi od nje tkali mekane štofove, a jeftiniji su joj sintetički materijali davno preuzeli mjesto u proizvodnji tepiha ili termičkih materijala u građevinarstvu.

Vuna je danas odbačena po cijelom otoku, na mergu gdje se ovce šišaju ostaje njihova zimska odjeća, kažu da je nerazgradiva i da samo onečišćuje okoliš. A jedan dio ipak se spašava i to zahvaljujući članicama “Rute”

koje je češljaju, peru, moče u nekoliko voda u kojima je rastopljen sapun, gnječe i valjaju pri čemu se vlakna sve čvršće međusobno isprepleću i na kraju se dobiva filc ili pust.

Od zamršene grube vune do najmekših kućnih papuča

- Filcanje nije creska tradicija, ali danas nema smisla prestati vunu u nit. Osim toga od filcane vune možemo izraditi ukrasne i uporabne suvenire, kućne papuče, torbe, jastučiće, ukrasne tepihe...

Ima oko toga posla. Vuna creskih ovaca je priljava jer se ovce uzgajaju ekstenzivno i stalno su na pašnjacima i u šumi, pa se mnogo znoja prolije dok se opere, a nakon toga slijede ostali poslovi. Na kraju, kada noge griju i miluju mekane filcane kućne papuče, sve se zaboravi. Malo nas je, tek dvadesetak, pa puno radimo, ali bez projekata “Ruta” ne bi opstala, a život na Cresu, posebno zimi, bio bi mnogo siromašniji. Godišnje potrošimo oko 500

kilograma vune, a to je tako minimalno u odnosu na ono što se baci da, kada nam pred očima ne bi bilo sve ovo što od nje izradimo, ne bi bilo vrijedno spomena. Ali, uz to što promoviramo izvorni creski suvenir, dajemo doprinos očuvanju prirode - kaže voditeljica “Rute” Vesna Jakić.

Njihov posao ima još jednu ekološku dimenziju. Za bojenje vune koriste gospinu travu, orah i drugo raslinje, ali u zadnje su vrijeme počele koristiti i umjetne boje kako bi predmeti bili šareniji jer bolje privlače kupce, ali i polaznike njihovih radionica.

Filcaju i Njemice

- Ponudili smo rad u radionici kao jedan vid aktivnog turizma. Odazvale su se Njemice, Talijanke i druge strankinje. Filcale su kao da to cijeli život rade, bile više nego zadovoljne kada su uspjele filc pretvoriti u zamišljeni predmet, a najavile su se i za ovo ljeto. Dolaze nam i mladi turisti, a najsretnija sam bila kada mi je jedna djevojka kazala: Da mi je netko rekao da ću se na ljetovanju dizati u

Nekada su creske vunene čarape bile pojam na sjevernom Jadranu, a gruba vuna creske pramenke glavna sirovina za proizvodnju odjeće. Samoniklo bilje na škrtom kamenjaru nekada nisu pokrivale ružne naslage odbačene vune. Udruga "Ruta" želi pokazati da to ni danas ne mora biti tako

Cresu

devet ujutro i filcati vunu, rekla bih mu da je lud - kaže Vesna Jakić.

Članice "Rute", a posebno Vesna, pomažu svake godine u osmišljavanju kostima za cresku maškaranu grupu "Vežgani". Radionica je, kada smo ušli u nju, još uvijek bila djelomično u karnevalskom ozračju, a djelomično u neredu zbog izložbe vjenčanica. Ta izložba nema veze s creskom vunom, ali "rutice" svake godine za Dan žena organiziraju prigodnu izložbu za koju je potrebno otvoriti stare škrinje i ormare. Lani su na svjetlo dana iznijele staro žensko rublje, a ove godine su pozvale Cresanke da izvade vjenčanice i pokažu ih svojim kćerima, unukama, susjedama. Uz šezdesetak vjenčanica, među kojima je jedna stara gotovo stotinu godina, na najljepši dan u životu podsjetile su fotografije, buketići, cipele, čaše, podvezice...

Članice "Rute", sve u cilju oplemenjivanja života na otoku, organizirale su ove zime i kazališne predstave, a za kostime i rekvizite opet iskoristile vunu. Pomagali su im najmlađi, koji su prošle godine imali priliku sudjelovati u akcijama "Ovčje ludorije". Osim na Cresu, ta je akcija koja uključuje cjelokupnu obuku u preradi vune, od

Vuna creskih ovaca poslužila je i za izradu lutaka za lutkarske predstave
- Vesna Jakić

postaje najljepši ukras

češljanja i filcanja do proizvodnje suvenira, bila organizirana i u riječkoj Osnovnoj školi "Centar".

- Voljela bih kada bi se vuna creskih ovaca više prerađivala. Evo, dokazale smo da se od nje mogu napraviti lutke za lutkarske predstave. Ovo sam ja (smijeh), a ovo je panker kojega sam specijalno napravila kao "pozivnicu" za mojega sina. U godinama je kada na sve, pa i lutkarske predstave, gleda s nepovjerenjem, a bio je oduševljen. Na Cresu se godišnje odbaci desetak tona vune. Vuna završava u gromačama, jamama, na livadama, estetski narušava izgled otoka, a postaje sve ozbiljniji ekološki problem. Dobili smo mnoga priznanja za naš projekt "Creska vuna", ali nismo dobili prave suradnike koji bi zajedno s nama osmišljavali kako tih desetak tona vune iskoristiti. Sudjelujemo i na creskom Semnju, na kojemu nastojimo od zaborava otrgnuti stare užance te promovirati izvorne proizvode i običaje koji se njeguju od 1244. godine. Tako oplemenjujemo turističku ponudu i još uvijek se nadamo da ćemo dobiti sve više sljedbenika - zaključuje Vesna Jakić. ■

Brojne nagrade i potpora riječima

Projekt "Creska vuna" dobio je 2003. godine prvu nagradu Ford Motor Co. za očuvanje kulturne i prirodne baštine. Godinu dana kasnije predstavljao je Hrvatsku na Sajmu turizma u Utrechtu, a u akciji "Plavi cvijet" njihov je suvenir nagrađen kao najbolji u Primorsko-goranskoj županiji. Projekt "Ovčje ludorije" za djecu i mlade pohvalile su prosvjetne vlasti. Pomoć za projekte "Rute" stizala je od Fonda USAID, Instituta Otvoreno društvo, a podršku su dobili i od više ministarstava u prijašnjim sazivima - zaštite okoliša, znanosti, obrazovanja i sporta, gospodarstva, rada i poduzetništva, te od Turističke zajednice otoka Cresu. Još kad bi netko krenuo s njima pokupiti vunu, kad bi zasukao rukave, kad bi našao način da se krene u masovnu proizvodnju od većih količina vune, gdje bi im bio kraj.

sport

Projekt Goranski sportski centar

Sportska dvorana pruža idealne uvjete za različite vrste sportova

Ambiciozni planovi gorans

Unamjeri da pripomogne u razvoju sportskog turizma u Gorskom kotaru, Primorsko-goranska je županija prije tri godine osmislila projekt Goranski sportski centar. Pod ovim nazivom u PGŽ-u podrazumijevaju niz raznovrsnih sportskih objekata i borilišta koja, smještena na različitim goranskim lokacijama, mogu koristiti potencijalni gosti - kako turisti rekreativci, tako i članovi sportskih ekipa koje Gorski kotar odabiru kao odredište za svoje pripreme.

Priča o Goranskom sportskom centru krenula je iz Delnice gdje je, ponajprije zahvaljujući znatnim županijskim ulaganjima, došlo do obnove i preuređenja delničke sportske dvorane i 25-metarskog bazena koji je njen sastavni dio. O potrebi sanacije zubom vremena već načete dvorane, u Delnicama se govorilo još od kraja devedesetih godina prošlog stoljeća, a priče o obnovi rada atraktivnog bazena čule su dugi niz godina, praktično od trenutka kada je krajem osamdesetih zatvoren. Međutim, zbog loše političke klime, posustale privrede, a djelomično i zbog neriješenog pitanja vlasništva, u taj ozbiljan zahvat nije se moglo krenuti sve do trenutka dok i Županija nije pristala sudjelovati.

Nakon što je takva odluka donesena krenulo se u potrebne radove i u nepune dvije godine Delnice su dobile obnovljene objekte o čijoj funkcionalnosti danas najbolje svjedoči činjenica da su u sportskoj dvorani

tijekom školske godine svi raspoloživi termini zauzeti od jutra pa do 21 ili 22 sata, a tijekom ljetnih i zimskih praznika gotovo je nemoguće uskladiti želje svih sportskih klubova koji u okviru svojih priprema žele koristiti dvoranu! Štoviše, očigledno je da bi Delnicama itekako dobro došla još jedna sportska dvorana, iako je o tome u ovom trenutku moguće samo sanjati.

Obnova sportskih objekata

Dobra suradnja Županije i Grada Delnica na poslovima vezanim uz sanaciju dvorane i obnovu rada bazena dovela je i do odluke da PGŽ uđe u vlasnički sastav delničkoga gradskog poduzeća "Runolist" koje je tako postalo županijsko-gradsko poduzeće u okviru kojeg se ne samo vodila briga o dvorani i bazenu, već i o brojnim drugim objektima koji su tijekom protekle dvije godine doživjeli nužne "kozmetičke" zahvate. Tako su izvršeni brojni poslovi obnove na kuglani koja u ovom trenutku predstavlja jednu od najmodernijih u Hrvatskoj, na nogometno igralište postavljena je električna rasvjeta koja omogućava treniranje i utakmice u noćnim satima, uređena su teniska igrališta kraj Srednje škole Delnice, a uz pomoć "Hrvatskih šuma" na Japlenškom vrhu uređene su roler staze. Naravno, to nije sve jer se uz održavanje objekata svake godine planiraju i nova ulaganja pa se tako u bliskoj budućnosti može očekivati izgradnja barem jednog pomoćnog nogometnog igrališta

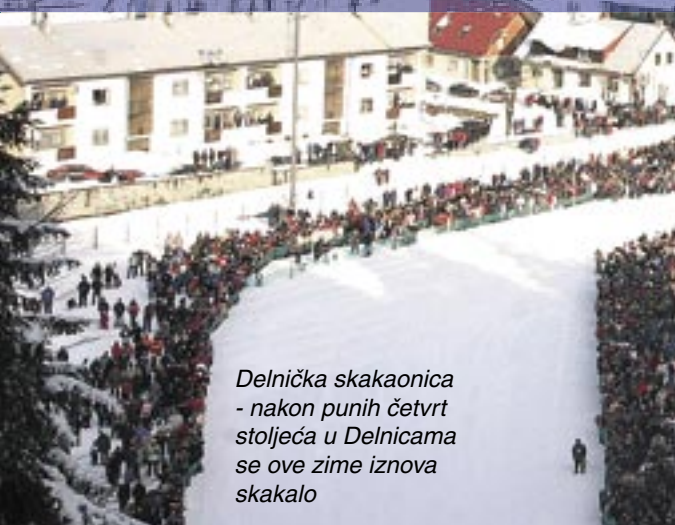
te uređenje nekadašnjeg nogometnog igrališta na Petehovcu, a poseban i vrlo važan plan vezan je uz prenamjenu bivšeg objekta starog Doma zdravlja Delnice koji bi preuređenjem trebao postati hostel sa stotinjak ležajeva namijenjenih ponajprije mladima i sportskim ekipama manje platežne moći.

Ipak, najveću pozornost svakako privlači izgradnja klizališta, bolje rečeno višenamjenskog sportskog objekta koji bi bio smješten u Parku kralja Tomislava te bi tijekom zime služio kao klizalište, a kroz nezimske mjesece tu bi se mogli organizirati brojni drugi sportski i kulturni događaji.

Budući da je velik dio sportske i turističke ponude Delnice, i Gorskog kotara općenito, vezan uz zimske sportove, velika pažnja posvećena je i tom dijelu pa je tako u Delnicama, uz veliku pomoć Grada Delnica, "Hrvatskih šuma" i Skijaškog kluba "Goranin", tijekom protekle dvije godine stvoren pažnje vrijedan skijaško-trkački centar čije je središte na Gradskom stadionu Delnice, a odlično uređene staze vode s igrališta kroz Park kralja Tomislava prema Japlenškom vrhu. Inače, skijaši "Goranina" godinama su utrke održavali na Polanama gdje uvijek ima više snijega, a ideja o "preseljenju" u Delnice u početku nije imala previše pristalica. No, vrlo brzo se pokazalo da je riječ o odličnoj namjeri jer je puno lakše bilo izraditi i održavati staze, a zanimanje gledateljstva, kojemu je doslovce u središtu

Budući da je velik dio sportske i turističke ponude Delnica, i Gorskog kotara općenito, vezan uz zimske sportove, tijekom protekle dvije godine stvoren je pažnje vrijedan skijaško-trkački centar čije je središte na Gradskom stadionu Delnice

Delnička skakaonica - nakon punih četvrt stoljeća u Delnicama se ove zime iznova skakalo

skog sporta

Bazen je idealan za rekreativce i sportaše

Nedovoljno iskorišteni bazen

Za razliku od sportske dvorane u Delnicama, nešto je slabije stanje s korištenjem bazena. Naime, kod domaćeg življa bazen još nije iskorišten u onoj mjeri u kojoj bi trebao i mogao biti pa su tako i dalje najveći korisnici goranski osnovci, odnosno brojne sportske ekipe koje ga koriste u okviru svojih priprema. Veći broj korisnika pokušava se osigurati ponudom različitih programa, bilo je govora i o mogućnosti osnivanja plivačkoga kluba, a sportske ekipe koje ljeti borave u Delnicama redom izražavaju želju o potrebi rada bazena i tijekom ljetnih mjeseci pa je očigledno da će se na ponudi delničkog bazena još morati raditi jer je riječ o jedinstvenom objektu koji u još većoj mjeri može pridonijeti turističkom razvoju Delnica i ponudi Gorskog kotara u cijelosti.

mjesta ponudeno zanimljivo "langlauf" natjecanje, bilo je daleko veće no za utrke koje su održavane na Polanama do kojih zimi nije jednostavno doći. Štoviše, uz one obične skijaško-trkačke utrke članovi "Goranina" još prošle zime organizirali su i prvu noćnu utrku koja je privukla veliku pozornost, a ove je godine pretvorena u prvo Otvoreno prvenstvo PGŽ-a u sprintu s namjerom da taj događaj postane tradicionalan.

Potpora Vlade Zimskoj univerzijadi

Napokon, svim ovim pozitivnim kretanjima koja su obilježila 2004. i 2005. godinu pridružile su se početkom ove godine i pažnje vrijedne ideje o obnovi delničke skijaške skakaonice, odnosno stvaranju pravog malog nordijskog centra koji bi na jednom mjestu, u samom srcu najvećega goranskoga gradića, sportašima, gostima i turistima nudio mogućnost uživanja u skijaškom trčanju i skijaškim skokovima. Iako se i na tu ideju u početku gledalo s podosta sumnje, skupina bivših skijaša skakača i zaljubljenika u ovaj sport upornim je višemjesečnim radom uspjela za svoju ideju zainteresirati ne samo Grad Delnice, već i Hrvatski skijaški savez te Hrvatski olimpijski odbor.

Budući da se u Hrvatskoj već gotovo četvrt stoljeća nitko ne bavi skijaškim skokovima, bilo je jasno da će nam pomoć u obnovi ovog atraktivnog sporta morati pružiti susjedi iz Slovenije. Zahvaljujući krovnim skijaškim

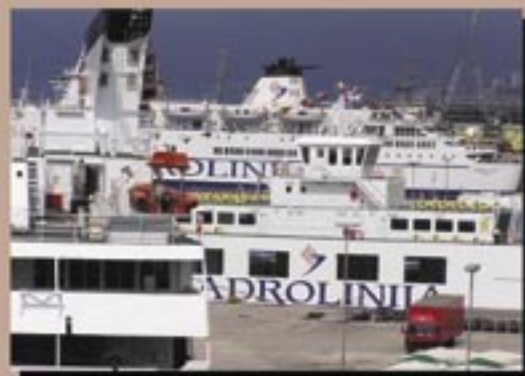
Rijeka Gateway Projekt - luci potreba / gradu prilika

Lučka uprava Rijeka
51000 Rijeka, Riva 1

tel. 385 51 351 177
fax. 385 51 331 764

www.portauthority.hr
rijeka.gateway@portauthority.hr

Nakon četvrt stoljeća u Delnicama su održani skijaški skokovi. Oko dvije tisuće okupljenih ljudi najbolji je pokazatelj golemog zanimanja za obnovu ovog sporta i nov život delničke skakaonice

Nogometni stadion dio je sportskoga kompleksa u središtu Delnica

U dvorani se sve češće igra i stolni tenis

Devet olimpijaca iz PGŽ-a

Goranski iskorak u infrastrukturu zimskih sportova logičan je ne samo zbog toga što su zimski sportovi potpuno prirodni dio goranskog okružja, već i zbog činjenice da je na nedavno održanim Zimskim olimpijskim igrama u Torinu razne reprezentativne selekcije Hrvatske činilo čak devet predstavnika iz Primorsko-goranske županije! U alpskom skijanju nastupili su Ana Jelušić, Matea Ferik, Dalibor Šamšal i Danko Marinelli, nordijsko skijanje predstavljali su Maja Kezele, Denis Klobučar, Damir Jurčević i Robert Abramović, a naša najmlađa predstavница bila je biatlonka Petra Starčević. Stvaranjem uvjeta za još kvalitetniji rad "zimskih" sportaša, moguće je u budućnosti računati ne samo na povećanje njihova broja, već i na bolje rezultate.

organizacijama obiju država, ta je suradnja i uspostavljena pa su prvog dana ožujka u Delnicama, nakon punih 25 godina, održani skijaški skokovi. Gosti Delnica bili su mladi slovenski skakači, a oko dvije tisuće okupljenih ljudi najbolji je pokazatelj golemog zanimanja za obnovu ovog sporta i nov život delničke skakaonice.

Sve učinjeno samo je prvi korak u tom smjeru, a raduje da veliku podršku pruža HOO koji je obećao snositi financijske troškove izrade projekta delničkih skakaonica, odnosno rada jednog slovenskog trenera s mladim hrvatskim natjecateljima. Po projektu stvorenom još sredinom devedesetih, uz sadašnje dvije skakaonice, onu od 25 i onu od 70 metara, trebalo bi izgraditi još jednu desetmetarsku i jednu četrdesetmetarsku kako bi na jednom mjestu imali svu potrebnu infrastrukturu za skijaško-skakačku poduku od malih nogu. Dođe li do realizacije ovih ideja, Delnice će vrlo brzo u samom središtu mjesta imati iznimno atraktivan nordijski centar što će biti još jedan veliki plus ideji razvoja goranskog sportskog turizma.

Svemu tome svakako treba pridodati i činjenicu da je delegacija Primorsko-goranske županije nedavno od hrvatskog premijera dr. Ive Sanadera dobila obećanja o punoj potpori Republike Hrvatske ideji kandidiranja Gorskoga kotara za Zimsku univerzijadu 2013. ili 2015. godine. Ovaj stav Vlade RH svojevrsna je najava daljnjih ulaganja u goransku sportsku infrastrukturu čime će temeljna županijska ideja o razvoju sportskog turizma u Gorskom kotaru dobiti još čvršće temelje. ■

Na redu Bijela kosa

Goranski sportski centar nije isključivo vezan uz Delnice, iako je do sada najveći dio poslova ostvaren upravo na području Delnica. No, uz ulaganja u delničku sportsku infrastrukturu Županija je u velikoj mjeri pripomogla i pri uređenju Sportsko-rekreacijskog centra Čelimbaša i Hrvatskog biatlonskog centra Zagmajna u Mrkoplju. Riječ je o skijaškim terenima na kojima je moguće alpsko skijanje te skijaško trčanje i biatlon. Znatna županijska sredstva bit će namijenjena i uređenju skijališta Bijela kosa koje će u velikoj mjeri pripomoći u razvoju zimskog turizma na području Vrbovskog i obližnje Ravne Gore uz čiju se granicu nalazi.

Neposredno uz skakaonicu su skijaško-trkačke staze pa bi u središtu Delnica mogao niknuti nordijski centar

petpitanja

Damir Urban,

Damir Urban: Ja zapravo nisam objektivan prema Rijeci, jer ne mogu zamisliti situaciju da živim i radim negdje drugdje

1 / POGLED UNATRAG NA »RETRO«

Ja bih, u principu, odmah nakon završetka snimanja sav taj materijal pobacao u smeće, a to nije samo stvar s novim albumom, nego sa svim dosadašnjima. Dok radim album, preslušam sve te stvari bezbroj puta i na kraju, kad je to gotov proizvod, nemam više želju da sve to slušam ponovo. »Retro« smo namjerno željeli snimati u studiju gdje inače snima većina demo bandova, jer smo htjeli dobiti onaj sirovi demo zvuk. Nisam, međutim, siguran koliko smo u tome uspjeli, jer je dobiti demo zvuk s trideset i nešto godina u životu ipak je malo teško. Album, međutim, praktički nije producirana, pogotovo ne singl. Nakon albuma »žena dijete« postavili smo, naime, sami sebi neke prilično visoke produkcijske standarde – barem su nam tako rekli drugi, pa smo željeli stvari vratiti na početak. U autorskom smislu nema, pak, prevelike promjene, možda se jedino da naslutiti svojevrsna zrelost u tekstovima.

Damir Urban već je godinama oličenje riječke rock scene i jedan od najjačih modernih »brandova« kojima se grad na Rječini može pohvaliti. Prošlu je godinu za »Urban & 4« obilježio izlazak albuma »Retro« na kojeg je publika čekala gotovo šest godina, a potom u studenom i nominacija za »MTV Europe Music« nagradu u kategoriji »Best Act – MTV Adria«. Zbog bolesti Tončija Radića grupa je u ovu godinu ušla i s novim gitaristom, no odmah i krenula u rad na novom albumu. Koncertna »mala crna knjižica« rasprodana im je sve do srpnja, a šuška se i o velikom koncertu sa simfonijskim orkestrom...

Na moru si slobodan od

rock glazbenik

Mislim da je Rijeka idealan grad za život, a pogotovo za umjetnike koji su uvijek pod povećalom javnosti. Rijeka nije opterećena nekakvim lažnim veličinama, medijima i žutim tiskom

Inspiracija me obično lupi u situaciji kad nemam uz sebe niti olovku, niti papir

2 / NASTANAK ALBUMA

Volio bih reći da je to nekakva velika mudrost koja se pomno planira, no zapravo je to kod mene poprilično stihijski, bez ikakvih posebnih pravila. Štoviše, inspiracija me obično lupi u situaciji kad nemam uz sebe niti olovku, niti papir, a kad imam sve to – najčešće mi se u tom trenutku ne piše. To je moj vječiti problem. A jednom, kad napokon uđemo u studio, kad treba zgotoviti album, onda se desetak, petnaestak dana živi samo za to. Članovi banda se praktički iseše iz kuće i presele u studio i tamo provode dane, a ja osobno u toj fazi rada gotovo i da prestanem jesti.

3 / NOVI POČETAK

Moram priznati da sam se bojao kako će se novi gitarista Luka Toman uklopiti u naš rad i zamjeniti Tončija Radića, jer s Tončijem intenzivno surađujem već godinama i on je uvelike zaslužan za zvuk banda i kao glavni instrumentalist i ponekad kao koautor. Bojao sam se da ćemo dobiti ogromnu razliku u zvuku. No, sa Lukom, band je dobio mladog čovjeka koji s tehničke strane ne zaostaje za Tončijem, a koji je donio svježinu u band, jer je on ipak sad u nekakvoj fazi dokazivanja. On je desetak godina mlađi od nas i unio je polet koji nas je ohrabrio za dalje. Recimo i da mi sad proživljavamo nekakav drugi početak, a dobar je primjer to što je cijeli band kupio nove instrumente. Dugo vremena nismo obnavljali opremu, a sad smo nabavili i brdo tehničkih stvari koje će poboljšati zvuk. Nadam se zato da na novi album nećemo čekati duže od par mjeseci, obzirom pod kakvim smo trenutno naletom inspiracije. Svi smo ustrajni i u tome da to djelomično bude live album i sigurno je da neće biti opterećen nekakvim kompjutersko-studijskim pomagalima.

4 / STVARATI U RIJECI

Mislim da je Rijeka idealan grad za život, a pogotovo za umjetnike koji su uvijek pod povećalom javnosti. Rijeka nije opterećena nekakvim lažnim veličinama, medijima i žutim tiskom. Čovjek se ovdje može posvetiti radu bez da mora razmišljati hoće li ga ili gdje netko uslikati i kako će se to protumačiti u javnosti. Ako ti se taština zaželi slave, skokneš do Zagreba, podijeliš par autograma, a onda se vratiš na more gdje si slobodan od tog pritiska »lažnih veličina«. Ja zapravo nisam objektivan prema ovom gradu, jer ne mogu zamisliti situaciju da živim i radim negdje drugdje.

5 / NEDOSTANAK POTPORE ZA MTV AWARDS

Jedini koji su nam pomogli bili su županija i Grad, a ljudi koji imaju taj neki promidžbeni aparat u rukama nisu stali iza nas. Nevjerojatno mi je da mediji, a posebice naša diskografska kuća nisu vidjeli u tome neki svoj interes, no u svakom slučaju njihova je potpora u potpunosti izostala. Nije bilo nikakve promocije koja bi pratila tu našu nominaciju, a nedostajalo nam je promidžbenog materijala svih vrsta. Na kraju smo došli do toga da kupujemo vlastite CD-e da bih ih tamo mogli uručiti zainteresiranim ljudima. To je poražavajuća situacija, no ne toliko za nas koliko za, primjerice, Croatia Records u kojoj očitito nemaju želju za izlazak na europsko tržište. To je ovdje najčešće tako – svi te podržavaju sve do onog trenutka kad se ta podrška treba i pokazati. ■

pritiska "lažnih veličina"

art

Siniša Majkus, likovni umjetnik

Siniša Majkus istaknuti je likovni umjetnik naše regije i docent na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci. Skulptor koji oblikuje prostorne crteže velikih formata koji su u svojoj genezi prolazili put od arhitektoničnih, neogotičkih skulptura do biomorfnih košnica od spletene žičane strukture.

Višestruko nagrađivan i prihvaćen od publike i struke, možda jedan od onih umjetnika koji pronalazi načina govoriti autonomno i umjetnički, a biti istodobno prihvaćen u različitim krugovima umjetničkih očekivanja. Potka njegova djela krije igru suživota sa širokim prostorima krajolika, koji uključuju strastan odnos sa slobodom prostornosti. Možda baš zbog toga nema punih volumena, i možda se baš zbog toga sve događa kao jednostavna poruka prirodno estetske čistoće, i finih formalnih sazvučja. Siniša Majkus ostaje unatoč svojoj suvremenosti klasičan, u svojoj razigranosti razrađen do u tančine, u svojoj apstraktnosti razumljiv.

Uživam u nepredvidivim oblicima koji se dogode

*** Vaš rad se iskazuje u mnogim suprotnostima: prozračnih i velikih figura, crtačkih i oblikovnih značajki, apstraktnog i biomorfnog itd. Kako sagledavate te svoje suprotnosti?**

- Mogu kazati da se disciplinirano igram, ili se igram discipline. Moj postupak je sveden na nekoliko radnji koje se beskonačno ponavljaju. Za mene je to tako normalno, a usput, ne moram razmišljati baš ni o čemu, a mogu i o koječemu desetom. Sve su to mehaničke radnje koje ipak dovode do nepredvidivih rezultata. Ne da ne znam što će se dogoditi, ali u posljednje vrijeme uživam u nepredvidivim oblicima koji se dogode. To si mogu dopustiti na jednoj razini, jer već u početku imam gotovu sliku cjeline. Opet, unaprijed znam i očekujem iznenađenja koja me uveseljavaju i tjeraju da unedogled ponavljam jednoličan postupak savijanja i zavarivanja od dvodi-

menzionalne linije, preko oblika – volumena, do kreacije ambijenta i krajolika. Moram se prisiljavati na kontrolu i disciplinu, govoreći strogim, jednostavnim jezikom, jer upravo tako održavam slobodu forme i bezbrojne varijacije. A to sve je uzbudljivo jer se dobro drži zajedno, iako se drži jedva.

*** Jedna od najzanimljivijih suprotnosti u vašem radu, prostornost je crteža u ne baš podatnom materijalu?**

- Materijal s kojim radim je sada slučajno takav, jer mi paše što je jednostavan, običan i pomalo surov. Opet se na koncu pretvara u nešto što je suprotno njegovoj pravoj prirodi. Na dovoljnoj udaljenosti, željezo postaje splet polustvarnih pojava i važnost materijala tada potpuno nestaje. Na kraju, sve to izgleda kao da nije nikakav materijal.

*** Vaše skulpture vezujemo uz ne samo prostornost, već i prostranost prostora.**

- Vanjski se prostor ionako miješa s mojim volumenima, ali se bez neke težine, više-manje dobro čitaju, iako su gotovo virtualni. Prozirne forme imaju određenu vizualnu težinu više zbog bizarnosti i neočekivanog doživljaja priviđanja stvarnosti. S druge strane opet, toleriraju i dobro se snalaze u svakom okolišu. Jedino što izbjegavam, postavljanje je mojih radova u uređenim parkovima i na ostalim obraslim mjestima kako se ne bi dodirivali biljni i moj crtež. Srodni su, pa ne dolazi do poželjnog konflikta. Ljudi mi često kažu: "Baš bi to lijepo pristajalo u nekom parku..." A ja evo sada kažem zbog čega mislim da ne bi "lijepo pristajalo".

Disciplina i sloboda

*** Docent ste na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci. Kako sagledavate odnos svoga umjetničkog stvaralaštva i pedagoškog rada?**

- Od sebe i od studenata očekujem isto: disciplinu i slobodu. Dakle, mojim i njihovim svjetovima ista su polazišta. Opet, svaki je student poseban i razvija vlastiti jezik na osnovi zajedničkih zadataka. Što se razina

kriterija tiče, oni su također jednaki. Nema razlike u kriterijima koje postavljam sebi i njima. Dobar rad je dobar, loš je loš. I to se kaže. I tu smo ravnopravni. Osnivanje Akademije sada je stvarnost koja će sigurno mijenjati poglede na kulturu svakodnevnog života i stvarati senzibilitet za prepoznavanje stvarnih vrijednosti. Moj kolega Vladimir Gudac nedavno mi je pričao kako se jednom prilikom družio s Johnom Cageom (negdje sredinom osamdesetih, kada je kompozitor sudjelovao na muzičkom biennalu u Zagrebu). Cage mu je ispričao situaciju nakon što je izveo kompoziciju škripanjem stiropora po staklu, pokazujući kako se slušateljima tolerancija na iritantan zvuk proporcionalno povećava s duljinom slušanja. Jedan mu je posjetitelj prišao i priupitao ga što je to, uz komentar kako svatko može tako škripati. Cage mu je na to odgovorio: "Da, svatko može, ali nitko toliko dugo."

*** Naposljetku, u kontekstu ovoga što ste rekli, na koji način percipirate jezik kojim se danas govori o umjetnosti?**

- Evo, ovih je dana u TV dnevniku među udarnim vijestima bila najava izložbe nekog Talijana kojem je djelatnost izrada kopija poznatih umjetničkih djela. Način na koji je on predstavljen, ostavlja dojam kako je riječ o spektakularnom kulturnom događaju. Kopijama presvučenim u kulturni događaj pune nas odasvuda, od bliskoga susjedstva pa nadalje. O kulturi u većini slučajeva i razini koju nam nude odlučuju osobe skromnih vizija, a brigom za kulturu čine nam dalekosežnu štetu. Mene se tiče i jedna obična obiteljska kuća. Naravno, ne bi me se smjela ticati jer nije za mene napravljena, za moj ukus i moju ušteđevinu. Ali ja nju ipak moram gledati. Genijalno osmišljene cjeline odgajaju ljude koji grade lijepe kuće, a njihova djeca još bolje. Sve što se događa ima tu generalnu posljednicu. Paradoks je u tome što takav nesporazum, kada se naviknemo na njega, malo-pomalo postaje kulturni spomenik jednog vremena i jednog naraštaja. ■

Prozirne forme imaju određenu vizualnu težinu i dobro se snalaze u svakom okolišu.

Jedino što izbjegavam, postavljanje je mojih radova u uređenim parkovima i na ostalim obraslim mjestima kako se ne bi dodirivali biljni i moj crtež

Moje skulpture nisu za parkove

*Majkus:
Materijal s
kojim radim je
jednostavan,
običan i
pomalo surov*

glazba *Župni zbor Mrkopalj, dobitnici go*

Zbor za velike domete

Čak i površan pogled na sve aktivnosti i gostovanja Župnog zbora Mrkopalj ostvarene u tijeku posljednje dvije-tri godine pokazuje kako je ovogodišnja Županijska nagrada došla u prave ruke, a istodobno svjedoči o impresivnoj kulturnoj aktivnosti na kojoj ovom crkvenom zboru iz općine sa svega 1300 stanovnika mogu pozavidjeti i stotruko puta veće sredine! Naime, pedesetak članova Župnog zbora Mrkopalj dva su puta nastupili pred Svetim Ocem Ivanom Pavlom Drugim, jednom u Rijeci za njegova posjeta Hrvatskoj, a drugi put u Rimu tijekom Hrvatskog zahvalničkog hodočašća 2003. godine.

Uz to mrkopaljski su pjevači užitke priuštili i publici u Padovi, Hrvatskom Židanu (Mađarska), Pitomači, Varaždinu, Tuhelju, Zagrebu, svim goranskim mjestima, Donjem Jelenju, Grobniku, Mavrincima, Čavlima, Matuljima, Rukavcu, Trsatu, Rijeci, Ogulinu, Drežnik Gradu, Gospiću, Kaštelima i Solinu, a nastupali su najčešće na mjestima gdje dolaze najpoznatiji i najkvalitetniji predstavnici zbornog pjevanja - Zagrebačkoj, Varaždinskoj ili Riječkoj katedrali. Njihovi su nastupi zabilježeni na samostalnom CD-u "Majko Božja Žalosna", odnosno albumu "Duhovna glazba Vladana Vuletina" koji je nominiran za tri kategorije "Porina" i na kojem nastupaju uz Hrvatsko pjevačko društvo Bijačka vila iz Kaštela, Mješoviti zbor Obrtničkog glazbenog društva Varaždin, klapu Sveti Juraj i tenora Špiru Bobana, a ogroman doprinos razvoju glazbene kulture dali su i daju ne samo

kroz svoje nastupe, već i radom vezanim uz organizaciju brojnih gostovanja najpoznatijih hrvatski glazbenika.

Domaćini brojnim gostovanjima

Tako su zahvaljujući Župnom zboru Mrkopalj i Hrvatskoj glazbenoj udruzi "Sklad" proteklih godina u Mrkoplju nastupili folklorni ansambl Lado, klape Cambi, Vokalisti salone, Luka (ploče), Luka (Rijeka) i Fortunali, tamburaške skupine Dike, Zora, Zlatni dukati i Berde band, Zbor Trsatskog svetišta, Hrvatsko pjevačko društvo Vila Bijačka, Pučki pivači Gospe od Otoka, muška sekcija KUD-a I.G.Kovačića (Zagreb), Lidija Bajuk, Andrija Maronić, Žiga Međimurski, "Neretvanski gusari", učenici i profesori Srednje glazbene škole Ivana Matetića Ronjgova iz Rijeke, folklorna sekcija i crkveni pjevači iz Hrvatskog Židana i pjevači sa Sardinije, a Župni zbor Mrkopalj i HGU "Sklad" svake su godine i domaćini već 8. duhovno-glazbenim svečanostima "Henriku i Dadi" kojim se čuvaju sjećanja i spomen na goranske branitelje poginule u Domovinskom ratu.

Zahvaljujući ovim brojnim aktivnostima Mrkopalj je početkom dvadeset i prvog stoljeća postao glazbeno središte Gorskog kotara, a članovi mrkopaljskog crkvenog zbora pretvorili su se u svojevrsne glazbene poklisare Gorskog kotara i Primorsko-goranske županije. Tijekom svakog od svojih brojnih nastupa u Hrvatskoj i inozemstvu mrkopaljski majstori zbornog pjevanja

pokazuju ne samo širinom svog repertoara, već i načinom pjevanja svoju kvalitetu pa tako za njih nije ništa neobično otpjevati niz pjesama u četverglasju ili izvesti vrlo zahtjevne skladbe Haydna, Beethovena, Dvoraka, Zajca i drugih majstora ozbiljne glazbe. Sve to moguće je ostvariti ponajprije zahvaljujući izvrsnim pjevačima među kojima ima ljudi koji se crkvenim zbornim pjevanjem bave već više od pola stoljeća, a temeljna karakteristika svih članova je velika ljubav prema glazbi i spremnost žrtvovanja slobodnog vremena za zajednički uspjeh.

Najdraži nastupi za Svetog Oca

Inače, tradicija crkvenog zbornog pjevanja u Mrkoplju stara je više od 200 godina, a pokrenuli su je tadašnji učitelji pučke škole koji su morali biti i glazbeno obrazovani te su ujedno bili crkveni orguljaši i zborovođe u župnoj crkvi Svetog Filipa. Od 1971. godine, s manjom stankom od 1980. do 1985. godine, voditeljica Zbora i orguljašica župne crkve Blažene Djevice Marije Žalosne je časna sestra Terezija Posavec. Ni danas, iako je već u 76. godini života, ona ne posustaje već svojom ogromnom energijom i vitalnošću predstavlja dobri duh mrkopaljskih pjevača. Uz nju za veliki uspjeh zbora zaslužni su i mrkopaljski župnik msgr. Juraj Petrović te Nikica Orešković, zaljubljenik u glazbu i organizator brojnih uspješnih nastupa i gostovanja. Svakako valja spomenuti kako je u posljednjih nekoliko godina Zbor ostvario iznimno

Zajednički snimak s Delte za vrijeme Papinog posjeta

Papa Ivan Pavao Drugi na Delti

Na Trgu Svetog Petra spontano se zapjevalo

dišnje nagrade PGŽ

Zahvaljujući svome Župnom zboru, Mrkopalj je početkom 21. stoljeća postao glazbeno središte Gorskog kotara, a članovi mrkopaljskog crkvenog zbora pravi su glazbeni poklisari Gorskog kotara i Primorsko-goranske županije

Nastup u varaždinskoj katedrali pod ravnanjem maestra Vladimira Vuletina

uspješnu suradnju sa prof. Vladanom Vuletinom, poznatim hrvatskim glazbenikom i skladateljem te Filipom Fakom, mladim pijanistom mrkopaljskih korijena.

Naravno, svakom članu Župnog zbora Mrkopalj najdraži su nastupi na svetoj misi koju je u Rijeci predvodio papa Ivan Pavao II, odnosno pjevanje u Padovi i Rimu tijekom Hrvatskog zahvalničkog hodočašća 2003. godine. U Rijeci su Mrkopaljci kao dio združenog zbora sudjelovali u pjevanju Krmptičeve Staroslavenske mise, a za Zahvalničkog hodočašća mrkopaljski i Zbor trsatskog svetišta nastupili su najprije

u bazilici Svetog Antuna Padovanskog u Padovi pa u Santa Maria Maggiore, potom na audijenciji kod Svetog Oca te napokon i u Hrvatskom zavodu svetog Jeronima. Ti će nastupi svakome članu zbora ostati vječno u sjećanju, a koliko su dobro pjevali možda najbolje svjedoče dvije "sličice" - sam Sveti Otac, suprotno onome što je inače činio, vratio se po izlasku s pozornice još jednom zahvaliti zboru na nastupu, a po izlasku na Trg Svetog Petra Mrkopaljci su spontano zapjevali što je privuklo veliki broj novinara, fotoreportera i ostalih posjetitelja Vatikana. ■

Članovi mrkopaljskog zbora tijekom Hrvatskog zahvalničkog hodočašća u Rimu 2003. godine razvili su svoje zastave i šalove

DI Klana d.d.

Klana 264, 51217 Klana

komercijalni ured: 051/808-202

računovodstvo: 051/808-206

kadrovska: 051/808-212

salon: 051/808-548

fax: 051/808-150

e-mail: diklana@vip.hr

www.klana.com

pijat

HOTEL DRAGA DI LOVRANA

Lovranska Draga 1, LOVRAN
Tel: 051 294 166, fax: 051 291 826,
harpun@ri.t-com.hr

Na jednom od najromantičnijih mjesta u Hrvatskom primorju, gotovo na najvišoj točki Lovranske Drage, obnovljen je davno napušteni hotel kojeg je njegov vlasnik Austrijanac spalio 1923 godine. S tog se mjesta pruža jedinstven pogled na more i otok Cres. Zbog neobične prošlosti i priča koje su ga pratile te zbog njegovog avetinjskog izgleda nekadašnji hotel stanovnici Liburnije nazvali su »kućom duhova«. Hotel Draga di Lovrana, kada je završen 1910. g. (to su ime zadržali i sadašnji vlasnici), posjećivale su okrunjene glave, a među njima, prema povijesnim izvorima, i sam car Franjo Josip. Brojni su uglednici, iz svojih vila na Opatijskoj rivijeri, kočijama stizali u Hotel.

Hotel je obnovila obitelj Nikolac, kao rekonstrukciju nekadašnjeg. Korišteni su prirodni materijali. Namještaj je izrađen prema narudžbi, u vitrinama je pravi perculan, zidovi su ukrašeni slikama poznatih majstora i starim umjetničkim fotografijama, a sve odiše profinjenošću i dobrim ukusom.

Hotel ima više sadržaja. Raspoložbe s jednim apartmanom opremljen saunom i jacuzziem, te četiri sobe, s pogledom na planinu Učku i cijeli Kvarner. U prizemlju je tipična gostionica koja nudi pića, pršut, sir, njoke, maneštru, kolače i slična domaća jela. Najčešći gosti tog prostora su ljudi iz okolnih mjesta, ali i izletnici i planinari. U suterenu Hotela je elegantni restoran. Na gotovo 300 četvornih metara svega je pedesetak mjesta, a svaki stol ima prozor i svoj komadić Kvarnera na koji puca pogled. Iako je restoran velik, zbog malog broja stolova, kamina i namještaja, kojeg biste mogli smjestiti u svoj dnevni boravak, atmosfera je intimna.

Restoran nudi jela vrhunske kvalitete i uvijek «frišku» ribu iz vlastitog ulova. Od jela preporučamo marinirane škampe sa skutom, jelo koje se rijetko vidi na jelovnicima, i raviole nadjevene mladim kozjim sirom, u umaku od vongola i kozica. Izbor jela je velik i raznovrstan i smatramo da naša ponuda spada u sam vrh gastronomije,

RAVIOLI PUNJENI MLADIM KOZJIM SIROM U UMAKU OD VONGOLA I DONDOLA

sastojci za četiri obroka:

ravioli - 8 kom
vongole - 15 dkg
dondole - 15 dkg
škampi - 10 dkg
kozice - 10 dkg
pomidorcini - 5 kom
češnjak - 1 režanj
bijelo vino - 1 dcl
maslinovo ulje - 0.5 dcl
začini po ukusu
kosani peršin

priprema:

Na maslinovom ulju otvoriti školjke. U teflonskoj tavi popržiti škampe, kozice i pomidorcine. Dodati češnjak i kada zamiriše podliti ga s bijelim vinom, dodati raviole u umak, prokuhati ih 2 - 3 minute, te dodati školjke i sve skupa još lagano prokuhati i spojiti. Servirati posuto sa sitno kosanim peršinom.

infopgž

Primorsko-goranska županija

Župan: Zlatko Komadina

Zamjenici:

Luka Denona, Nada Turina-Đurić

Predsjednik Skupštine:

Marinko Dumančić

Adamićeva 10, 51000 Rijeka

T: ++385 51 351-600 F: ++385 51 212-948

info@pgz.hr • www.pgz.hr

Grad Rijeka

Gradonačelnik: mr.sc. Vojko Obersnel
Predsjednica vijeća: Dorotea Pešić-Bukovac
Korzo 16, 51000 Rijeka
T: ++385 51 209-333 F: ++385 51 209-520
protokol@rijeka.hr • www.rijeka.hr

Grad Bakar

Povjerenik vlade RH: Zdravko Božičević
Primorje 39, 51222 Bakar
T: ++385 51 761-119 F: ++385 51 761-137
grad-bakar@ri.t-com.hr • www.bakar.hr

Grad Cres

Gradonačelnik: Gaetano Negovetić
Predsjednik vijeća: Nivio Toich
Creskog statuta 15, 51557 Cres
T: ++385 51 661-950, 661-954 F: ++385 51 571-331
grad-cres@ri.t-com.hr • www.cres.hr

Grad Crikvenica

Gradonačelnik: Božidar Tomašek
Predsjednik vijeća: Eduard Rippl
Kralja Tomislava 85, 51260 Crikvenica
T: ++385 51 241-445, 242-009 F: ++385 51 241-655, 242-009
ured-grada@grad-crikvenica.t-com.hr • www.crikvenica.hr

Grad Čabar

Gradonačelnik: Marijan Filipović
Predsjednik vijeća: Zoranin Kuzele
Narodnog oslobođenja 2, 51306 Čabar
T: ++385 51 821-042, 821-008 F: ++385 51 821-137
odjel.gradske.uprave.cabar@ri.t-com.hr

Grad Delnice

Gradonačelnik: Marijan Pleše
Predsjednik vijeća: Goran Muvrin
Ante Starčevića 4, 51300 Delnice
T: ++385 51 812-055 F: ++385 51 812-037
grad-delnice@ri.t-com.hr • www.delnice.hr

Grad Kastav

Gradonačelnik: Dean Jurčić
Predsjednik vijeća: Dalibor Čiković
Zakona kastatskega 3, 51215 Kastav
T: ++385 51 691-452, 453, 454 F: ++385 51 691-452, 453
grad-kastav@ri.t-com.hr • www.kastav.hr

Grad Kraljevica

Gradonačelnik: Josip Turina
Predsjednik vijeća: Danijel Frka
Frankopanska 1A, 51262 Kraljevica
T: ++385 51 282-450 F: ++385 51 281-419
grad-kraljevica@ri.t-com.hr • www.kraljevica.hr

Grad Krk

Gradonačelnik: Darjjo Vasilčić
Predsjednik vijeća: Ivan Jurešić
Trg Josipa bana Jelačića 2, 51500 Krk
T: ++385 51 221-415, 221-115 F: ++385 51 221-126
grad-krk@ri.t-com.hr • www.grad-krk.hr

Grad Mali Lošinj

Gradonačelnik: Gari Cappelli
Predsjednik vijeća: Milan Mužić
Riva loš. kapetana 7, 51550 Mali Lošinj
T: ++385 51 231-056 F: ++385 51 232-307
gradonaclnik@mali-lošinj.hr • www.mali-lošinj.hr

Grad Novi Vinodolski

Gradonačelnik: Oleg Butković
Predsjednik vijeća: Milorad Komadina
Trg Vinodolskog zakona 1, 51250 Novi Vinodolski
T: ++385 51 245-045, 244-409 F: ++385 51 245-634
poglavarstvo@novi-vinodolski.hr • www.novi-vinodolski.hr

Grad Opatija

Gradonačelnik: dr.sc. Amir Muzur
Predsjednik vijeća: Adriano Požarić
Maršala Tita 3, 51410 Opatija
T: ++385 51 701-322, 710-333 F: ++385 51 701-316
www.opatija.hr

Grad Rab

Gradonačelnik: Željko Barčić
Predsjednik vijeća: Željko Peran
Trg Municipium Arba 2, 51280 Rab
T: ++385 51 777-460 F: ++385 51 724-777
poglavarstvo.raba-predstojnik@europnet.hr

Grad Vrbovsko

Gradonačelnik: Anton Mance
Predsjednik vijeća: Slavko Medved
Goranska ulica 1, 51326 Vrbovsko
T: ++385 51 875-115, 875-228 F: ++385 51 875-008

Općina Baška

Načelnik: dr.sc. Milivoj Dujmović
Predsjednik vijeća: Zlatko Dorčić
Palada 88, 51523 Baška
T: ++385 51 856-809, 856-103 F: ++385 51 856-889
opcina-baska@ri.t-com.hr • www.baska.hr

Općina Brod Moravice

Načelnik: Dragutin Crnković
Predsjednik vijeća: Branimir Svetličić
Stjepana Radića 2, 51312 Brod Moravice
T: ++385 51 817-180, 817-355 F: ++385 51 817-180
dragutin.crnkovic1@ri.t-com.hr

Općina Čavle

Načelnik: Željko Lambaša
Predsjednik vijeća: Josip Čargonja
Čavle 104, 51219 Čavle
T: ++385 51 250-282, 259-579 F: ++385 51 250-269
opcinačavle@ri.t-com.hr • www.cavle.hr

Općina Dobrinj

Načelnik: Neven Komadina
Predsjednik vijeća: Zoran Kirinčić
Dobrinj 103, 51514 Dobrinj
T: ++385 51 848-344 F: ++385 51 848-141
opcina-dobrinj@ri.t-com.hr • www.dobrinj.hr

Općina Fužine

Načelnik: Marinko Kaulzarić
Predsjednik vijeća: Miljenko Fak
Dr. Franje Račkog 19, 51322 Fužine
T: ++385 51 835-362, 835-758, 835-759
F: ++385 51 835-768
opcina-fuzine@ri.t-com.hr

Općina Jelenje

Načelnik: Branko Juretić
Predsjednik vijeća: Damir Maršanić
Dražičkih boraca 64, 51218 Dražice
T: ++385 51 296-015, 502-505 F: ++385 51 296-471
opcina-jelenje@ri.t-com.hr • www.jelenje.hr

Općina Klana

Načelnik: Ivan šnajdar
Predsjednik vijeća: Slavko Gauš
Klana 33, 51217 Klana
T: ++385 51 808-205 F: ++385 51 808-708
opcina@globalnet.hr • www.klana.hr

Općina Kostrena

Načelnik: Miroslav Uljan
Predsjednik vijeća: Marijan Blokar
Sv. Lucija 38, 51221 Kostrena
T: ++385 51 289-145 F: ++385 51 289-400
opcina-kostrena@ri.tel.hr • www.kostrena.hr

Općina Lokve

Načelnik: Davorin Cencić
Predsjednik vijeća: Mirko Turukalo
Šet. Golubinjak 6, 51316 Lokve
T: ++385 51 831-336, 831-255 F: ++385 51 508-077
opcina-lokve@ri.t-com.hr

Općina Lovran

Načelnik: Emil Gržin
Predsjednik vijeća: Edvard Primožić
Šetalšte M.Tita 41, 51415 Lovran
T: ++385 51 291-045 F: ++385 51 294-062, 294-862
opcina.lovran@ri.t-com.hr

Općina Malinska-Dubašnica

Načelnik: Anton Spicijarić
Predsjednik vijeća: Josip Sormilić
Lina Bolmarčića 22, 51511 Malinska
T: ++385 51 858-696 F: ++385 51 859-322
opcina-malinska-dubasnica@ri.t-com.hr

Općina Matulji

Načelnik: Bruno Frlan
Predsjednik vijeća: Mario Čiković
Trg Maršala Tita 11, 51211 Matulji
T: ++385 51 274-070 F: ++385 51 274-114
opcina-matulji@ri.t-com.hr • www.matulji.hr

Općina Mošćenička Draga

Načelnik: Anton Rudan
Predsjednik vijeća: Emilio Dešković
T: ++385 51 737-621, 737-536 F: ++385 51 737-210
mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr

Općina Mrkopalj

Načelnik: Ivan Butković
Predsjednik vijeća: Tomislav Cuculić
Stari kraj 3, 51315 Mrkopalj
T: ++385 51 833-516, 833-101 F: ++385 51 833-131
opcina-mrkopalj@ri.t-com.hr • www.mrkopalj.hr

Općina Omišalj

Načelnik: Tomo Sparožić
Predsjednik vijeća: Nikola Dapčić
Prikešte 11, 51513 Omišalj
T: ++385 51 842-244, 245, 247 F: ++385 51 842-249, 661-980
opcina-omisalj@ri.t-com.hr • www.omisalj.hr

Općina Punat

Načelnik: Mladen Juranić
Predsjednik vijeća: Dragutin Žic
Novi put 2, 51521 Punat
T: ++385 51 854-140, 854-840 F: ++385 51 854-840
opcina-punat@ri.t-com.hr • www.punat.hr

Općina Ravna Gora

Načelnik: Miroslav Svetličić
Predsjednica vijeća: Jasna Škorić
Ivana Gorana Kovačića 177, 51314 Ravna Gora
T: ++385 51 818-468, 818-528 F: ++385 51 818-529
opcina-ravna-gora@ri.t-com.hr • www.ravnagora.hr

Općina Skrad

Načelnik: Dubravko Grbac
Predsjednik vijeća: Duško Zatezalo
Josipa Blaževića-Blaža 8, 51311 Skrad
T: ++385 51 810-680, 810-620 F: ++385 51 810-680
opcina-skrad@ri.t-com.hr • www.skrad.hr

Općina Vinodolska

Načelnik: Ivica Crnić
Predsjednik vijeća: Željko Citković
Bribir 34, 51253 Bribir
T: ++385 51 248-006, 248-007 F: ++385 51 248-006, 248-007
opcina-vinodolska@ri.t-com.hr

Općina Viškovo

Načelnik: Goran Petrc
Predsjednik vijeća: Radovan Brnelić
Vozišće 3, 51216 Viškovo
T: ++385 51 503-770, 503-772 F: ++385 51 257-521
opcina-viskovo@ri.tel.hr • www.opcina-viskovo.hr

Općina Vrbnik

Načelnik: Franjo Toljanić
Predsjednik vijeća: Branko Pavan
Trg Škuljica 7, 51516 Vrbnik
T: ++385 51 857-099, 857-310 F: ++385 51 857-099
opcina-vrbnik@ri.t-com.hr

TERITORIJ

- Površina kopna
- **3.582 km²**
- Dužina morske obale
- **1.065 km**
- Najveći otoci
- **Cres i Krk**
- **40.578 ha**
- Najmanji otok
- **Mali Osir**
- **0,08 ha**
- Najviši planinski vrh
- **Bjelolasica - Kula**
- **1.534 m**
- Najviše naselje
- **Begovo Razdolje**
- **1.060 m**

STANOVNIŠTVO

- Ukupno stanovništvo
- **305.505**
- Najviše stanovnika
- Grad Rijeka**
- **144.043**
- Najmanje stanovnika
- Općina Brod Moravice**
- **985**
- Gradova
- **14**
- Općina
- **21**
- Naselja
- **510**

Izvor podataka:
Statistički ljetopis
Primorsko-goranske
županije 2005. Ured
državne uprave u
Primorsko-goranskoj
županiji

GOSPODARSTVO

- Udio županije u
ukupnom prihodu
Republike Hrvatske
- **6,1 %**
- Izvoz roba
- **238 milijuna USD**
- Uvoz roba
- **637 milijuna USD**

INFRASTRUKTURA

- Ceste • **3.442 km**
- Željeznice • **135,5 km**
- Zračne luke • **4**

Resori županijskog poglavarstva:

Proračun i financije

- Mirjana Dvorny

Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

- Vedrana Fržop-Kotulovski

Komunalne djelatnosti

- Ingo Kamenar

Turizam i ugostiteljstvo

- Damir Lončarić

Kultura, sport i tehnička kultura

- mr.sc. Elida Ružić

Školstvo, znanost i tehnologija

- mr.sc. Tatjana Stanin

Regionalna suradnja, lokalna samouprava i civilno društvo

- Nedeljko Tomić

Gospodarstvo

- prof.dr.sc. Vidoje Vujić

Pomorstvo i promet

- Ivo Zrilčić

Prostorno i urbanističko planiranje te zaštita okoliša

- Georg Žeželić

Županijski upravni odjeli:

Upravni odjel za gospodarski razvoj

Žrtava fašizma 17, Rijeka
T: ++385 51 301-200 • F: ++385 51 212-182
gospodarstvo@pgz.hr
Pročelnik: dr.sc. Goran Kutnjak

Upravni odjel za pomorstvo, promet i veze

Ciottina 17b/l, Rijeka
T: ++385 51 351-952 • F: ++385 51 351-953
pomorstvo@pgz.hr
Pročelnik: Nikola Mendrila

Upravni odjel za proračun i financije

Adamićeva 10/VI, Rijeka
T: ++385 51 351-672 • F: ++385 51 351-673
proracun@pgz.hr • financije@pgz.hr
Pročelnica: Bosiljka Kalčić

Upravni odjel za školstvo i društvene djelatnosti

Ciottina 17b/l, Rijeka
T: ++385 51 351-882 • F: ++385 51 351-883
skolstvo@pgz.hr • drustvene.djelatnosti@pgz.hr
Pročelnica: mr.sc. Jasna Blažević

Upravni odjel za upravljanje imovinom i komunalne djelatnosti

Splitska 2/I, Rijeka
T: ++385 51 351-822 • F: ++385 51 351-803
imovina@pgz.hr • komunalne.djelatnosti@pgz.hr
Pročelnik: Vladimir Čekada

Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb

Ciottina 17b/l, Rijeka
T: ++385 51 351-922 • F: ++385 51 351-923
zdravstvo@pgz.hr • socijalna.skrb@pgz.hr
Pročelnik: mr.sc. Ivo Afrić

Ured župana, Županijske skupštine i Poglavarstva

Adamićeva 10/III, Rijeka
T: ++385 51 351-612 • F: ++385 51 351-613
ured.zupana@pgz.hr • poglavarstvo@pgz.hr
skupstina@pgz.hr
Predstojnik: Branko Škrobonja

Županijski zavod za održivi razvoj i prostorno planiranje

Splitska 2/II, Rijeka
T: ++385 51 351-772 • F: ++385 51 212-436
zavod@pgz.hr
Ravnatelj: prof.dr.sc. Mladen Črnjar

Ustanove u kulturi Primorsko-goranske županije

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja

Muzejski trg 1,
51000 Rijeka
Ravnateljica:
Margita Cvjetinović Starac
T: ++385 51
213-578, 335-772
F: ++385 51 213-578
pomorski-povijesni-muzej
@ri.htnet.hr

Prirodoslovni muzej

Lorenzov prolaz 1,
51000 Rijeka
Ravnateljica:
Milvana Arko-Pijevac
T: ++385 51 553-669
F: ++385 51 553-669
primmuzri@ri.htnet.hr
www.prirodoslovni.hr

Ustanova Ivan Matetić Ronjgov

Ronjgi 1, 51516 Viškovo
Ravnatelj: Dušan Prašelj
T: ++385 51 257-340
F: ++385 51 503-790
ustanova@ri.t-com.hr
www.ustanova-ronjgov.hr

Ustanove u zdravstvu Primorsko-goranske županije

DOM ZDRAVLJA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

ravnateljica:
Milena Kabalin
Krešimirova 52
51 000 Rijeka
T: +385 51 666-001
F: +385 51 337-405

ISPOSTAVA CRIKVENICA

voditeljica ispostave:
Ivana Zoričić
Kotorska bb
51260 Crikvenica
T: +385 51 241-855
F: +385 51 241-219

ISPOSTAVA ČABAR

voditeljica ispostave:
Vasilija Žagar
Narodnog oslobođenja 7
51306 čabar
T: +385 51 821-081
F: +385 51 821-683

ISPOSTAVA DELNICE

voditelj ispostave:
Anton Štimac
Šet. I.G. Kovačića bb
51300 Delnice
T: +385 51 812-237
F: +385 51 814-326

ISPOSTAVA KRK

voditelj ispostave:
Ratko Gašparović
Vinogradska bb
51500 Krk
T: +385 51 221-155
F: +385 51 221-239

ISPOSTAVA MALI LOŠINJ

voditelj ispostave: Mirjana
Ausperger-Mužić
Priko 69
51550 Mali Lošinj
T: +385 51 231-205
F: +385 51 231-205

ISPOSTAVA OPATIJA

voditelj ispostave:
Zdravko Grgurev

Stubište dr. Vande Ekl 1
51410 Opatija
T: +385 51 271-227
F: +385 51 271-532

ISPOSTAVA RAB

voditelj ispostave:
Miladin Kršmanović
Palit 20
51280 Rab
T: +385 51 776-969
F: +385 51 727-975

ISPOSTAVA RIJEKA

voditeljica ispostave:
Nela Šepić
Krešimirova 52
51000 Rijeka
T: +385 51 666-000
F: +385 51 337-405

ISPOSTAVA VRBOVSKO

voditelj ispostave:
Dubravko Šragalj
Dobra 20
51326 Vrbovsko
T: +385 51 875-138
F: +385 51 875-838

CENTAR ZA REHABILITACIJU FORTICA- KRALJEVICA

v.d.ravnateljica:
Ankica Šajbić-Šukunda
Obala kralja Tomislava 1
51262 Kraljevica
T: +385 51 283 231
F: +385 51 283 235

LJEČILIŠTE VELI LOŠINJ

v.d. ravnateljica:
Olga Sinčić
Podnjavori 27
51551 Veli Lošinj
T: +385 51 236-185
F: +385 51 236-224

LJEKARNA JADRAN

ravnateljica:
Silvana Jager
Vlačičev trg 1
51000 Rijeka
T: +385 51 337-217
F: +385 51 337-398

PSIHIJATRIJSKA

BOLNICA RAB
ravnateljica: prim. mr. sc
Vesna Šendula Jengjić
Kampor 224
51280 Rab
T: +385 51 776-377
F: +385 51 776-506
W: www.bolnicarab.hr

THALASSOTHERAPIA

- **CRIKVENICA**
ravnatelj: Ivan Crnić
Gajevo šetalište 21
51260 Crikvenica
T: +385 51 785-189
F: +385 51 785-189
E: thalassotherapia-
crikvenica@ri.t-com.hr
W: www.hupi.hr/talaso

THALASSOTHERAPIA

- **OPATIJA**
ravnatelj: Emil Bratović
M. Tita 232
51410 Opatija
T: +385 51 271-573
F: +385 51 271-424

E: thalassotherapia-

opatija@ri.htnet.hr
W: www.thalassotherapia-
opatija.hr

USTANOVA ZA HITNU MEDICINSKU POMOĆ

ravnateljica:
mr.sc. Diana Florini
B. Blečića bb
51000 Rijeka
T: +385 51 671-645
F: +385 51 671-649

NASTAVNI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO PGŽ

ravnatelj:
dr.sc. Vladimir Mićović
Krešimirova 52 A
51000 Rijeka
T: +385 51 334-530
F: +385 51 213-948
W: www.zzjzpgz.hr

DOBITNICI NAGRADNE KRIŽALJKE IZ 3. BROJA ZIP-a

Večera za dvije osobe u restoranu Ronjgi

Marija Vožu
Oktavijana Valića 1/2
51000 Rijeka
Melita Maravić
Meštrovićeva 10
51000 Rijeka
Anita Puškarić
Risnjak 10
51317 Crni Lug

Knjiga "Crkveno slikarstvo na otoku Krku"

Andrea Brkljačić
Cernik 215
51219 Čavle
Gordana Lulić Lukić
Silvire Tommasini 8
51550 Mali Lošinj
Ivica Tamarut
Jurkovo 2
51250 Novi Vinodolski

Poklon paketi krčkih autohtonih proizvoda

Marija Širola
Breg 86
51222 Bakar
Matej Zubčić
Put Puhari 1
51211 Matulji
Goroslava Beno
Creska 13
51000 Rijeka

Sergio Gallat

Čandekova 36
51000 Rijeka

CD "Plesne skladbe

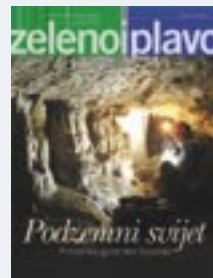
Johann Zajitz"
Karla Pauković
D. G. Matoša 4
51300 Delnice
Gordana Matković
Šiljeva 37a
51264 Jadranovo

Ksenija Grgurić

M. Stepčića 14
51000 Rijeka
Dalibor Šušnjarić
Dubrovačka 2
51000 Rijeka
Darko Kocijan
Jadranska 6
51512 Njivice
Franjo Crnić
Poljice 34
51315 Mrkopalj

Zrinka Zrilić

Pomerio 2
51000 Rijeka
Danijela Jakovac
Dubrovačka 1/XII
51000 Rijeka
Mira Šimunović
Supilova 220
51300 Delnice
Tatjana Zlojić
Brajšina 21
51000 Rijeka

Predbilježi se i besplatno
primaj poštom magazin
Primorsko-goranske županije **zeleno i plavo**

info@pgz.hr • www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

HOTEL JADRAN

RIJEKA

HOTEL JADRAN****

Šetalište XIII divizije 46 - 51000 Rijeka
tel +385 51 216 600 - fax +385 51 436 203
e-mail: jadran@jadran-hoteli.hr

HOTEL CONTINENTAL**

Šetalište Andrije Kačića - Miošića 1 - 51000 Rijeka
tel +385 51 372 008 - fax +385 51 372 009
e-mail: kontinental@jadran-hoteli.hr

TN UVALA SCOTT**

Uvala Grobova bb - 51262 Kraljevica
tel +385 51 281 226 - fax +385 51 281 366
e-mail: hotel-uvala-scott@ri.htnet.hr

NEBODER

Strossmayerova 1 - 51000 Rijeka
tel +385 51 373 538 - fax +385 51 373 541
e-mail: neboder@jadran-hoteli.hr

LUCIJA

Kostrenskih boraca 2/2 - 51221 Rijeka
tel +385 51 289 004 - fax +385 51 289 475
e-mail: hotel-lucija@ri.htnet.hr

Mirno Spavaj Najdraži Grade

www.protect.hr

štorija *Bakarska kamara*

tekst: Dragan Ogurlić
ilustracija: Vjekoslav Vojo Radoičić

Bilo je tomu prije cijelog jednog vijeka, kada je činovnik Ilija Narančić dobio dekret za premještanje na rad u porezni ured u Bakru. Ilija je bio korjeniti Ličanin iz Škara, koji nije poznao Bakra niti je dotada vidio naše more. Čim je došao u Bakar, prvo mu bijaše da se predstavi svomu poglavaru zbog nastupa službe. Poreznik Martin Duić primio ga je lijepo i nakon nekoliko običajnih riječi dade mu slobodno, s uputom da si ponajprije nađe stan. U pomoć mu pridijeli domaćeg čovjeka, podvornika Nacija, koji je obično bio na ruku svakom novom činovniku pri poreznom uredu.

Kad su obojica pošli iz ureda u grad radi stana, započe razgovorom Nacija: "Gospodine, oni nemaju familju, njim će bit jena mobiljana fina kamara, ca ne, a ja jušto znam. Gospa Nadala Marokino ima veramente banj lipu kamaru za upitat, pa ako ju dobijete, a ja paran da ćete, bit ćete altroke kuntenti, aš je kamara, kako velim, fanj lipa."

Ilija na to začuđeno upita: "Kako, ma što je

to kamara i taj kontenti. Što mu to dođe?"

- Ca vi toga nerazumeju, gospodine, pa tu nas recu kamara, to je se jeno, a kuntenti to njin je po hrvaski zadovoljan.

Ilija misli malo pa će Naciju: "Dobro, idemo tamo pa ćete mi pokazati tu kuću, da vidimo tu vašu komoru."

Kad su došli gospodi Marokino, Ilija se predstavi i pritom naglasi po što je došao.

"Dobro, gošpodine, je, kamara je i ja znam, bičeju kuntenti" - i otvorivši vrata od sobe nastavi: "Eko, neka pogledaju." Ilija zaviri u sobu i odgovori: "U redu."

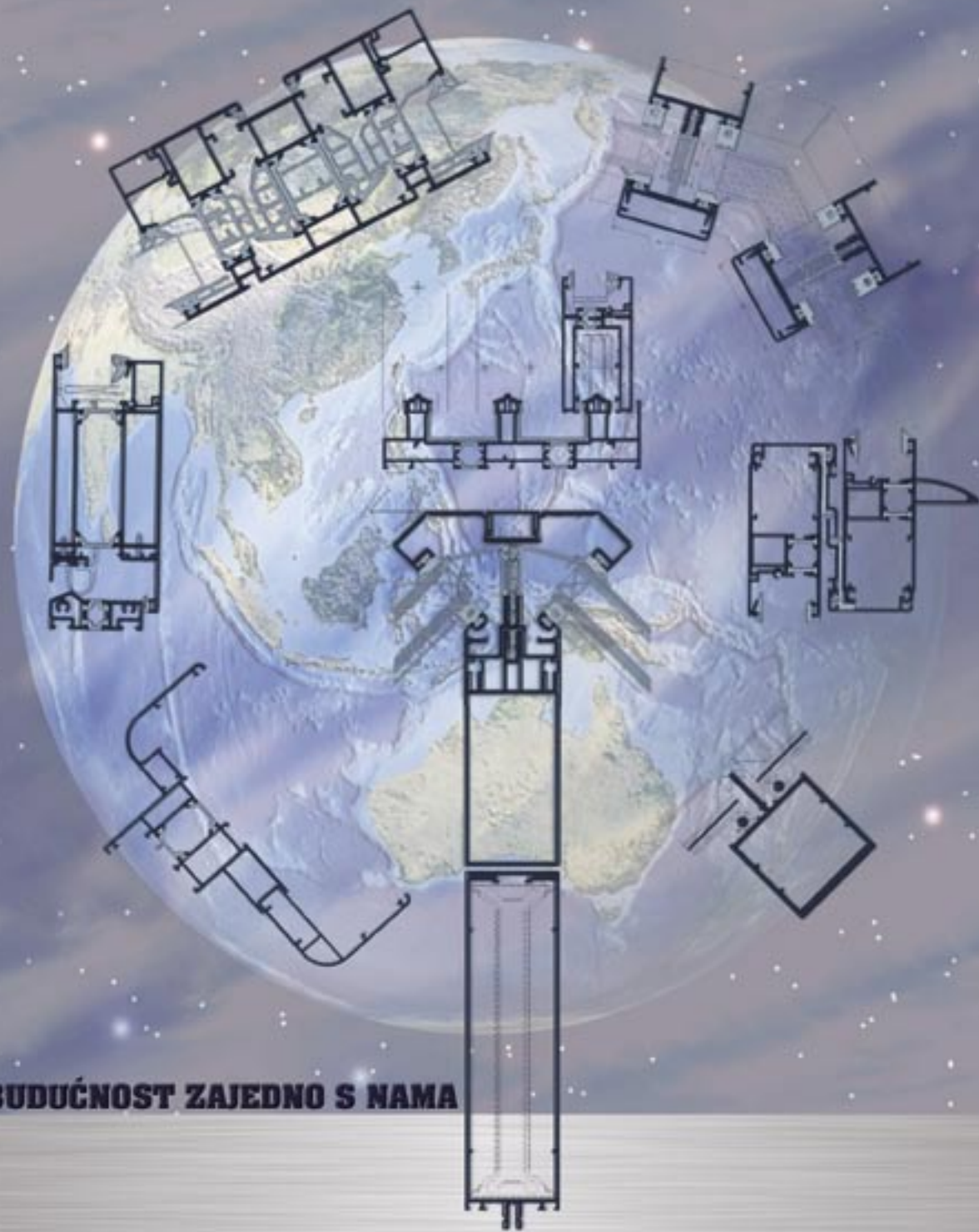
Odmah zatim sklopila se pogodba, pri čemu je Nacija imao ulogu tumača, jer Ilija nije razumio Nadalu, koja je na koncu nastavila da svoga stanara uputi u pojedinosti stana: "Benj, dobro je, gošpodine, sadahna su razumeli se, ca ne?"

Ilija stišćući ramena šuti, a Nadala nastavi: "Sadahna ću njin leh malo pokazat,

gošpodin, mobilju i drugo da znaju, ca je ovde kućeta i va njoj susta i stramac, dva lancuna, dva kusina od perja obuceni in dopio, pa je krpatur, šćavina i koperta. Ovo puli kućete njin je komodina i zdolu va njen bukalin. Ude pu ovega je bujol na sporkecu va nju hita! Sadahna ude njin je opet i novi lavabo, novi lavaman i dva sugamana. Još njin je ude veli pikapit, zdola škabelin, onput je ude tavolin in kvadro i cetiri sedie, pa su njin eko dve ponestre, z vani prusijani znutri koltrine, još ude na bande njin je kondot na spinu. Tako, sadahna smo gotovi gošpodine, je tako?"

- Jesmo, da - odgovori preplašeni Ilija - ali ja ne bih s vama bogami bio nikada gotov, da nije Nacija s nama. Ja, otkako sam živ, nigdje i nikada nijesam čuo da se pokućstvo i ove stvari imenuju ovako kako vi, gospodo, govorite.

- Onputa, gošpodine - odvrati Nadala - oni ne umeju hrvaski, tr ja se to šteti hrvaski govorin, da me si judi moru razumet. ■

KORAK U BUDUĆNOST ZAJEDNO S NAMA

Aluminij
ZEKIĆ
www.zekic.hr

primorsko goranska županija

zeleno plava